



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Iuridico-Politicus De Iure Superioritatis Ac
Summa Potestate Rom. Pontificis**

Wesseling, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1662

D. Wesselingii Tractatus Iuridico-Politicus. De Iure Majestatis Romani
Pontificis, Domûm Austriacæ & Ottomanicæ, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64514](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64514)

P. II
9.

D. WESSELINGII
TRACTATUS
IURIDICO-
POLITICVS.

De Iure Majestatis Romani
Pontificis, Domum Austria-
cæ & Ottomannicæ, &c.

CAPUT I.

De Nomine, & Titulis Papæ.



Ocem *Papa* Patrem significa-
re, ex Suida in *Aurifodin. no-*
stra iur. publ. verb. Papa, p. 1330.

Luculenter ostendimus, $\pi\alpha\tau\epsilon\rho\varsigma$
 $\pi\alpha\varsigma$ quippe Patrem denotat, &
tribuebatur olim Episcopis omnibus: sic
S. Hieronymus S. Augustinum in omni-
bus Epistolis *Papam* vocat, Gothofred.
in Novell. 123. cap. 3. & in l. cognoscere, 7.
A 170

in verb. Sanctissimo Papa, &c. Cod. de Summ. Trinit. Sed per *ἀπονομασίαν* soli Romano Proto - Episcopo tribui solebat, etiam ab Episcopis ipsis, & Conciliis, cum ipse tamen vicissim neminem sic, sed filios, aut fratres appellaret omnes, *leg. inter claras, Cod. de Summ. Trinit. Concil. Chalcedon. Act. 16. Beatissimus, & Apostolicus vir Papa hoc nobis praecepit.* Sic Stephanus Archiepiscopus Carthagenensis nomine trium Conciliorum Africae Epistolam scribens, ait: *Beatissimo Domino Nostro Clementissimo, & Apostolico culmine sublimato Sancto Patri Patrum Damaso Papa, & Summo omnium Praesulum Praesuli, &c.* Summo itaque Pontifici rectè scribitur: *Beatissimo, ac Sanctissimo Archiepiscopo, & Patriarchae almae Urbis Romae, vel, Sanctissimo Domino Papa, vel Beatissime Pater, &c.* Textus est *in d. l. inter claras, 8. §. reddentes, & d. l. cognoscere, 7. in princ. C. de Summ. Trinit. & in Novell. 9. in inscript. & Novell. 131. de Ecclesiast. tit. cap. 2. & 3.* Ubi Imperator Summum Pontificem Romanum nominat *Sanctissimum, & Archiepiscopum Constantinopolitanum Beatissimum*, quae quantum distinguantur,

P. II

9.

quantur, vide apud *Theologos*. Et licet Sum. Pontifex seipsum simpliciter tantum nominet *Episcopum Urbis Romæ*, ut est in *d. inscript. l. inter claras*. Quamvis in Ecclesia sint dignitates Episcopatu majores, tamen quia in Ecclesia sunt 9. Ordines, 23. *dist. c. Episcopus*, & *cc. seq.* (Licet secundum *Theologos* sint 7. qui Episcopatum & Psalmistatum omittunt) & inter istos 9. Ordines Episcopatus sit major: Ideò Papa non à dignitate, sed ab ordine majori volens vocat se *Episcopum*. Ita Joan. Andr. in *princ. lib. 6.* & alii.

Olim Papa Fratres habuit viros Sanctissimos & Co-Episcopos, ut est text. in *d. l. inter claras*. Quales vocantur ibidem *Episcopi Hypatius*, atque *Demetrius*, per quos Catholicissimus Princeps Imp. Justinianus confessionem fidei suæ proprio chirographo Joanni Papæ II. transmisit, sicut & munera, scyphos, Calices, palliola, &c. De quibus vide in *Aurifod. nostra d. loc.*

Hodie post Sanctissimum Papam sunt Cardinales, qui suam dignitatem mutuaverunt à Chori-Episcopis, & inter Eminentissimos & Serenissimos Principes numerantur, utpote in quibus resideat tota ferè

4 DE JURE MAIESTATIS

majestas Christianæ Reipub. Hos æquant
Præfectis Prætorio, Accurs. & Bart. in l. 1.
ff. de Offic. Præfect. Prator. Alber. in rubr.
de stat. homin. Regibus, Clarus lib. 5. sen-
tent. §. ult. q. 98. n. 5. Gothofred. in l. om-
nem, 42. §. praterea, C. de Episc. & Cler. &
in Aurifod. iur. publ. verb. Papa, verb. Rom
Pontif. pag. 1557.

CAP. II.

De Nomine Pontificis.

Pontifex dicitur à *Ponte* apud Marc.
Varronem lib. 4. de legib. Quod scilicet
Pontem faciat, id est, vitam ostendat aliis
bono exemplo vitæ, & doctrinæ, c. inter.
de offic. iud. ord. Quia est Ephorus, & Ca-
put omnium Ecclesiarum, & Pons Uni-
versi Orbis, per quem omnes transire, id
id est, quem omnes amplecti debent, qui
vitam supernam habere desiderant, c. cum-
sta per mundum, & c. seq. c. nemo, q. 3. c. 22.
dist. 22. Cui omnes parere necesse est, c. 1.
dist. 93. Sicut enim Sol (ait Bald.) se habet
in Planetis, ita Papa se habet in Ecclesiis.
Hinc potentissimi Principis nomen sorti-
tus

tus est, & vocatur *Universalis Ecclesie Re-*
ctor, Vicarius Christi, cuius est terra, & ple-
nitudo Orbis terrarum; Et omnes dignita-
 tes in eo sunt, sicut in Imperatore, Bald.
consil. 328. n. 11. lib. 1. Quia dicitur habere
 Regnum Urbis, & Orbis, & facit idem
 cum Deo consistorium, Bald. *consil. 388.*
lib. 4. Et dicitur *Summus Pontifex,* quia
 est supremus, & primus super omnes mor-
 tales, omnes iudicat, & à nemine iudica-
 tur, *c. si Papa, 40. dist. Jul. Clar. in §. fin. q. 35.*
 Est Pater omnium fidelium, & Deus in
 terris dicitur. Unde rectè osculatur in pe-
 de ob reverentiam, & obedientiam ipsi de-
 bitam: Nam si Princeps Catholicus, qui
 humanis præsidet, hic in terris adorandus,
l. 1. C. de Præposit. Sacr. Cubicul. l. 1. Cod. de
appar. Præfect. urb. l. 1. C. de silent. & decur.
 Cur non Summus in terris Pontifex, qui
 divinis ministrat, & Principe superior,
Novell. 6. in princ. Reverenter exoscu-
 landus? Vel si jure Civili purpura Princi-
 pis venit adoranda, *l. 4. C. de cons.* Purpu-
 ram, aut pedem Romani Pontificis nihil
 obstat, quominus adoremus. Quia reve-
 rentia facta Papæ, fit Deo, cuius est Vica-
 rius, Jason. *in l. 1. col. 2. ff. de fer. per l. nota*

distinguiamus, §. Sacerdotio, 4. ff. de recept. arbitr. Id enim, ait textus, non tantum honori personarum, sed & Maiestati Dei indulgetur, cuius Sacris vacare Sacerdotes oportet.

Quinimò reverentia facta Sedi Apostolica fit ad honorem Omnipotentis, *Novell. 9.* Nec passim omnibus promiscuè salutandi licentia permessa, arg. *l. 2. 4. & 5. C. de proxim. Sacror. scrip.* Postremò Præfecti Prætorio osculabantur à domesticis & protectoribus Principum, *l. 1. Cod. de domest. & protect.* Cur istum honorem, ait Rintel. Successori Petri, ac Vicario Summi Præfecti Prætorio denegaremus? Adorare tamen hic improprie ponitur pro exhibitione reverentiæ: Principes quippe adorantur, & salutantur alii, ut Comites, Barones, &c. Unde Accursius concludit, *in d. l. 1. C. de domest. & protect.* Papam, ut Summum Pontificem, Vicarium Dei, ac Regum Principem rectè osculari in pede. Hanc materiam fusiùs vide *in Aurifod. iur. publ. verb. Papa, pag. 1325. & verb. Romanus Pontif. pag. 1557. & seqq.*

C A P. III.

De Electione Papæ.

FRanc. Marc. *dec. 934.* refert, Papam à principio ab Imperatoribus eligi solitum, sed hoc non apparet: Nam B. Petrus Apostolorum Princeps, ac primus Pontif. sibi *Clementem de Monte Calio* elegit successorem, qui præ modestia voluit *Linum*, & deinde *Cletum* sibi præferri, adeò, quod quarto loco post Cletum habuerit Pontificatum, nisi de Ethnicis Pontificibus loquatur velit, quales fuere Caiphaz, Annas, & similes. Postea verò diversis modis mutatio facta est ex Edicto Bonifacii II. qui statuit successorem sibi eligere non posse, & Pontificem intra triduum eligi debere post mortem alterius, Franc. Marc. *d. decis. 394.*

Post hæc successivè electio facta fuit à Clero, & aliis ordinatis in urbe usque ad tempus S. Sylvestri: Nam Pontifices creabant Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, & deinde alii Ordines fuerunt distincti per Cajum, qui fuit XXVII. Papa, & sic continuatum est usque ad Sylvestrum Papam, qui fuit in ordine XXXIII. Cui Constantinus

tinus Imp. donavit urbem, Italiam, & Provincias multas, de quibus infra, ut tanquam Vicarius Christi Dominator existeret Ecclesiarum, & Sylvestro successit *Marcus*. Donatâ Ecclesiâ, & mortuo Constantino Constantius Constantini filius favens Arianis cœpit relegare Julium Papam, qui successit Marco, & Liberium, qui successit Julio, & factum est Schisma, quia Arianipulsi Liberio, eligerunt Felicem Presbyterum, qui cum esset inimicus, occiditur, & Liberius ab exilio revocatur, cui Liberio successit Damasus magnâ controversiâ; Quia nedum suffragiis, sed armis usi sunt Electores, procurante Urcisinio Diacono; quo Urcisinio ejecto, idem Damasus Pontifex à Clero, & populo Romano eligitur in Concordia, qui Liberius in ordine fuit Papa XXXVII.

Postea Adrianus II. revocat, & mandat, quod Laici, & Principes se non intromittant, *63. dist. c. Adrian. PP. II.*

Post hunc Clerus Romanus elegit Bonifacium I. Alii diversæ factionis elegerunt Eulalium, Honorius Imp. ambos ejecit, deinde Bonifacium admisit, qui est in ordine XLI. Item Sylverio creato per Clerum

rum

rum Romanum favore Theodati Regis Ostrogothorum regnantis in Italia, Iustinianus Imperator mittit in Italiam Belisarium cum exercitu contra Theodatum Regem, & Theodora uxor Constantini Imp. Sylverium exulare compellit, quia noluit hæreticum remittere, jubetque Augusta, ut alium Belisarius loco Sylverii subroget; idem Augusta procurat Vigilio successor: Pelagius quoque electus sine auctoritate Imperatoris misit Gregorium Monachum ad Imperatorem Constantinopolitanum iratum hac de re, qui reconciliatus fuit. Conon etiam eligitur in discordia inter Romanos, & exercitum Imperatoris; Adrianus Papa I. creat Carolum Magnum Francorum Regem natione, & educatione Germanum, Imperatorem acclamante populo Romano, cui Carolo ex decreto Concilii contulit jus eligendi Papam, *d. dist. 63. c. Adrianus*. Solvebatur quippe quædam pecunia Imperio Constantinopolis pro ordine Papæ, *cap. Agatho, dist. 63.* Idem fecit Leo VIII. verius Othonem I. Imp. *cap. in Synodo, dist. 63.* Quia Leo creatus ab Othone vivente Ioanne non admittitur à Romanis,

A s

qui

qui eligunt Benedictum, & Otho, capto Benedicto obtinet Leonem admitti: Rur-
 sus Henricus II. compellit Romanos ju-
 rare non interesse electioni Pontificis, nisi
 cogerentur jussu Imperatoris, ut inquit
 gloss. *in d. c. in Synodo, vers. affici.* Quæ ta-
 men addit, Imperatores renunciassè pri-
 vilegio, & per abusum privatos fuisse.
 Adrianus II. statuit, ut diximus, quod
 Laici nullo modo in electione Papæ se in-
 tromitterent, sed soli Clerici, etiam si Lai-
 ci S. Rom. Imp. Principes forent, ut *in d. c.*
Adrianus Papa II. dist. 63. Qui fuit An-
 no 869. Adrianus verò III. statuit, ad Cle-
 rum, Senatam, populumque Rom. electio-
 nem Papæ spectare, non expectata post
 hac auctoritate Imperatoris, ut in Histor.
 & *in Aurifod. nostra* traditur. Et licet ad
 tollenda scandala electioni, & coronatio-
 ni deberent adesse Ambasciatores Impe-
 ratoris, & Principum, stante consuetudi-
 ne *in c. quia sancta, 63. dist.* Tamen ne jus
 istud induceretur continuatum, etiam si si-
 ne illis factæ sunt electiones, & coronatio-
 nes non vocatis Ambasciatoribus, *d. c. cum*
Adrianus, dist. 63. Imò Henr. I. & Otho I.
 expresse huic juri renunciarunt, *cap. con-*
stitutio.

stitutio, ead. distinct. Symmachus in con-
 troversia Cleri, & populi Romani eligitur
 Papa, alia pars Cleri, & populi eligunt
 Laurentium coacto Concilio Ravennæ,
 ubi fuit Theodoricus Gothorum Rex, Ita-
 liæ Præses: Symmachus Papa declaratur,
 & est in ordine LI. Eadem discordia ite-
 rum pars Cleri & populi elegit Bonifa-
 cium II. alia Dioscorum, qui moritur in-
 tra 28. dies, & solus Bonifacius præsidet.
 Tandem, ut videre est in *Aurifod. iur.*
publ. verb. Electio, pag 403. & seqq. Mor-
 tuo Alexandro II. Papa, Cardinales
 ingrediuntur Conclave, & eligunt Gre-
 gorium VII. Anno 1075. cui Henricus
 III. Rex Rom. assensit, & rursus Pascha-
 sius eligitur, petente populo, eligente
 Clero cum cœtu Cardinalium. Anno
 autem 1079. Mense Aprili Nicolaus Pa-
 pa II. sanxit, electionem Papæ ad so-
 los Cardinales viros Eminentissimos, no-
 bilitate, scientia, & rerum usu sublimatos
 pertinere, *cap. in nomine Domini, dist. 23.*
 Vbi ad Episcopos Cardinales spectat tra-
 ctare de provisione S. Sedis, ita ut ele-
 ctio Papæ sit data Cardinalibus, ne-
 dum in casu naturalis mortis Papæ,
 sed

sed etiam ob casum privationis ob hæresin, & mortis civilis, vigente, & aperto Concilio Generali, quia non spectat electio ad Concilium, sed ad Cardinales, 76. dist. per tot. & c. oportebat, 79. dist. Vivente tamen Papa non potest aliquis eo inconsulto tractare de successore, neque vota promittere, neque subscriptiones accommodare, perinde ut in Rege Romanorum, qui sine Imperatoris consensu eligi non debet, aliàs privatur dignitate & Communionem, c. si quis Papa, 79. dist. Cum itaque electio per Cardinales fieri debeat, necesse est, ut fiat per duas partes ex tribus Concordes, aliàs electio non valet, textus est in cap. licet devitanda, de elect. Quod est speciale in electione Romani Pontificis, quia recursus ad Superiorem haberi non potest. Pertinet itaque electio ad Cardinales, sive vacet Sedes per mortem Papæ, sive per renunciationem, sive per depositionem ob crimen hæresis, Franc. Marc. decis. 940. in fin. Quamvis contrarium teneant Abbas & Dec. in d. cap. licet, n. 34. de elect. Quod quando per depositionem vacat, electio spectat ad Concilium Generale, cujus est de depositione cognoscere.

Sed

Sed malè, ut patet in *Aurifod. nostra, p. 405.*
Ubi electio ritè depromitur.

Modus eligendi Summum Pontificem talis servari solet: Mortuo Papa expectantur Cardinales absentes per 10. dies, quibus expletis intrant Conclave, nempe in Palatio, in quo mortuus Papa habitabat, *c. ubi periculum, in princ. §. 1. de elect. in 6.* Et est in Generale Concil. Lugdun.

Idem statuit Pius IV. & mandat, per 9. dies exequias compleri, & expensas fune- ris compensari, ne excedat decimum. Ser- vitorem unum duntaxat quilibet Cardi- nalis secum inducit, ex necessitate tamen duos admittere possunt, *dict. c. ubi, §. 1. de elect. in 6.*

Hodie ex Bulla Pii IV. quilibet habet duos servitores, & ex causa infirmitatis tres, *d. c. ubi, in verb. necessitas.*

Si Papa extra Romanam urbem obierit, ibi fit Conclave, ubi mortuus est Papa, in Palatio Episcopali, vel alia assignanda, nisi civitas sit interdicta, vel rebellis. Quo casu in viciniore omnia serventur, *d. c. ubi periculum, de elect. in 6.* Nisi Papa aliter disposuerit, *Clement. ne Romani, de elect. §. sani.* Electio debet perfici 3. diebus, qui- bus

P. II

9.

bus elapsis inter alios 5. unico ferculo sint contenti, lapsis omnibus diebus 8. panis, vinum, & aqua duntaxat ministratur, *d. c. ubi, §. 1. vers. in Conclavi, de elect. in 6.* Excommunicati etiam admittuntur, *d. Clem. ne Romani, §. penult. de elect.* Infirmi possunt exire, & sanati redire, prout etiam illi, qui post 10. dies venerint, admittendi sunt, *d. c. ubi, §. 1. vers. sanè si aliquis.* Si omnes infirmarentur, possent omnes exire, & sani facti reintrare compelluntur, & perficient electionem in statu, in quo erat, *d. Clem. ne Romani.* De rebus Papæ, vel Ecclesiæ nihil possunt disponere, nisi ex necessitate, *d. c. ubi, §. 1. vers. idem quoque.* Contrarium statuit *d. Clem. ne Romani.* Ubi circa Camerarium deficientem, & Pœnitentiarios potest cœtus Illustrissimorum Principum Cardinalium alios constituere.

Multa sunt specialia in electione Papæ.
 1. Quod non sufficit major pars, sed duæ partes ex tribus debet concurrere. 2. Quod in electione Papæ non habetur ratio meriti, sed solus numerus attenditur duarum partium, ex quo non sufficit major pars. 3. Quod electus in Papam potest accedere ad seipsum, & auget numerum. Si verò
 scruti-

scrutinium sit publicatum, sive alteri vo-
cem dederit, sive non, non admittitur in
aliis. Quia non potest accedere sibi, quando
per viam scrutinii, neque quando alteri
votum dedit, sed solùm, quando per viam
compromissi, & alteri votum non dederit.

4. Quod in electione Papæ datur accessus,
& variatio Cardinalium, quia possunt illi
de numero majori accedere electo à mi-
nori parte, etiam ab uno solo. Et valet ac-
cessus, quando duo concurrunt, quod nul-
la electio est valida, si duæ partes ex tribus
non concurrerent, & electus à minori par-
te non acceptaverit, & se gesserit pro Papa,
quia tunc sibi accedi non potest. Secus est
in aliis electionibus, quia nunquam datur
accessus, nisi quando minor pars accedit
majori. 5. Si electio fiat de indigno etiam
à majori parte, illi privantur facultate eli-
gendi, & jus competit minori parti, quæ
non elegit indignum: Secus est in Cardi-
nalibus, qui non privantur, etiam si indi-
gnum eligant, sed omnes iterum eligunt.
De hac materia, prout & de electione Epi-
scoporum, &c. Vide *Aurifod. nostram,*
verb. Electio, pag 409.

CAP. IV.

De Consecratione Papæ.

SUMMUS Pontifex, postquam à Serenissimis, & Illustrissimis Cardinalibus Canonicè electus est, consecratur ab Eminentissimo Principe Episcopo Ostiensi Patriarcha Campaniæ, non ab aliis Episcopis, vel Patriarchis, sed nec ex ullius delegatione: quia Episcopus Ostiensis hanc auctoritatem, quam ei solus Rom. Pontifex concedit, alteri delegare non potest.

Licet enim Episcopus ea, quæ jurisdictionis sunt, inferiori demandare possit, non tamen ea, quæ ordinis altioris sunt, inferioris gradus Clericis committere permittitur, Abb. *in c. fin. de Cler. agrot. & c. penult. ext. eod.*

Forma consecrandi Pontifices, & Imp. habetur *in c. un. ext. de Sacr. Vnct.* De hac materia, vide *Aurifod. nostram, verb. Consecratio, pag. 242.*

CAP.

CAP. V.

*De Primatu, & Principatu
Summi Pontificis.*

Cum apud Romanam Ecclesiam Summus resideat Pontificatus apex, ut ait text. *in Novell. ut etiam Rom. Eccles. in princ.* Cui rectè præest Summus Pontifex Papa Romanus, *l. cunctos, i. Cod. de Summ. Trin.* Qui primus est, & Caput omnium Sanctissimorum Dei Sacerdotum, text. *in l. cognoscere, 7. in princ. C. de Summ. Trinit. & in l. inter claras, 8. §. reddentes, in verb. Vestra Sanctitati, quæ est Caput omnium Sanctarum Ecclesiarum, Cod. eod. & Novell. Constit. 131. c. 1. de Ecclesiast. titul.* Ubi ait, *Secundum Sacrorum Conciliorum Sanctas definitiones Sanctissimum Senioris Romæ Papam primum esse omnium Sacerdotum, Beatissimum autem Archiepiscopum Constantinopolis Novæ Romæ secundum habere locum post Sanctam Senioris Romæ Apostolicam Sedem: Aliis verò omnibus Sedibus præponi, ut Hierosolymitano, Novell. 40. & 120. cap. 9. Antiocheno, Alexandrino, primæ*

B Iusti-

Iustinianæ, & Episcopo Carthaginensi,
*d. Novell. 131. cap. 3. & 4. cum Novell. 6. in
 princ.* Et verus Divi Petri successor, arg.
*d. l. cunctos, 1. & d. l. inter claras, 8. & No-
 vell. 9. August. Epist. 165.* Modernus nam-
 que Summus Pontifex Alex. VII. ean-
 dem etiamnum hodie occupat veneran-
 dam Sedem Romæ, quam olim possedit
 Divus Petrus, Damasus, qui Cathedram
 Ecclesiæ Romanæ ascendit Anno 388. &
 sedit annos 18. mense 1. dies 10. Papa Joan-
 nes II. *l. inter claras, 8. in inscript. C. eod.*
 Qui cœcum illuminavit, Greg. *lib. 3. Dial.
 cap. 2.* Pontifex Agapetus, *Novell. 42. de de-
 posit. Anthimi, & Severi, in princ.* Qui
 claudum & mutum administratione cor-
 poris Christianavit, Greg. *3. Dial. c. 3.* Pa-
 pa Vigilius, *Novell. 131. de Ecclesiast. tit.
 c. 3.* Qui ascendit Cathedram Episcopalem
 60. Anno 533. seditque annos 18. &c. Sicut
 enim unus est Proconsulatus, licet succes-
 sive plures sint Proconsules, *l. meminisse, 10.
 ff. de offic. Proconsul. leg.* Sic eodem modo
 veneranda Sedes Summi Apostoli, ac
 Pontificis Petri unum habet Primatum.
 unum quidem, & supremum Pontifica-
 tum, *d. Novell. 9.* Licet successores sint
 plures,

plures, quorum unum tantum Reipub. Christianæ præesse necesse est, text. elegans in arg. *in l. necessarium, 2. §. novissime ff. de orig. iur.*

Ex quo textu plæclare evincitur, nullum Imperium esse firmitus, quàm quod per unum Monarcham regitur, &c. Ut igitur legum originem anterior Roma sortita est, ita & Summi Pontificatus apicem apud hanc Romanam Ecclesiam esse, text. *in dict. Novell. ut etiam Rom. Eccles.* Et *Novell. apud Holoand. 42. cap. 2.* Et inviolatum manere nemo dubitabit, *leg. cum re-cta, 5. Cod. de Summ. Trinit.* Cum doctrina non possit, Summum Pontificem à more majorum, seu prædecessorum vel latum unguem discrepare, sed fidei, veritati, atque juri consentaneum est hanc potestatem gladii, & clavium Petro, ejusque successoribus traditam esse à Deo: Nec ideò minus valet hæc traditio, quod instrumenta non intervenissent, *leg. 2. Cod. de acquir. & retinend. possess.* Et gloss. *in l. quotiens, C. de rei vend.* Nam patientia non solum inducit præsumptionem consensus, sed etiam inducit præsumptionem

P. II

9.

veritatis, atque solemnitatis, *l. 1. C. de pat. potest.* Ea autem potestas à *S. Petro ad Alexandrum VII.* Pontificem Max. non solum longissima, sed multorum seculorum præscriptione continua seriè effectum possessionis jure optimo sortita est, *l. 2. Cod. de præscript. long. temp. 10. vel 20. annor.* Eam quoque possessionem integram conservabit, quamdiu Spiritus *S. Ecclesiæ* à Christo promissus est, nempè usque ad consummationem hujus Mundi, etiam in inferorum portis, neque minus juris habet potestremus Petri successor, qui nunc est *Alexand. VII.* atque primus, qui *Linus* erat, *Cletus, Clemens, & alii.*

Nam præscriptio, quæ tuetur Authorem, ejus quoque successionem defendit, *l. 1. C. ne de statu defunct. post quinquen. quer.* Et infra, ubi patet, Romanum Pontificem Petro succedere in Episcopatu Romano, & etiam tum jure divino, tum jure successionis in Ecclesiastica Monarchia: Nam Ecclesia est una, & eadem omni tempore; Regiminis itaque forma, quæ est etiam forma Reipub. & Civitatis, mutari non debet. Quare si Apostolorum tempore unus erat Supremus Rector, & Caput Ecclesiæ,
hoc

hoc etiam tempore esse debet, & usque ad finem Mundi. Quia officium Pastoris est officium ordinarium, & perpetuum, siquidem ex natura rei tamdiu Pastoris officium durare debet, quamdiu manet ovile. Ovi-
le autem manet usque ad finem Mundi, ut supra. Igitur eò usque successores Petri in Summo isto Pastoralis officio manere necesse est. Et meritò successio in Sede Petri, primi ac Summi Christianorum Pontificis conservari debet, haud secus, quàm in Veteri Testamento Summorum Pontificum successio erat. Ubi constat *Num. 20. & Iud. 20.* Quod Aaroni successerit Eleazarus, & huic Phinees. Et ex Conciliis Romani Pontificis Primatus eruitur: Ait enim Nicænum Concilium *Can. 6. vers. Mos antiquus perduret in Aegypto, vel Lybia, & Pentapoli, &c.* Secundum Concilium Generale in *Epist. ad Damasum* dicit se convenisse apud urbem Constantinopolim ex Mandato literarum Pontificis per Imperatorem ad se missarum, ubi fateatur Rom. Ecclesiam Caput esse, se autem membra duntaxat.

Tertium Concilium dicit se deponere Nestorium ex Mandato literarum Coelestini

ftini Papæ. Et in Epist. ad eundem Cœlestinum idem Concilium scribit, se causam Joannis Patriarchæ Antiocheni, quæ magis dubia erat, quàm causa Nestorii, non fuisse ausum judicare, sed ipsius Cœlestini judicio reservasse, quæ omnia perspicuè supremam Romani Pontificis auctoritatem indicant, & primatum.

Concilium Chalcedonense *Act. 1. 2. & 3.* passim vocat Leonem Universalis Ecclesiæ Pontificem, cui vineæ custodia à Salvatore commissa est, *Aurifod. verb. Papa.*

Concil. Constantinopolitanum *Act. 4.* per Mennam Patriarcham Concilii Præsidem ita loquitur: *Nos, inquit, Apostolicam Sedem sequimur, & obedimus, &c.*

Concilium Lateranense sub Innocentio III. in quo Græci, & Latini interfuerunt, *cap. 3. Romana, inquit, Ecclesia, dissonante Domino, super omnes alias ordinaria potestatis obtinet Principatum, utpote Mater universorum Christi fidelium, & Magistra.*

Concilium Lugdunense Generale sub Gregorio X. de quo *in cap. periculum, de elect.*

elect. in 6. Vocat Romanum Episcopum Vicarium Christi, Successorem Petri, Rectorem Vniuersalis Ecclesie.

Concilium Florentinum Græcis, & Latinis consentientibus, ita statuit: *Definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in Vniuersum Orbem tenere Primatum, & ipsum Romanum Pontificem Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesie Caput, & omnium Christianorum Patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi Vniuersalem Ecclesiam à D. N. I. C. plenam potestatem traditam esse.*

Idem apparet in Concil. Trident. *sess. 14. cap. 7. Non autem ab Imp. Constantino & Phoca. Etsi enim Constantinus Magnus multa bona Summo Pontifici donauerit, quod Carer. lib. 1. cap. 9. de potest. Roman. Pontif. potius, quæ à Rom. Pontifice abstulerat, restituisse probat, ditionem tamen spiritualement nec dedit ullam, neque dare potuit, d. c. Constantinus. 96. dist. Idem est de Phoca, qui licet*

ediderit sanctionem, qua declaravit Romanam Ecclesiam caput esse omnium Ecclesiarum, non tamen ideò hunc Primatum introduxit, quia Phocas id declarando, & ab Universo Orbe servari mandando, non instituendo aliquid novi sanxit. Causa autem cur Phocas rem tam certam iterum lege sua sancendam putaverit, fuit superbia Episcoporum Constantinopolis, qui teste Beda, se Patriarchas universales, & primos omnium Episcoporum de Mundo contra jus, & fas scribebant, nec debitum obsequium Romano Pontifici præstabant. Unde visum est Imperatori, ut ipse, quem Græci magis timebant, se interponeret, & declararet, Romanam Ecclesiam caput esse omnium Ecclesiarum, ac proinde Constantinopolitanum Episcopum non esse Episcopum universalem, sed particularem, Apostolicæque Sedi subjectum, sicut universi Christiani subjecti sunt, ut patet ex auctoritate leges ferendi, dispensandi, & puniendi, quam Romanus Pontifex in Ecclesiæ filios, quamvis maximos, nobilissimos, & potentissimos exercuit, nec non ex impotentia ab ejus sententia provocandi, seu appellandi, ut constat passim in corpore.

S. Gre.

P. II
9.

S. Gregor. ad finem Epist. Si quis, inquit, Regum, Antistitum, Iudicum, vel quarumcunque personarum huius Apostolica auctoritatis nostra praeceptionis decreta violaverit, honore suo privetur. Aurifod. ver. Papa. S. Leo in extrema Epist. ad Episcopos Campania, Piceni, Tusciae. & per universas Provincias constitutos ita loquitur: Hac admonitio nostra denunciatur, quod si quis Fratrum contra haec constituta venerit, vel venire tentaverit, & prohibita fuerit ausus admittere, à suo se noverit officio submovendum. Et infra: Omnia decretalia constituta tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium Praedecessorum nostrorum, quae de Ecclesiasticis Ordinibus, & Canonum ordinata sunt disciplinis, ita vestram dilectionem custodire debere mandamus, ut si quis illa contempserit, veniam sibi deinceps noverit denegari, &c.

Et Hilarius Papa in Concilio Romano praesidens; Nulli, inquit, fas sit sine status sui periculo vel divinas Constitutiones, vel Apostolica Sedis decreta temerari, & plura alia, quae sequuntur.

Anastasius quoque junior Papa in Epistola ad Anastasium Augustum: Praeceptis, inquit,

inquit, *Apostolicis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam quæ à S. Romana Ecclesia, & Apostolica auctoritate iussa sunt, salubriter impleantur, si eiusdem Sanctæ Dei Ecclesiæ, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis, &c.*

De dispensationibus exempla recentiora sunt infinita. Exemplum Vet. habemus in Epist. 1. Gelasii: *Necessaria, inquit, rerum dispositione coniungimur, & Apostolicæ Sedis moderamine convenimur, sic Canonum paternorum decreta librare, & retrò Præsulum, decessorumque Nostrorum præcepta metiri, ut quæ presentium necessitas temporum restaurandis Ecclesiis relaxanda deponit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus, &c.*

Item Gregorius *lib. 12. Epist. 31.* Felici Episcopo Siciliae dicit, se dispensasse cum Anglis circa matrimonia in gradibus prohibitis. Et rursus cum Siculis, ut semel tantum in Anno Concilium celebrent, cum alioqui Regulæ præcipiant, bis in Anno Concilia celebrari, &c. *Aurifod. verb. Disp.*

De Censuris plurima sunt exempla in
Auri-

Aurifod. nostra. Et quidem antiquissima: Nam Innocentius I. cum audivisset mortuum esse Chrysoftomum, Imperatorem Arcadium, & Eudoxiam ejus uxorem excommunicavit, qui eundem Chrysoftomum in suam Sedem, ut ipse Innocentius jusserat, restitui non permiserant. Idem Innocentius etiam Imperatores Constantinopolitanos, & Constantinopoli existentes excommunicavit, & usque ad paritionem detinuit, *Aurifod. ibidem.*

Deinde Gregorius IV. Leonem Imperatorem Græcum similiter excommunicavit, teste Zonara *in vit. Leon. Isauri.*

Nicolaus I. excommunicavit Lotharium Galliarum Regem, & Valdradam ejus concubinam, nec non Archiepiscopos Colonensem, & Trevirenses, &c. Vide *Aurifod. & Carer. d. lib. I. c. 10.*

Victor I. Papa Asianos nolentes acquiescere Decreto Pii I. ut Pascha non celebraretur cum Judæis 14. die mensis primi, sed Dominica sequente, excommunicavit, &c. Est ergo in potestate Ecclesiæ uterque gladius, spiritualis, & mater alis.

Sed is quidem pro Ecclesia, ille verò ab Ecclesia exercendus, ille Sacerdotis, hic manu Regum, & militum, sed ad nutum, & patientiam Sacerdotis, quia spiritualis potestas terrenam potestatem instituere habet, & judicare, si bona non fuerit, *cap. ad Apostolica, de sent. & re iud. & extravag. com. unam Sanctam, de maiorit. & obedient. Et infra.*

Ex jure denique Appellationum Romani Pontificis Ecclesiasticus Primatus sufficienter probatus est *in Aurifod. nostr. verb. Eccles. Roman.* Ubi patet, ex quavis orbis Christiani parte ad Romanum Pontificem legitimè provocari, ab ejus verò sententia nullam concedi appellationem: Summum enim Imperium penes eum esse constat, ad cujus Tribunal provocatur, Gelasius quippe in Epist. ad Faustum: *Ipsi, inquit, sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesie apud huius Sedis examen voluere deferri, ab ipsa verò nusquam prorsus appellari sanxerunt.* Et in Epist. ad Episcopos Dardaniæ: *Ad illam, inquit, de qualibet Mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo est appellare permissus.* Vetera etiam eorum extant exempla, qui ad Summum

mum Pontificem appellarunt: Nam Pio I.
 Pontifice Marcion excommunicatus ab
 Episcopo suo in Ponto, Romam venit, ut
 à Romana Ecclesia absolveretur, Epiphan.
heres. 42. Idem fecerunt Fortunatus, & Fe-
 lix in Africa, qui à Cypriano depositi Ro-
 mam navigaverunt, atque ad Cornelium
 Papam appellaverunt, Cyprian. *lib. 1. Ep. 4.*
 Non diu post Basilides in Hispania depofi-
 tus ad Stephanum Pont. Max. appellavit.
 Athanasius quoque ab Orientalibus depo-
 situs ad Julium I. Pontificem appellavit, &
 ab eo restitutus est, teste Sozomeno, *lib. 1.*
cap. 4. Idem est de Chrysoftomo à Theo-
 philo deposito, qui ad Innocentium I. ap-
 pellavit, Cyprian. *d. loc.*

Plura sunt in *Aurifod. nostr.* ex quibus
 colligitur, quod cum appellationes totius
 Ecclesiæ deferantur ad Papam, qui in ter-
 ris nullum habet Superiorem, manife-
 stumque sit, Concilium esse totam Eccle-
 siam repræsentativè, utique à Concilio ad
 Papam, non è converso, ne Schisma oria-
 tur, appellari fatendum est. Et ideò perpe-
 ram faciunt, qui à sententia Romani Pon-
 tificis ad futurum Concilium appellant, ut
 nonnullos Principes fecisse legitur, qui
 cum

cum Ferrariensi bello à Sixto Pont. Max. Anathematis interdicto prohiberentur bellum prosequi, à sententia Papæ de consilio Jurisconsultorum Collegii Paduani appellarunt ad Concilium proximè futurum, ne ipsi eo Anathemate ligarentur. Quare jure optimo Pius II. constitutione in Mantuana Synodo lata, appellationes, & provocationes à Summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, schismaticas, & erroneas esse fancivit: Quis enim illud non ridiculum judicaverit, quod ad id appellatur, quod nusquam est, neque scitur, quando futurum sit? Pauperes à potentibus multipliciter opprimuntur, remanent impunita scelera, nutritur adversus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & Hierarchicus ordo confunditur, ut ait *Carrer. lib. 1. cap. 10. de potestat. Roman. Pont.* Plura vide *in Aurisodin nostr. verb. Appellatio.*

CAP.

CAP. VI.

De Spirituali Iurisdictione Summi Pontif. eiusque Hierarchia.

Postquam Christus Salvator & Redemptor Noster in sua militanti Ecclesia hic in terris inter Ecclesiasticos diversa Ecclesiastica constituisset officia, eis ordine gradus usque ad supremum suas præfecit personas, quarum alter alteri immediate subordinatur; & dominium, ac Jurisdictio Ecclesiastica probatur *leg. Presbyteri, 8. §. ceteri verò Clerici, & l. sancimus, 53. §. ad hæc, & l. omnes, 33. & Auth. sed neque, Cod. de Episc. & Cler. Novell. 6. quom. oport. Episc. c. 1. Novell. 5. c. 8. & Novell. 123. c. 15.* Contra damnatos, & ab Ecclesia Dei segregatos hæreticos, qui nullos gradus, nullum Primatum, Principatum, vel dominium in Ecclesia admittunt, sed refutantur per *leg. inter claras, 8. §. cuius Principatum, Cod. de Summ. Trinit.* Ubi magna inter Sacerdotes, & Episcopos, Pastores, & Doctores est differentia. Sunt namque inter Ordines Minores, Cantores, five

sive Psalmistæ, Ostiarii, Lectores, Exorcistæ, & Acolythes, *l. Presbyteros, 6. Auth. interdiciamus, Auth. Presbyteros, C. de Episc. & Cler. in princ. Novell. 123. c. 19. Duaren. lib. I. de Sac. Eccles. Minist. c. 14.* Et inter majores Ordines, Diaconi, Hypodiaconi, Presbyteri, Episcopi, Metropolitanæ, sive Archiepiscopi, Patriarchæ, & Summus Pontifex cum Celsissimo coetu Cardinalium: Romano quippe Pontifici subsunt Patriarchæ, Patriarchis Metropolitanis, Metropolitanis Episcopi, Episcopis Presbyteri, & alii inferiores, *Novell. 9. in princ. l. inter claras, 8. §. reddentes, Cod. de Summ. Trinit. l. sancimus, 29. C. de Episc. audient. l. si quis, 49. C. de Episc. & Cleric. Novell. 5. in fin. Novell. 6. c. 2. & 3. Novell. 28. c. 2. Novell. 59. c. 4. Novell. 109. in princ. Nov. 123. c. 9. & 22. & c. 32. & 34. Novell. Const. 131. c. 3. & passim in toto Libro Novellarum.* Contrarius fuit Ulpianus *in l. Praeses, I. §. Medicos, 3. ff. de extraord. cognit.* Qui quia Ethnicus, & Antichristianus fuit, à Christi, ejusque Ecclesiæ traditionibus alienus, imò Christianam Religionem crudelissimè insectatus, *Coras. in Miscell. lib. 1, c. 10. num. 3. Lactant. lib. 5. de offic. Procons.*

Prohem. Meritò crimosos hæreticos Luther-
thero - Calvinianos, eorumque Sectatores
pudere deberet, quod horum vestigiis in-
hære non erubescant.

Cùm ergò Papa, sive Pontifex Roma-
nus ex Christi institutione sit totius populi
Christiani Pastor, omnium Ecclesiarum
Caput, & Episcopus Episcoporum, legiti-
mus S. Petri successor, qui solus jurisdic-
tionem ad remittenda peccata divino ju-
re in sui ordinatione accipit.

Reliqui autem Episcopi, & Prælati ju-
re Ecclesiastico à Papa, clarum est, supre-
mam jurisdictionem, de qua hic agimus,
non conferri à Cardinalibus per electio-
nem, sed postquam ii personam designa-
runt, à Christo provenire vi promissionis
factæ S. Petro *Matth. 6.* Nec ab Ecclesia
judicari posse, nisi in causa hæresis. Et sic-
ut Sacro-Sancta Romana Ecclesia nun-
quam errare potest, in qua recta prædican-
tur dogmata, & omnes hæreses cum prin-
cipibus suis anathematizantur *Nov. 131. de*
interdict. colleg. hæret. Quæ erronea docere
non potest, *l. inter claras. & l. 5. C. de Sum.*
Trinit. Novell. 6. c. 2. & l. cognoscere, C. eod.
Ubi dicitur *judicium Romanæ Sedis sem-*

C per

per rectum esse : Ita certa fide constat, quod Sum. Pontifex cum generali Episcoporum Concilio tanquam ad fidem, vel bonos mores pertinens definit, falsitati subiectum esse non posse, *d. l. inter claras, in princ.* Probabilissimum enim est, quamvis non omninò certum, ut ait *Layman*, quod Summus Pontifex ob Dei providentiam errare non possit in decretis fidei universalibus, aut in decretis morum versantibus circa res ad salutem necessarias, seu quæ per se bonæ, aut malæ sunt, etsi sine Episcoporum Concilio decernat, potest tamen, etiam ut publica persona, errare in dijudicandis particularibus quæstionibus, quæ plerunque in factis consistunt; imò nullam promissionem, aut certitudinem habemus, quod Sum. Pontifex quoad suam personam in hæresin, etiam notoriam incidere non possit, ob quam dignus sit, ut ab Ecclesia deponatur, vel potius, ut præcisus declaretur. Cæterum etsi ponamus, ait idem, Pontificem, ut privata persona est, hæreticum fieri, adeoque desinere esse verum Ecclesiæ membrum, tamen quamdiu ab Ecclesia toleratur, omnia eius decreta vim, & authoritatem Pontificiam habent,

habent, ut hæreses emergentes cognoscere, & condemnare, & judicem controversiarum fidei agere possit. Quia adhuc Summum tenet Pontificatum, & primus est, & Caput omnium Sanctissimorum Dei Episcoporum, & Sacerdotum, ait Imp. *in d. l. inter claras*. Et sententias ejus Imp. executioni mandare tenetur, *ut infra*.

CAP. VII.

De devotione, ac submissione, correspondentia, & respectu Sacratissimi Imperatoris erga Summ. Pontificem, eiusq[ue] S. Sedem Apostolicam.

Miram ad confutandos Rebelles reperire est reverentiam, curam, & operam Augustissimi Cæsaris erga Papam *in leg. inter claras, 8. §. reddentes, Cod. de Summ. Trinitat. & Fide Cathol. Reddentes*, ait Imperator, honorem Apostolica Sedi, & vestra Sanctitati, (quod semper Nobis in voto fuit, & est) & *ut decet*, Patrem honorantes Vestram Beatitudinem, omnia, que ad Ecclesiarum Statum pertinent, festinavimus

C 2 ad

ad notitiam deferre vestrae Sanctitati, quoniam semper nobis fuit magnum studium, unitatem Apostolicae Sedis, & statum Sanctarum Dei Ecclesiarum custodire, qui hactenus obtinet, & incommotè permanet, nulla intercedente contrarietate; ideoque omnes Sacerdotes, & Episcopos universi Orientalis tractus & subiicere & unire Sedi vestrae Sanctitatis properavimus. In praesenti ergo, quae commota sunt, (quamvis manifesta, ac indubitata sint, & secundum Apostolicae Sedis vestra doctrinam ab omnibus semper Sacerdotibus firmè custodita, & praedicata) necessarium ducimus, ut ad notitiam vestrae Sanctitatis perveniant: Nec enim patimur quicquam, quod ad Ecclesiasticum statum pertinet, quamvis manifestum ac indubitatum sit, quod movetur, ut non etiam vestrae innotescat Sanctitati, quae caput est omnium Sanctarum Dei Ecclesiarum: Per omnia enim, ut dictum est, properamus honorem, & auctoritatem crescere vestrae Sanctae Sedis, &c. Quae sequuntur in §. petimus, s. & per tot. Ubi satis ostenditur, totius orbis terrarum Ecclesias Romanae Ecclesiae iudicio subjectas esse, & praevaticatrices diaboli cruciatibus in gehenna fore subjiendas. Idem probatur

tur *l. cognoscere, 7. C. de Summ. Trinit.* Ratio, quia Sacerdotium, præsertim supremum divinis, Imperium terrenis præsidere, atque ministrare debet, *Novell. Constit. 6. in princ. quomod. oport. Episcop.* Et Reverendissimi Episcopi juste judicant *Novell. 42. c. 3. Novell. Leonis 17.* Ubi dicit Imperator, quod de re Sacra Sanctissimos Patriarchas Summo Pontifici immediatè subjectos sancire oporteat. Hinc etiam soli Episcopi cognoscunt de hæresi, text. elegans *in l. cum recta, 5. C. de Sum. Trin. Imp.* quoque Arcadius, & Honorius *in leg. 1. C. Theodos. tit. de relig. lib. 12.* ajunt: *Quoties de religione agitur, Episcopos convenit iudicare, ceteras verò causas, quæ ad ordinarios cognitores, vel ad usum iuris publici pertinent, legibus oportet audiri.* Et textus clarus *in l. omni innovatione, 6. C. de SS. Eccl.* *Omni innovatione cessante, inquit, vetustatem, & Canones pristinos Ecclesiasticos, qui usque nunc tenuerunt, etiam per omnes Illyrici Provincias servari præcipimus, ut si quid dubietatis inciderit, id oporteat (non absque scientia viri Reverendissimi Sacrosanctæ Legis Antistitis Ecclesie urbis Constantinopolitane, quæ Romæ veteris prærogativa*

*tiva letatur) conventui Sacerdotali, sancto-
 que iudicio reservari. Et præclarus textus
 in Novell. 123. cap. 21. Nec refert, quod ex-
 tent Novellæ Constitutiones quampluri-
 mæ Justiniani Imp. in quibus liberè, ac pro
 suo jure de rebus innumeris ad religionem
 pertinentibus sine ulla Romani Pontificis
 mentione decernit; quia nulla ex his legi-
 bus, quæ extant tum in Codice Justinianæo,
 tum in Novellis directè pertinere ad fidei,
 ac religionis professionem, de qua ipse
 Imp. ad Summum Pontificem *in d. l. inter
 claras, &c.* rescripsit, testatur Fachin. *con-
 trovers. iuris, lib. 8. c. 1.* Quia aliàs semper
 profiteretur Imp. quæ ad statum Ecclesiasti-
 cum pertinent, se ad Romanum Pontifi-
 cem delaturum, ad quem pertinet, *c. 2. de
 maiorit. & obed. & in cap. per venerabilem,
 qui filii sint legit.* Et quis poterat Impera-
 torem impedire, quominus illa de Cleri-
 cis, Monachis, & Episcopis statueret, cum
 tam potens esset, ut totus Mundus co-
 ram illo trepidaret, & Summi Pontifi-
 ces, totaque Ecclesia continuis ferè
 persecutionibus exagitarentur, & ope in-
 digerent Sacratissimi Imperatoris; imò
 Historiæ testantur, Imperatoris nostri præ-
 decel-*

P. II

9.

decessores, puta, Constantinum, Jovianum, Theodosium diversis aliquando sectis suæ religionis exercitium permisisse, quo factum est, quod qualibet Ecclesia suas in factiones divisâ Episcopi à consuetudine mutui abhorrent; proinde in multas Orientales, Occidentalesque, atque etiam Lybicæ partes dissecta sunt, ut apparet ex *leg. Arriani*, s. *& tot. tit. Cod. de heret.* Neque Oriens cum Occidente, neque rursus Lybia his consentire voluit, & quod omnium indignissimum est, neque ipsi inter se Orientalium Ecclesiarum Antistites ad communionem conveniebant, neque Europæi, atque Occidentales, neque Lybici Episcopi conventus inter se agebant. Tanta confusio, mentiumque caligo orbem universum inceserat. An non igitur opus erat potente Imperatore quodam, qui has extirpans hæreses statum Sanctarum Dei Ecclesiarum custodiret, Episcopos inflatos contineret, & periculosas factiones, occultasque conspirationes dissiparet? An non pro communi Sanctissimarum Dei Ecclesiarum pace Imperialia requirebantur edicta, quo

unitas Ecclesiarum, & incolumitas Imperii (quod habetur ab Apostolica Sanctitatis Sede) conservaretur? arg. *Novell. 41. c. 3. §. 3.* An non melius esset, Romanorum Imperatorem hodieum esse potentem ad Turcarum, & suorum in Imperio rebellium subditorum Mandata Cæsarea, & Pontificia contemnentium conatibus resistendum?

Non minor quippe est cura Imperatori horum, quæ Sanctissimis Ecclesiis profunt, quam ipsius animæ, *Novell. 3. in fin.* Maxime quando hæretici Anathemata piorum Pontificum, & Episcoporum vilipenderent, vel ipsi Episcopi contra juramentum suum, citra scitum, & consensum Cæsaris in periculosum Domus Austriacæ omnium optimè de Imperio meritæ, ac totius Christianitatis vilipendium, exterorum Regum, & Principum foedera quæerent, arg. *l. decrevimus, 16. C. de SS. Eccles.*

Igitur necessum fuit, ut divina, & humana, id est, Sacerdotium, & Imperium pariter concurrerent, & unam consonantiam rectis sententiis facerent, *Novell. 42. de deposit. Anthim. & Sever. in princ.* Ut non immeritò quis dixerit cum Justiniano in *Novell.*

Novell. 6. quomodo oportet Episcopos. Maxima
 in hominibus Dei dona esse à superna collata
 clementia, Sacerdotium, & Imperium, & il-
 lud quidem divinis ministrans, hoc autem hu-
 manis præsidens, ac diligentiam exhibens, ex
 uno, eodemque principio utraque procedentia
 humanam exornant vitam, &c. Adde No-
 vell. 7. c. 2. Quinimò licuit Imperatori in
 tali, tamque periculoso Ecclesiæ statu le-
 ges condere Ecclesiasticas, idque consen-
 tientibus Romano Pontifice, & Episcopis,
 & subditis proponere, easque adversus ra-
 biam furiosorum hæreticorum defendere,
 l. Sanctissimarum, 44. §. tua igitur, C. de Ep.
 & Cler. l. nemo, 4. C. de Summ. Trinit. No-
 vell. 42. in princ. & c. 3. l. fin. C. de quadrienn.
 præscript. Ecclesiasticas personas subditas
 fuisse Imperatori quoad defensionem, ac
 protectionem, prout de jure est tota Chri-
 stianitas, & maximè Principes, & Episco-
 pi Imperii, qui sunt Vasalli Cæsaris, licet
 aliàs hodie Clerici sint exempti à potesta-
 te Imperatoria, idque Imperatorum spe-
 ciali voluntate, cap. ego Ludovicus, 63. dist.
 Neq; enim patiebatur quicquam quod ad
 Ecclesiasticum statum pertinet, quamvis
 manifestum, ac indubitatum esset, quod

C s move-

movetur, ut non etiam Apostolicæ San-
ctitati, id est, Summo Pontifici innotesce-
ret, *d. l. inter claras, §. reddentes*. Vide *Au-
rifod. verb. Ius Canon.*

C A P. VIII.

*De Iurisdictione Summi Pontif. circa
Iudicium Controversiarum Fidei.*

QUAMVIS Imperatori permissum fue-
rit, quæ sit recta Christianorum fides,
subditos edocere, ac de religione commo-
nifacere, *leg. docere, 3. C. de summ. Trinit.*
Et tardos Episcopos, & Ecclesiarum de-
fensores officii sui admonere, *Novell. 133.
cap. 5.* Iudicium tamen de doctrina fidei est
penes Episcopos venerandæ Sedis Summi
Apostoli Petri, non penes Imperatorem,
vel Reges Christianos: Nam à condito
ævo auditum non est, iudicium Ecclesiæ
ab Imperatore auctoritatem suam accepisse.
Neque Scriptura Sacra potest esse iudex
controversiarum fidei, quia iudex debet
omniñò certam in causa ferre sententiam,
*§. curare, 33. inst. de action. l. 1. & 2. Cod. de
sent. que sine cert.* Hoc autem non facit
S. Scri-

P. 11

9.

S. Scriptura, quæ nullibi in specie damnat horum, vel istorum errores. Unde patet, Principes in suis regnis non esse legitimos fidei iudices, in re quippe civili exploratum est, Regem in suo regno non habere exteriorem jurisdictionem, nec esse in suo regno supra Episcopos, & Pontificem, id est Regem esse supremum iudicem Ecclesiasticum, qui sua auctoritate à nullo alio in terris dependente possit convocare Synodos, iis præsidere, controversias circa fidem, & religionem iis dirimere, beneficia conferre, Episcopos constituere, & deponere, & similes actus religionis exercere, text. est in *Novell. 123. c. 21. §. 2.* Ius verò convocandi Universalis Concilii ad Summum Pontificem tanquam omnium primum pertinet. Licet enim Imperatores hoc sibi juris convocandi Concilium Universale antiquitus tribuere voluerint, *leg. nemo, 4. c. de Summ. Trin.* Tamen Valentinianus senior Catholicus Imperator rogatus ab Episcopis, ut Synodus convocaretur, respondit: Sibi, qui unus è Laicorum numero esset, non licere ejusmodi se negotiis interponere. Et ideo Sacerdotes, & Episcopi, quibus hæc curæ sunt,

C 6

seorsim

seorsim per se convenient, Zozomen. in
tripartita lib. 4. c. 14. de vit. Constantin. Et
Novell. 123. de Sanctiss. Episc. c. 10. Iubemus,
 inquit Imp. unumquemque Beatum Archie-
 piscopum. & Patriarcham. & Metropolitam
 Sanctissimos Episcopos sub se constitutos in
 eadem provincia semel, aut secundo per sin-
 gulos annos ad se convocare, & omnes cau-
 sas subtiliter examinare, quas Episcopi, aut
 Clerici, aut Monachi ad invicem habeant,
 easque disponere, & super hoc, quicquid ex-
 tra Regulas à quacunque persona delinquitur,
 emendare. Suscipimus autem sancta 4.
 Concilia, sicut Sacras literas, id est, 318.
 Sanctorum Patrum, qui in Nicæna urbe
 congregati fuerunt, & 150. Sanctorum Pa-
 trum, qui in Regia urbe Constantinopo-
 litana convenerunt, & 200. SS. Patrum,
 qui in Epheso primo congregati, & 630.
 SS. Patrum, qui in Chalcedone convene-
 runt, &c. ait text. in d. l. inter claras, §. 3. &
 6. Cod. de Summ. Trinit. Hisce autem uni-
 versalibus, seu œcumenicis Conciliis Ec-
 clesiastici interesse debent, ut penes hos
 solos, non autem apud Imperatorem, vel
 laicos sit iudicium, ac diffinendi facultas,
leg. omni innovatione, 6. Cod. de SS. Eccles.

Et in Novell. 123. c. 21. Si, inquit Imp. Ec-
 clesiasticum negotium sit, nullam communio-
 nem habent civiles Magistratus cum ea
 disceptatione, sed religiosissimi Episcopi se-
 cundum Sacros Canones finem imponunt
 Ubi Imperator expressè decernit, Politi-
 cos, & seculares Principes non debere ad-
 esse, multo minùs præsidere in negotiis, &
 disceptationibus Ecclesiasticis, quia vult in
 ea re servari Sacros Canones, quibus cau-
 tum est, ut Episcopi, non autem Principes
 tractent controversias ad Ecclesiam perti-
 nentes. Et text. in l. inter claras, 8. in pr. C.
 de Summ. Trinit. Inter claras, inquit, Sa-
 pientia, ac mansuetudinis vestra laudes,
 Christianissime Principum, puriore luce tan-
 quam aliquod sydus irradiat, quod amore
 fidei, quod charitatis studio edocti Ecclesia-
 sticis disciplinis Romana Sedis reverentiam
 conservatis, & ei cuncta subiicitis, & ad eius
 deducitis unitatem. Et Novell. 6. quomod.
 oport. prin. Ubi dicitur Sacerdotium divi-
 nis Ministrare, Imperium verò humanis
 præsidere. Et licet olim ait Duaren. ipse in
 Prefat. de Sac. Eccles. Minist. Negligen-
 tibus Episcopis, ac Sacerdotibus leges ple-
 rumque ad gubernationem Ecclesiarum,
 &

P. 11

9.

& ritus Ecclesiasticos pertinentes ferrent, tamen ea veneratione Sacros illos Canones prosequerentur, ut ab eorum præscripto vix unquam sibi deflectendum esse dicerent. Et Iustinianus noster disertè ait, se ita leges scribere, ut Sacros Canones imitentur. Sed eò malitiæ mundus devenit, ut plurimi quoque Principes suos fidei iudices constituent, falsò putantes, hoc iuri divino fore consentaneum: Nam docent, & suos juramento fateri cogunt, Principes seculares esse in regnis suis, atque domiciliis suprema Ecclesiæ capita:

C A P. IX.

*De Iurisdictione, & Authoritate
Summi Pontificis circa fo-
rum causarum.*

TAmetsi ex dictis sufficienter pateat, personas Ecclesiasticas non esse trahendas ad iudicium seculare, sed causas Ecclesiasticas ab Ecclesiasticis, & Laicorum à secularibus dijudicandas, ac decidendas, per text. *in Novell. 123. cap. 21. §. 2.* Quia tamen leges de foro Clericorum nonni-

nonnihil variant, paucis attendendum,
 olim in Actoris voluntate fuisse Reum
 Clericum coram Episcopo, vel coram Ci-
 vili Magistratu convenire, Imp. Martian.
in leg. cum Clericis, 25. *Cod. de Episc. & Cler.*
& in leg. decernimus, 13. *Cod. de Episc. aud.*
 Imp. Leo, & Anthemius *in leg. omnes*, 33.
leg. iubemus, 37. §. *omnes*, *Cod. de Episc. &*
Cler. Unde colligitur, Civilem Magistra-
 tum initio Clericorum iudicem fuisse. Sed
 hoc corrigit Iustinian. *in l. si quis*, 51. *in §.*
propter Sacerdotii prerogativam. l. si quis, 29.
Cod. de pact. *Novell. 79. apud quos oportet*
caus. dicere Monach. per tot. & Auth.
causa, *Cod. de Episc. & Cler.* Quæ Con-
 stitutiones generaliter corrigunt leges Co-
 dicis in eo, quod permittebant Mona-
 chos vocari coram iudice seculari: Vo-
 lunt enim propter reverentiam, & præ-
 rogativam Summi Pontificis Reveren-
 dissimos Monachos apud solos civitatis
 Episcopos conventiones suscipere debe-
 re. Quod passim limitatur *Novell. con-*
stit. 38. Ut Clerici apud proprios Episcop. pri-
imum conveniantur. Et *Auth. Clericus*
quoque, *Cod. de Episc. & Cleric.* Ubi statui-
 tur in causa pecuniaria Clericum esse
 conve-

conveniendum coram Episcopo, nisi eaus-
 sæ natura, aut alia quædam difficultas hunc
 impediatur: In causa verò criminali coram
 iudice seculari, si crimen sit civile; si autem
 crimen sit Ecclesiasticum, coram Episcopo
 esse agendum. Si verò Episcopus distulerit
 iudicare, aut propter quandam fortè diffi-
 cultatem non fuerit possibile Deo amabi-
 li Episc. tunc licentiam esse, & ad civiles
 iudices pergere, & privilegiis omnibus cu-
 stoditis litigare, & examinationem fieri, &
 terminum imponi, non transcendente li-
 te mensium duorum spatium, ex quo litis
 contestatio fit, quatenus brevis imponatur
 causæ terminus, prout respondimus Men-
 næ Deo amabili Archiepiscopo hujus feli-
 cissimæ civitatis, & universali Patriarchæ,
d. Auth. Clericus, & d. Novell. 123. c. 21. &
Auth. si quis litigantium, Cod. de Episc. &
Cler. Novell. 115. Illud palàm est, si reum
 putaverit eum, qui convenitur, Provinciæ
 Præses, & pœna iudicaverit dignum, prius
 hunc spoliari à Deo amabili Episcopo Sa-
 cerdotali dignitate, & ita sub legum fieri
 manu.

Si verò Ecclesiasticum sit delictum, egens
 castigatione Ecclesiastica, & multa, Deo
 amabi-

amabilis Episcopus hoc discernat, nihil
 communicantibus clarissimis Provinciae
 iudicibus: Neque enim volumus talia ne-
 gotia omninò scire civiles iudices, *d. No-*
vell. 123. c. 21. §. 2. (Intellige, si crimen in-
 feratur Clerico, si autem laico, hunc Præ-
 ses cum Episcopo iudicat, *Novell. 17. de*
Mandat. Princ. c. II.) Cùm oporteat, talia
 Ecclesiasticè examinari, & emendare ani-
 mas delinquentium per Ecclesiasticam
 Multam secundùm Sacras, ac divinas regu-
 las, quas etiam nostræ sequi non dedignantur
 leges, *leg. sancimus, 29. C. de Ep. & Cler.*
& d. Novell. 123. c. 10. At sectarii causas Ec-
 clesiasticas, negotia, & crimina non nisi se-
 cularibus iudicibus decidenda commit-
 tunt, ut apparet in Consistoriis Evangeli-
 cis, in quo graviter peccant, ipsi divinitati
 contumeliam inferentes, *d. Auth. causa,*
Cod. de Episc. & Cler. Episcopi verò de ju-
 re conveniendi coram suis Metropolita-
 nis, à quorum sententiis appellatur ad Bea-
 tissimum Archiepiscopum, & hoc si dubi-
 tatio fuerit sive pro Ecclesiastico jure, sive
 pro aliis quibusdam rebus, *d. l. sancimus, 29.*
Novell. 123. c. 22. & Auth. nullus, Cod. de
Episc. & Cler. Nullus, inquit, Episcopus in-

D

vitus

*vitus ad civilem, vel militarem Iudicem in
 qualibet causa producat, vel exhibeatur,
 nisi Princeps iubeat.* Hisce adde, quod cri-
 minum quædam sunt Ecclesiastica, quædam
 civilia, quædam mixta. Ecclesiasticum
 crimen est, si quæstio sit de hæresi, simonia,
 aliisque spiritualibus negotiis. Crimen ve-
 rò civile est, si sit quæstio de homicidio, de
 falso, adulterio, furto, &c. gloss. in *Auth.
 Clericus quoque, C. de Episc. & Cler.* Cate-
 rùm istud caput de jure Canonico, quod
 hoc casu maximè servandum, nullam pa-
 titur distinctionem: Nam jure isto nullus
 Clericus ad secularia judicia est pertrahen-
 dus, *caus. ii. q. 1. v. continua.* Ubi Valenti-
 Theod. & Arcad. Imppp. sic ajunt: *Conti-
 nua lege sancimus, ut nullus Episcopus, vel ec-
 rum, qui Ecclesie necessitatibus serviunt, ad
 iudicia sive ordinariorum, sive extraordina-
 riorum Iudicum pertrahatur: Habent enim
 ii suos Iudices apud S. Sedem Apostoli-
 cam, nec quicquam his publicis est communi-
 cum legibus: Imò jure Canonum Clerici
 ne volentes quidem jurisdictioni Magi-
 stratus se subicere possunt, sive civilis
 sive criminalis sit causa, cap. significasti
 cap. si diligenti, 12. de foro compet. Nam et
 juri-
 tius
 blic
 cum
 exc
 dix
 cas
 culo
 Sicc
 gati
 & a
 tam
 rifo
 SU
 Sc
 cron
 quo
 quis
 verb
 Rom
 juri*

juri, quod introductum est in favorem totius Collegii, seu Cleri, tanquam juri publico renunciari non potest, *leg. ius publicum, ff. de pact. cap. contingit, ext. de sent. excomm.* Non tamen inficiamur, si quis dixerit, quem posse juri suo in pluribus casibus renunciare, *7. q. 1. cap. quam periculosum, cap. si de terra, ext. de privileg.* Sicut quoque jure civili Sacerdotii prerogativa renunciare licet, *dict. leg. si quis, 51. & dict. leg. si quis, 29 Cod. de pact.* Non tamen jure Canon. Qua de re vide *Aurifod. nostr.*

CAP. X.

De Spirituali Mucrone Summi Pontificis.

Summum Pontificem, quatenus est Vicarius Christi, duplicem habere Mucronem in Spiritualibus, & temporalibus, quo fulminat, & feriat, multis parasanguis in *Aurif. nostr. iur. publ.* ostendimus, *verb. Papa, & verb. Rom. Pontif.* Ubi patet, Romanum Pontif. non credentes, & contuma-

tumaces Christianos tum Orthodoxos, & Catholicos, tum Hæreticos, & perversos sententia, & recto supremi in terris Judicis judicio, Anathemate percutere: Et est clarus text. *in l. cunctos, 1. C. de Sum. Trin.* Ubi quando textus ait, Hæreticos divina primùm vindicta plectendos, gloss. *ibid.* interpretatur de Ecclesiastica vindicta per Papam Dei Vicarium inflicta. Sed hæc interpretatio nonnullis displicet, unde suffragatur *d. l. inter claras, §. reddentes, c. §. 5. ibi*: Et eorum, qui Judaicè ausi sunt rectam denegare fidem, Sum. Pontificis condemnat perfidiam. Et latius *in §. loquet.* Ad nos credentes, inquit, primùm Apostolorum Isaia Propheta verbum dicit *Ambulate in lumine ignis vestri, & flammam quam succendistis. Sed obduratum est cor eorum, &c.* Et ideò eos minimè in nostra communionem recipimus, & ab omni Ecclesia Catholica iussimus esse alienos, nisi errore damnato, nostram doctrinam quantocyùs seruiant: *qui habita regulari professione signaverint*: *A Equum quippe est, ut qui nostram minimè obedientiam accommodant statuti ab Ecclesiis habeantur extorres.* Et text. *l. cognoscere, 7. in princ. C. de Summ. Trin.*

Lib

Ubi ait: *Quoties Hæretici pullularunt, & sententia, & recto iudicio illius Venerabilis Sedis, nempe Romane coerciti sunt.* Et text. in *Novell. 42. de deposit. Anthymi & Sever.* Ubi à S. Agapeto Sanctissimæ Ecclesiæ antiquæ Romæ Pontifice Anathemate percussus, excommunicatus, & depositus fuerunt 4. Hæresiarchæ, Anthymus, Severus, Petrus, & Zoaras. Et text. in *Constit. Frid. ad l. si. Ecclesiæ, 13. C. de Episc. & Cler.* Ubi ait: *Item quæcumque communitas, vel persona per annum in excommunicatione propter libertatem Ecclesiæ fractam, & violatam perseveraverit, ipso iure Imperiali Banno subiacet, à quo nullatenus extrahatur, nisi prius ab Ecclesiæ beneficio absolutionis obtento.* Et *Novell. 3. ut determ. sit num. Cler. §. 2. Novell. 6. c. 1. & Novell. 11. de privileg. Archiepiscopi, in verb. Omnemque Sacerdotalem censuram. Novell. 115. c. 3. §. 14. ibi: Et ideò ab Ecclesiæ Catholice communionem separati.* Et *Novell. 123. c. 11. Et Novell. 132. de interd. hæret. colleg.* Ubi dicitur: *quod in vera, & Sancta Dei Ecclesiæ recta prædicantur dogmata, & omnes hæreses cum Principibus suis anathematizantur.* Et *l. 34. §. 4. Cod. de Episc. aud. l. nullus, 2. §. 2. C. de Summ. Trin.*

Ex quibus, & innumeris aliis legibus, & Constitutionibus evidens est, Papæ competere jus gladii Spiritualis, de quo gladio, ejusque potestate vide *Aurifod. nostram, verb. Excomm.* Quod adeò verum est, quod Romanus Princeps sententias, & Anathemata Summorum Pontificum confirmare teneatur, id est, quoties Summus Pontifex cum Sacerdotio aliquem Anathemate percutit, toties ejusdem erit sententiæ cum Sacerdotum autoritate Imperator, vel quicquid Sacerdotio fuerit visum, ab Imperatore debet confirmari, & si volet Papa, executioni mandari; nam textus in *Novell. 42.* Sic inquit: *Rem non insolitam Imperio & Nos facientes ad presentem venimus legem. Quoties enim Sacerdotum sententia quosdam indignos Sacerdotio de Sacris Sedibus deposuit; toties Imperium ejusdem sententiæ, & ordinationis cum Sacerdotum autoritate fuit.* Ut in multis exemplis patet apud Corn. Rint. Speciatim in flagitioso, perjuro, & sacrilego Luthero, cujus falsa, & scelerata dogmata Sanctissimus Leo Papa X. publica Bulla damnavit, Authore Romam sub salvo conductu, & sumptibus itineris vocato.

Quam

Quam Bullam cum Augustissimus Cæsar Carolus V. ab Illustrissimis Nunciis Apostolicis accepisset, ipse memor Imperialium Constitutionum statim præcepit, ut profugi M. Lutheri Libri à Sede Apostolica damnati publicè comburerentur, & ipse, si capi posset, mortis sententiam subiret, quamvis ejus Cædogmata ad interventionem Protestantium ab eodem Imperatore usque ad finem Concilii Tridentini permessa fuerint, tum A catholicis, tum Turca in Austriam, & Imperium irruentibus.

Huc referri posset jurisdictio Summæ Pontificis de bello contra Turcam, Saracenos, & Hæreticos à Christianis Regibus, & Principibus gerendo, quod à Papa decerni solet, juxta text. *in l. Christianis, C. de Paganis*. Sed quia hac de re *in Aurifod. nostra, verb. Bellum*. Luculenter egimus, hoc loco supersedendum duximus.

Idem esto de facultate concedendi Jubilæum in Summo Pontifice judicium, cum ad potestatem jurisdictionis Spiritualis pertineat; sicut ad solum

D 4 ipsum

ipsum pertinet, formaliter loquendo, jure
 divino Portam Sanctam Divi Petri aperire, in signum sensibile, & extrinsecum plenissimæ dispensationis, ac distributionis satisfactionum Christi ex communi Ecclesiæ Thesauro depromptarum ad remissionem pœnarum temporalium, quibus fideles sunt obnoxii. Materialiter loquendo quatenus est cæremonia quædam accidentalitatis Jubilæi, quæ interdum mutari, & prætermitti potest, ritè suppleri potest per alium, qui non sit Papa, sicut fit Sede vacante, per Eminentissimum D. Cardinalem Decanum, qui loco Summi Pontificis Portam S. Divi Petri potest aperire, & similiter tres alii de Sacro Cardinalium Collegio, reliquas tres aliarum Ecclesiarum. Quod autem verè sit in Ecclesia Catholica authoritas instituendi Jubilæum Ecclesiasticum penes solum Romanum Pontificem jure divino, quodque sit in Ecclesia Thesaurus aliquis infinitus principaliter constans meritis, ac satisfactionibus Christi, cui tanquam fundamento innititur potestas concedendi Jubilæum, id est, remissionem, liberationem, libertatem, jubilationem seu dimissionem quandam generalitatis

ralissimam Romæ 50. anno fieri solitam,
vide in *Aurifod. verb. Indulgentia.*

C A P. XI.

*De Iurisdictione S. Pontificis in tem-
poralibus, & de dominio
eius directo.*

SUMMUM Pontificem supremum Ec-
clesiæ visibilis, *l. inter claras*, & infalli-
bilis, *l. cum recta, C. de Summ. Trinit.* Ca-
put duplicem habere clavium potestatem
jure divino, *Matth. 16.* Alteram chara-
cteris, seu ordinis circa consecrandam Eu-
charistiam, ordinandos Ministros, Sacra-
menta, & Sacramentalia administranda;
Alteram jurisdictionis, seu authoritatis ju-
dicialis, quæ maximè propriè *clavis* dici-
tur, idemque est, ac dominium in tempo-
ralibus; potestatem jurisdictionis rursus
duplicem esse, aut voluntariam, quæ à par-
tium mera voluntate dependens judicia-
riam cognitionem non requirit, nec in in-
vitum redditur, aut coërcitivam, diximus è
jure Canonum in *Aurifodina nostra*; & pa-
tet ex allegatis juribus, specialiter in *No-*
vell. 6.

vell. 6. quomodo oport. Episc. In hoc & seq. cap. de duplici hac jurisdictione agendum, & notandum est, Vicarium Dei in summo rerum divinarum, humanarumque culmine positum duplici gaudere jurisdictione, seu dominio, Spirituali videlicet, de qua supra, & temporali, quod vel est utile, & mediatum, vel directum, & immediatum. Quantum ad dominium directum & immediatum tres sunt sententiae, quas refert Card. Bellarm. *in tract. de potestat. Summ. Pontificis quo ad temporalia.* Et Rintel. c. 23. *de iurisd.*

Prima est, Summum Pontificem jure divino habere plenissimam potestatem in universum orbem terrarum, tum in rebus Ecclesiasticis, tum in Politicis; & hanc sententiam ex innumeris Authoribus *in Aurifod. nostr.* monstravimus, & patebit infra, ubi de donatione Constantini S. Sylvestro Papæ facta agemus, hancque tenetur Hostiens. *in c. quod super his, de vot. & voti redempt.* Panorm. *in c. novit, de iud.* & alii *in Aurifod. verb. Papa, Rom. Pontif. &c.* Ubi dicitur, per Christi adventum omne dominium Principum infidelium translatum esse ad Ecclesiam, & reside-

fidere in Summo Pontifice, ut Vica-
rio Summi, & veri Regis Christi,
& ideo posse Pontificem regna infide-
lium jure suo donare, quibus voluerit
fidelium, & ita revera est, & actus sæpe
comprobavit, quando Terram S. & om-
nem Orientalem plagam Christianis Prin-
cipibus eam armata manu recuperantibus
distribuit, vide *infra*.

Altera, quæ est hæreticorum damnato-
rum sententia, docet primò, Pontificem,
ut Pontificem, & ex jure divino nullam
habere temporalem potestatem, nec posse
ullo modo imperare Principibus secula-
ribus, nedum eos Regnis, & Principa-
tu privare, etiam si illi alioqui privari
mereantur: Sed splendide mentiuntur,
ut *infra* patebit. Secundò docet, non
licuisse Summo Pontifici, aliisque Epif-
copis accipere ab Imperatore temporale
dominium, quod nunc habent in quas-
dam urbes, & Provincias, sive ejusmo-
di dominium donatum eis fuerit, sive illud
usurpaverint. Prohibet enim jus divinum
uni homini gladium Spiritualem, & tem-
poralem simul committi, Cæsarem in Spi-
ritum Sanctum peccasse, quando Clericis

jus gladii donavit, quorum arma debent esse Breviarium, & lachrymæ pro peccatis populorum, & non suis tantum, &c. Sed has nugas ad mare Creticum portemus ventis, quia indignæ sunt tanto labore, quanto eas ad primam mendaciorum classem refert Eminentiss. S. R. E. Cardinalis Bellarm. *lib. 5. de Rom. Pont. c. 1.*

Tertia sententia media, & Catholicorum Theologorum communis, S. Pontificem, ut Pontificem non habere directè quidem, vel immediatè ullam temporalem potestatem, sed solùm spiritualem, ut est in *N. ovell. 6. quomod. oport. Episc. Magna quidem, ait, in hominibus sunt dona Dei, à divina collata clementia, Sacerdotium, & Imperium, ac illud quidem divinis ministrans, hoc autem humanis presidens, ac diligentiam exhibens.* Unde videtur evidens, Summum Pontificem in divinis, & spiritualibus, non autem in temporalibus esse superiorem. Tamen ratione spiritualis habere saltem indirectè, & in habitu potestatem quandam, eamque supremam in temporalibus. Cujus rei confirmatio desumitur ex *l. inter claras, in princ. ibi: Et ei, id est, Apostolicæ Sedi, cuncta subicitis, &c.*

Et

Et §. *liquet, in fine, ibi : cuius Principatum, ut Christianissimi, & pii conservatis in omnibus.* Et ita dicit. *Novell. 6. intelligenda.* Sed prior sententia magis est juri consentanea, & probatur ex donatione Constantini Imp. *in Aurifod. & inf.*

C A P. XII.

*De utili in temporalibus dominis
Summi Pontificis.*

EGimus *in sup. cap. & in Aurifod. iur. publ. verb. Papa, & verb. Rom. Pontif.* De directo, & mediato dominio Papæ, hic de utili, & immediato rerum temporalium, quod Theologi aliter intitulant, restat agendum juridicè. Quantum igitur ad dominium utile attinet, Papa possidet nobiliorem partem Italiæ, nimirum totum id, quod inter fluvium *Floris, & Caietam* situatum est; in quo spatio comprehenduntur Provincia *Bononiæ, Romandiola, Marcha, Umbria, Ducatus Spoletinus, Latium, & Patrimonium S. Petri,* de quo vid. *Aurifod. in verb. Patrimonium, per tot.*

Hic Status est optimus, & in medio Ita-

liae situs, extendens se à mari Hadriatico usque ad mare Thyrrenum: in quo civitates primariae sunt ROMA, Caput Mundi, quae continet plusquam 120000. animarum, de qua vide *Aurifod. verb. Roma.* Bononia 80000. animarum, Perugia, Ancona, Ravenna, Ariminum, Cesena, Forli, Faenza, Immoia Macerata, Regium, Camerinum, Viterbium, Spoletum, Norcia, Assisium, & 30. aliae, adeò populosae, ut Sum. Pontifex è solo Bononiensi, Marcha, & Romania, seu Romandiola exercitum 20000. militum absque notabili diminutione personarum educere possit: Tanta est hominum copia, ut tempore Clementis VII. quando Carolus V. Romam adventavit, sola Marcha 15000. militum Romano Pontifici miserit in auxilium.

Habet porrò Romanus Pontifex statum *Avenionensem* in Regione Franciae, quae dicitur *Provincia* ad pedes Alpium, & Delphinatus, in quo est Carthusia major, situata. In hac 13. sunt Episcopus partim sub Papa, partim sub Rege. Ad Papam spectat *Avenio*, & Comitatus Veniessinus. Avenionem emit Clementis

mens VI. à Regina Joanna filia Rober-
 ti Regis Neapolitani Anno 1352. Ave-
 nio famosa, & celebris est ob residen-
 tiam Summorum Pontificum, Cardina-
 lium, & Magnatum, quæ à Clemen-
 te VI. usque ad Gregorium XI. ad 73.
 annos continuata fuit: Suntque in eo di-
 strictu 4. Civitates, & 80. oppida mura-
 ta. Habet in Regno Neapolitano Be-
 neventum, sed & quantum ad domi-
 nium directum Papa est Rex, & Prin-
 ceptus supremus Regnorum Neapolis, &
 Siciliae, quod est Nobilissimum feudum,
 Urbini, Parmæ, Messerani, Ferrariae,
 Insulae Hyberniae, Regni Angliæ, quod
 proprii Reges olim Romanæ Ecclesiæ fe-
 cerunt tributarium, & aliorum. Ha-
 bet item jurisdictionem super regimi-
 ne Religionum, universique Cleri to-
 tius Christianitatis, super dispositione
 Beneficiorum, adeò ut ab ipso depen-
 deant, & ad ipsum appellent velut ad
 supremum Principem, & communem
 Patrem, etiam omnes Ordines Mili-
 tares: Unde mille remunerandi mò-
 dos habet, &, ut dicebat SIXTUS
 Quartus, nunquam ei deerit pecunia,
 quamdiu

quamdiu ipsi non decribit manus, & penna,
 Sic Pius IV. à solis Religionum Ordini-
 bus 400000. scutorum misit contra Tur-
 cam, & si voluisset, ut rogatus erat, resi-
 gnationes beneficiorum Ecclesiasticorum
 cum jure regressus, & compositiones Of-
 ficiorum admittere, aliquot milliones ac-
 quirere potuisset, absque omni Simonia
 labe, &c. Vide *Aurifod.* Paulus III. in-
 travit Ligam cum Imperatore, & Venetiis
 contra Turcam, sicut & postea Pius V.
 cum sexta parte expensarum, misitque in
 auxilium Carolo V. contra Lutheranos,
 & Turcas 120000. peditum, & 50000.
 equitum stipendiatorum. Sixtus V. vix-
 dum 6. annos Pontificatum adeptus misit
 5. milliones scutorum. Pius V. sub idem
 tempus, quo Sacratissimo Imperatori Ca-
 rolo V. succurrit, misit Carolo IX. Re-
 gi Galliarum suis stipendiis 4000. pe-
 ditum, & 1000. equitum, *Joan. Boter.* ait
 Pium V. Pontificem Max. adeò potentem
 extitisse, ut præter 120000. quos misit Im-
 peratori, & eos, quos Regi Galliarum, om-
 nes Reges, & Principes inter se discordes
 compescere, & reconciliare potuerit. imò
 toti orbi, & maximè Turcarum Impera-
 tori

tori cœperit esse terrori, & horrori, &c.
Vide *Aurifod.*

Sed hæc parva sunt in comparatione jurisdictionis Spiritualis, seu Ecclesiasticæ, quæ nec fluminibus terminatur, nec montibus, omnia maria complectitur, & verum Hemisphærium cum altero conjungit, non habet superiorem, nisi Deum, à quo immediatè suam auctoritatem accepit, & omnem jurisdictionem absque restrictione, ita ut quodcunque solverit super terram, sit solutum & in cœlo, &c.

Alii Principes acceperunt olim suam auctoritatem à populo, unde imperia, & regnatandem aut hæreditaria, aut electiva facta sunt; At solus Rom. Pontifex superioritatem supra genus humanum à solo Deo, cujus est Locumtenens, Vicarius, Substitutus, & Prorex. Rex Galliarum, ut ferunt quidam Politici, gloriatur se regnum suum immediatè habere à Deo, sed falsum est, & refutatione indignum, quia, ut dicit *Boter.* Omnia regna, & Principatus habent suam originem ab electione populi, & ideò Reges in sua coronatione, ac Principes in auguratione subditis præstant juramentum de conservandis privilegiis

E

legiis

legiis populo concessis, & rursus populus
Regibus.

At verò, ait, in quâ parte S. Scripturæ re-
peritur, Coronam Franciæ immediate
Deo dependere? in Novonè, an Veteri
Testamento? immò nullum est regnum
Mundi, pergit idem Author, magis obli-
gatum Sedi Apostolicæ, quàm regnum
Franciæ. Quare? Quia authoritas Zacha-
riæ Papæ transfudit Coronam Sanguinis
Meroveo ad Pipinum, unde postmodum
translata est ad domum Hugonis Capeti
qui fuit filius Haculdæ filiæ Henrici Imp
& Mathildis, quæ fuit filia Ludovici III
ultimi ex sanguine Pipini, &c.

Tantum abest, Papam non posse proce-
dere contra Regem Galliæ, quod Ludovi-
cus Crassus tantæ potentæ, ut Reges Sc
ptentrionales coram ipso trepidarent, fue-
rit excommunicatus à Stephano V. Ep
scopo Parisiensi, eò quod usurparet benefi-
cia Ecclesiastica, & se intromitteret in ele-
ctione Abbatum, & Episcoporum; Et quia
Stephanus Regem absolvere noluit, recu-
rit ad Papam Honorium, qui Regem flexi-
genibus veniam petentem iussit absolvi
eo, à quo ligatus erat. Authoritas tem-
poralis

poralis semper fuit subiecta spiritali. Samuel creavit Regem Saul, at quia peccatam se gesserat, publicè deposuit, & substituit David. S. Elias Propheta, Author Carmelitanæ Religionis, diversos creavit Reges in Judæa, & in Soria, &c. Unde benè dicit S. Ambros. *Veteri iure à Sacerdotibus donantur Imperia, non usurpantur:* Et Petrus Cluniacensis: *Quamvis Ecclesia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen super Imperatorem Imperium.* Et Hugo à S. Victore: *Spiritualis potestas iudicat terrenam, non è contra.* Et S. Paulus: *Spiritualis iudicat omnia.*

Hac autoritate fretus Innocentius I. excommunicavit Arcadium Imperatorem, & Eudoxiam Augustam ejus conjugem, quia non permisissent, sicut eis mandatum erat, Ioannem Chryostomum redire ad Sedem suam. Gregorius I. excommunicavit Lotharium Imperatorem propter concubinatum Valdrada. Gregorius VII. Henricum III. Imperatorem, quod se voluerit immiscere electioni Papæ, & collationi beneficiorum, & Henricum V. Imperatorem, quod sibi arrogaverit authoritatem

ritatem dandi investituram Episcopatum.
 Fridericus I. Imp. ab Alexandro III. &
 Adriano III. Anathemate percussus, &
 depositus ab Imperio. Fridericus II. &
 Ludovicus V. similiter propter eandem
 causam depositi. Gregorius II. ejecit
 Haurum Imp. tanquam Iconomachum, &
 absolvit populum Italiæ à juramento ipse
 præstito, & Gregor. III. privavit eum Im-
 perio. Gregor. VII. spoliavit Bolislaum
 Poloniæ Regem titulo, & administratione
 regni sui, propter nimiam in subditos cru-
 delitatem. Julius II. privavit Ludovicum
 XII. Gall. Regem titulo Christianissi-
 mi, & dedit regnum ejus, & Joannis Regis
 Navarræ (quod se opponerent jurisdic-
 tioni & ordinationi Sedis Apostolicæ in cau-
 sa Ferrariæ) in prædam. Quin & Vene-
 tos experiri fecit, quàm tremenda sint ar-
 ma Ecclesiastica illis justa de causa illata.
 Clemens VII. & postea Paulus III. ex-
 communicarunt Henricum VIII. Britan-
 niæ Regem, propter repudium Regina
 Catharinæ legitimæ uxoris, & quod mer-
 tricibus fornicariis adhæreret. Et Pius V.
 Iabellam filiam Henrici VIII. excom-
 municationi subditam declaravit regni

& Coronæ Angliæ incapacem, propter
 hæresin, Apostasiam, & luxuriam. Six-
 tus V. Henricum Regem Navarrae ad Co-
 ronam Franciæ admittere recusavit, &
 omni statu indignum declaravit, prout &
 Henricum Condæum, propter hæresin, &
 venerem, &c. Immò quos Vicarius Dei
 Rom. Pontifex punire non potuit, aut
 propter absentiam, aut propter poten-
 tiam, horrendum in modum leguntur pu-
 niti à Deo, ut patet in Henrico IV. & V.
 & in Frid. I. & II. Impppp. è domo Phi-
 lippì Pulchri Regis Galliarum, aliisque
 pluribus, qui vindictam divinæ Majestatis,
 & virgam regni sui experti sunt, nec succes-
 sorem habere meruerunt in Imperio, nec
 vestigium reliquerunt, vide *Aurifod.*
 De Henrico III. Galliarum Rege con-
 stat, quod propter Ludovicum Cardina-
 lem Chisium Archiepiscopum Rhemen-
 sem, quem nequiter interficiendum cura-
 vit, horribili à proprio fraterculo, Deo vo-
 lente, necatus sit, sed quid hæc commemo-
 ro, quæ sunt innumera? inde fit, quod
 multi Reges & Principes pro dignitatibus,
 & honorum titulis non tam ad Imperium,
 quàm ad Sacerdotium, id est, Sedem Apo-
 stolicam

stolicam recurrerint, & regni fasces petierint. Stephanus Hungarorum Rex misit Legatum ad Benedictum V I. pro obtinenda Corona, & titulo Regis. Idem fecit Mieslaus Poloniae Dux, sed non obtinuit Coronam, obtinuit autem Casimirus à Benedicto IX. sicut & Demetrius Princeps Croatiae, & Dalmatiae à Greg. VII. Alphonsus Dux Portugalliae ab Alexandro III. Callaiones Bulgarorum Dux ab Innocent II. Quid altius, aut majus Imperio? Et tamen Imperator à Papa Coronam, & confirmationem petere debet, nec dicitur Imperator, ante Coronationem Lombardicam, nisi Pontifex dispensaverit, vide in *Aurifod. iur. publ.* apud Jodocum Kalcovium Bibliopolam Coloniensem impressam, V. Imperat. Nonne Leo II. transtulit Imp. Occidentale ad Carolum Magnum primum Germanorum Regem & Imperatorem, & Honorius III. ad Comitem de Auferna? vide *Imperii Rom. initium, progressus, & ad German. translat.* in *Aurifod. nostra.* Gloriantur quoque Veneti se superioritatem maris Hadriaticae imperasse ab Alexandro III. etsi nonnulli ex jure Gentium deducant. Immo mult

ti Principes honori sibi duxerunt, si regna sua in perpetuum facerent Ecclesie Romanæ censuaria, aut tributaria: Sic Innocentia Nortumbriæ, Opha merciorum in Britannia, Alphonfus I. Portugallia Reges, alique complures fecerunt.

Gravissimæ quoque differentia devolvuntur, & componuntur à Papa. Sic Alexander VI. vetustam illam litem inter Coronas Castiliae, & Portugalliae controversam in causa navigationum, per sententiam definitivam terminavit, & discordes animos pacavit. Penes Pontificem est per paterna viscera sua Principes Christianos charitate fovere, unire, & animare potius contra infideles, & Gentiles, quàm contra seipsos, ad eò, ut quondam Ducem Bullionis, ac Comites Flandriae, Tholosæ, Bononiae, & alios: item Conradum, & Fridericum Impp. Philippum, & Ludovicum Galliarum Reges, Richardum Regem Angliæ, & penè totam Christianitatem excitarit ad recuperandam Terram Sanctam, seu Palæstinam, & alia à Turcis, & Saracenis ablata loca.

De *Alexandro VII.* Pontifice Max. nunc ad clavum Christianæ Reipub. sedente, & die, ac nocte olim *Monasterii VVestphalie* in celeberrima totius Christianitatis diæta, *Colonia Ubiorum*, *Aquisgrani*, & per *Alemaniam*, nunc verò in Sanctissima urbe sua *Roma* jugiter de unione inter Principes Christianos restabilienda sollicito pacisque universalis Moderatore, &c. non minor spes est, quàm fuit de *Pio II.* & *Pio V.* qui conciliarunt, & congregarunt Christianos Principes ad arma contra *Turcas*, *Pius II.* in propria persona comitari, & Christianos animare concluserat, nisi *Anconæ* ob gravissimas causas prapeditus fuisset, ubi Regem Catholicum, & Venetorum Ducem exercitui præfecit, qui cum reliquis Principibus, & militibus Christianis adeò insignem à *Turcis* reportarunt victoriam, ut universas ditio- nes *Selimi II.* *Turcarum* Imperatoris despoliaverint, ac *Domum Ottomannicam* humili averint. Quàm anxie, & sollicitè quandoque pro communi bono laborantem vidimus, & hodie dum laborat, ac nervum belli, & ararium tam apud Venetos, quàm alios sustentat Sanctiss. Dominus Noster

Noster *Alexand. Papa VII.* cui nihilo magis curæ est, quàm ut Principes Germaniæ cum suo Monarcha *Leopoldo I.* Romanorum Imperatore, & Augustissimâ, deque Rom. Imperio, ac tota Christianitate optimè meritâ Domo Austriaca in pace, & concordia contineat, exterâs, periculosâsque Ligas, & Confoederationes, contra avitam Germaniæ confidentiam vix unquam practicatas impediât, vide plura *verb. Papa, &c. in Aurifod.* Ubi tanti Pontificis curam, & vigilantiam circa ovile sibi à Deo commissum à luporum insidiis vindicandum mirari licebit,

C A P. XIII.

*Utrum S. Pontifex ex causa delicti
Cæsarem aut Regem depo-
nere possit ?*

Quia Papa supremus, & primus est super omnes mortales, omnes judicat, & à nemine judicatur, *cap. si Papa, 40. dist. Jul. Clar. in 9. fin. q. 35. n. 3.* Responderunt Legati Pontificis Legato Ferdinandi Imp. *Gusmano apud Thuan. lib. 7. Histor. p. 431.*

E 5

Impe-

Imperatorem gravissimis de causis à Papa posse deponi, & quandoque id in facto contigisse, declaratur *cap. preced. & in Aurifod. nostra*. Sicut enim mortuo Imperatore electio pertinet ad Septemviros, nunc ad 8. Electores, *tit. 1. Aur. Bull. Decret. Statutum Imp. de An. 1338. zu Keimß*. Ut Protestantes allegant: ita ob causam peccati depositio, & electio pertinet ad Papam, Joan. à Castro *de authorit. Papa, p. 3. Imol. in Clement. 1. n. 37. de iure iur. Paul. de Castro in l. fin. ff. de legib. Alexand. in c. si Papa, 40. dist. Alciat. & alii, quos adducit Buxtorff. ad Aur. Bull. conclus. 11. Quibus suffragatur dict. cap. si Papa, c. ad Apostolica, extr. de re iud. cap. alius, 15. quest. 5. Ubi Zacharias Papa Childericum Regem Franciæ deposuit, cap. grandi, de supplend. neglig. Pralat. in 6. Ubi Bonifacius VIII. Lusitaniæ Regi alium adjunxit, & in Aurifod. verb. Bavarus. Ubi Joan. XXII. Ludovicum Bavarum Imp. deponi mandavit, cujus intuitu dicunt alii Papam habere superioritatem non tantum in Reges, sed etiam in ipsum Imperatorem, Abb. in leg. bene à Zensone, Cod. de quadrienn. prescript. Lupold. de Babenberg. de iurib. Regni, &c.*

Ubi

Ubi tamen volunt, Papam non tam deponere Imperatorem, quam ob peccatum deponendum esse per Principes declarare. Lupold. *de iur. reg. cap. 12. & 17.* Sigismund. Seld. *in consil. ad Ferdin. p. 60.* Et ita declaravit Papa, Adolphi Regis Rom. & Wenceslaidepositionem a se factam per Electores publicandam, & executioni mandandam, licet Seld. *in dict. consil. ad Ferd. p. 40.* dicat: *Existimo autem, si casus contingeret, & Papa auctoritatem illam sibi vendicaret, ipsi hoc rerum statu (quo haereses, & malitia hominum praedominantur) vix fore id concedendum, sed Imperii Statibus, aut Electoribus tribuendum, &c.* Sed melius ait Bald. *in l. Barbar. ff. de offic. Pralat. Electoribus per Aur. Bull.* relinqui electionem, non item depositionem. Unde Authores apud Thuan. *dict. leg. 21.* concludunt. Renunciationem Caroli V. nullam fuisse, ut non factam Papae, cuius est deponere, & resignationes admittere, & examinare. Ei quippe utraque jurisdictio competit Spiritualis, & temporalis, Spiritualis, ut illam tanquam Summus Sacerdos solus exercent, & temporalis, ut illam tanquam Summus Regum Rex, & Vicarius

Christi exercere faciat in persona Imperatoris, Electorum, & Procerum Imperii, Regum, ac Principum, & habitu illam habeat absolutè, exercitio autem cedat; quia Papa est major omnibus Imperatoribus, & Dominantibus, & ipse judicat omnes, deponit exigentibus meritis, & à nemine judicatur, nisi in causa hæresis, *d. cap. si Papa, 40. dist. Felin. inc. 1. n. 4. & 5.* Ubi, quod Imperator est Vasallus Papæ, & ubi agitur de scandalo, inter omnes Laicos est Judex, & potest in crimine læsæ Majestatis contra quemcunque subditum Imp. procedere, quia saltem habitu obtinet jurisdictionem in eum, Card. Zabarell. *consil. final. M. Ant. Peregr. de iure Fisci, l. 1. tit. 2. n. 8.* Sicut in omnes Provincias. Et hoc procedit sine difficultate in tota Italia, & in omnibus Provinciis Occidentalibus ex decreto Constantini Imp. Quia in his Papa habet utramque jurisdictionem, habitu & actu: habitu verò in omnes de Mundo. Quippe cum videas Regum colla & Principum submitti genibus Sacerdotum, ut ait Psalmographus: *Super aspidem, & basilicum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem.* Idem dixit Alexand. III, ad Frid. Barba-

Barbaroffam Imp. dum pedem collo Imperatoris imponeret, Rittersh. *in Orat. de Frid. Barb.* Qui eam poenitentiam à Vicario Christi humiliter suscepit : Omnia quippe subjecta pedibus; cui denique omnis humana creatura de necessitate salutis subesse, & obedire debet, *c. unam Sanctam, extravag. com. de maiorit. & obed.* Adeoque Imperator, & omnes Reges Orbis Christiani, *c. Imperator, dist. 96.* Quia super gentes, & regna Rom. Pontifex constitutus est, *c. super gentes, in extrav. com. de consuet.* Nam Petro & successoribus dictum : *Tibi dabo claves, &c.* Et sunt verè Vicarii Christi : Si enim Imperatore mortuo, aut extra Provincias Rom. Imperii constituto, aut aliàs vacante Imperio, omnis administratio Provinciarum sub Aquila existentium aut committitur, aut jure devolvitur ad Serenissimos Vicarios, Duces Bavarix, & Saxonix, Principes Electores, qui sigillo, potestate, & auctoritate Cæsaris utuntur, haud secus, ac si ipse præsens hoc faceret : Quis circumforaneus, thrafo, aut calumniator dicet, eos, quibus Vicariatus commissus est, si Cæsaris auctoritate nitantur, blasphemiam, aut impietatem
 contra

contra Imperatorem, aut Imperium com-
mittere? Potiori jure Sum. Pontifex vi-
ce, ac nomine sui principalis, qui di-
xit, *Quodcumque ligaveris super terram, &c.*
Universalem totius Mundi, & omnium
Ecclesiarum curam suscepit. Quod quan-
do quidam profligati, ac profugi cucullan-
tes, ut sunt Lutherus, Pomeranus, Buce-
rus, Pellicanus, Munsterus, Menius, Muscu-
lus, Miconius, Oecolampadius, Martyr,
Ochinus, & quidam JC. Heterodoxi blas-
phemo contra Papam ore evertere nitun-
tur, quid aliud faciunt, quàm quod pro-
prium suam turpitudinem propalant, dum
aut virgis caesi, aut supra Catastam positi,
aut alias propter scelera ab Ecclesia Dei
per publica Pontificum, & Cæsarum edi-
cta sunt segregati? Nec quicquam evin-
cunt, quominus Papa vacante Imperio
succedat, *cap. licet, de for. compet.* Et
succederet, nisi gratia novum Imperato-
rem eligendi, non deponendi, Electo-
ribus facta esset, *Clement. unic. de iure-
iurand. cap. Venerabilem, extr. de elect.
& electi potest.* Omnia quoque regna
cum ipso juris feudalis progressu fiducia-
ria sunt Sedi Apostolicæ, ait Hotoman.
cap. 8.

cap. 8. disputat. feud. Et juramenti formula Imperatori præscripta extat in cap. tibi Domino, dist. 63. Bodinus tamen lib. 1. de Repub. c. 9. & 10. p. 207. Waremb. & quidam alii A catholici cum distinctione dicunt, juramentum illud in dict. cap. tibi Domino. Non esse homagii, sed saltem defensionis per ipsum Papæ, & Ecclesiæ fideliter impendendæ, & sic Imperatorem propriè, & in rigore loquendo non esse Vasallum Papæ, sed ejus, & totius Christiani Orbis Protectorem, & Imperium non pendere à Papa, sed electione secundum *Aur. Bull.* Et quamvis Pius V. Pontifex Max. Imperatori Ferdinando, quod à se Coronam Imperialem non haberet, minas intentaret, effecturum se, ne res Imperii tractaret, nec Imperator dicendus esset, nisi Coronam à Sede Apostolica recepisset, acerbissimè tamen hoc tulisse Germaniæ Principes, qui suas copias, & opes ad tuendam Imperatoris dignitatem obtulerant, splendide mentitur Bodin. lib. 1. de Repub. cap. 9. Et quicquid apud Arum tom. 4. de iur. publ. discurs. 21. Contra Papam à calumniatoribus, & insulis leccardis obje-

objectum est, tanquam falsum, & de
manu mendacium rejicimus, prout
mendacii convicti sunt in *Aurifod. nostra*
verb. Papa, & verb. Rom. Pontif.

CAP. XIV.

*De origine donationis Constantini
Imperatoris factæ Sylvestro
Pontif. Max.*

DE hac donatione Constantini Impe-
ratoris facta *S. Sylvestro* Pontifici
Maximo, (quam validam esse, nec à suc-
cessoribus revocandam diximus in *Au-
rifod. nostra iur. publ. verb. Patrimonium
S. Petri*) agit Imp. Justinian. in *Novell.
do non alienand. aut permut. reb. Eccles. c. 2*
Nos hic ex *Serm. Pomerii Edit. per Frat.
Pelbart. de Temesvar. serm. de S. Sylvestro*
Originem hujus donationis breviter pro-
fundanda Juris-Consultorum intentione
perstringemus. Mortuo igitur Melchiade
Papa, inquit text. *Sylvester* ab omni plebe
plurimum renitens est electus: persequen-
te autem Constantino Magno Christianos
Sylvester ab urbe secessit, & in quodam
monte

monte cum Clericis permanfit; ipfe verò
 Constantinus Imp. pro tyrannica perfecutione incidit in incurabilem lepram, cui
 cum nec Magorum, nec Medicorum agmina
 poffent fubvenire, ad confilium Pontificum
 idolorum adducta funt plusquam
 3000. puerorum, ut eos occidi faceret, & in
 eorum recenti, & calido fanguine Imperator
 balnearetur, & fic fanaretur. Egrediente
 ergò Imperatore ad locum balneorum,
 ecce matres illorum puerorum occurrerunt
 miserabiliter ululantes; tunc lachrymans
 Imperator dixit: Audite me Commilitones,
 & omnes populi, Romanum Imperium de fonte
 pietatis nafcitur, dans à principio legem,
 ut capitali fententia puniretur, quicumque
 in bello aliquem occidiffet infantem. Quanta
 erit ergò crudelitas, ut hæc nostris faciamus
 filiis, quod fieri prohibuimus alienis? Quid
 juvat Barbaros fuperaffe, fi vincamur à
 crudelitate? jam viciffie extraneas nationes,
 virtus eft bellantium, vincere autem vitia
 virtus eft morum, vincat ergò nos pietas,
 &c. Hæc & fimilia dum diceret, omnis populus
 acclamavit. Iuffit ergò matribus reddi
 pueros, & dona plurima, & vehicula præberi,

F ut

ut cum gaudio redirent, quæ cum fletu ad-
 venerant, & reversus est Imperator ad Pa-
 latium suum. Sequenti ergò eadem nocte
 Divi Petrus, & Paulus Apostoli apparue-
 runt eidem in somno dicentes: Quoniam
 exhorruisti sanguinem innocentum, misit
 nos Dominus JESUS - CHRISTUS dare ti-
 bi consilium recuperandæ sanitatis: *Syl-*
vestrum Episcopum accersi, qui apud mon-
 tem Siraptim latitat, tuas persecutiones
 fugiens, hic tibi piscinam ostendet, in qua
 tertio immerfus, ab omni lepra curaberis.
 Tu verò Christo hanc vicissitudinem red-
 das, ut Idolorum Tempia diruas, Christi
 restaures Ecclesias, & ejus deinceps cultor
 fias. Evigilans Constantinus confestim mi-
 lites misit ad *S. Sylvestrum* requirendum
 quos *Sylvester* videns putavit se ad marty-
 rium vocari, & Deo se recommendans, ac
 socios adhortans intrepidus accessit, qui
 cum ei præsentatus fuisset, assurgens dicit
 Imp. Bene te venisse gratulamur, & à *Syl-*
vestro resalutatus narravit ei per omni-
 um ordinem visionis. Et quæsit, quinam es-
 sent isti duo dii, qui sibi apparuerant. *Syl-*
vester respondit, illos non esse deos, sed
 CHRISTI - JESU Apostolos. At *Con-*
stanti-

stantinus petiit eorum imagines, si haberet, afferri. Quas cum *Sylvester* iussisset per Cleros afferri, intuens Imperator exclamavit dicens: isti sunt tales, qui mihi apparuerunt. Tunc *Sylvester* sibi jejunium indixit, & carceres aperiri monuit: deque fide instruxit, & catechizavit. Cumque constituto die in aquam baptismatis descendisset, mirabilis splendor, & lux ei emicuit per dimidiam fermè horam, quæ omnium & mentes exterruit, & aspectus obtexit, sicque inde mundus exurgens *Constantinus* Christum se vidisse confessus est cum Sanctissima ejus Matre **MARIA**, ex qua carnem humanam assumpserat. Prima igitur solempni die Baptismatis sui legem dedit hanc, quod **CHRISTUS** verus Deus deberet coli ab urbe **ROMA**. Secunda die legem dedit, quod quicumque **CHRISTUM** blasphemaret, graviter puniretur. 3. Ut quicumque Christiano faceret injuriam, bonorum dimidio privaretur. 4. Ut Romanus Pontifex in toto terrarum orbe per omnes nationes caput, & Rex haberetur. 5. Ut ad Ecclesiam confugiennes rei quicumque defenderentur. 6. Ut Ecclesiam

clesiam intra muros civitatis alicujus nullus, nisi de consensu Episcopi ædificet.

7. Ut ad ædificationem Ecclesiarum decimarum possessionum regalium tribuantur.

Octava die ipse ad Ecclesiam S. Petri processit, diadema deposuit, in faciem prostravit ad terram, & lachrymas tantas fundens, ut insignia omnia vestis purpuræ perfererentur, se culpabilem, & indignum introitu Ecclesiæ cum gemitu exclamavit. Quot ibi lachrymæ ab omni populo fuisse sint, quis sufficit memorare? Tandem exuens chlamydem, & accipiens bidentem, terram primus aperuit ad fundamenta Basilicæ construenda, & 12. cophinos in suis scapulis ad honorem 12. Apostolorum portavit terra plenos. Postremò dum Constantinus Imperialem Sedem, & auctoritatem Imperii nec non Palatium Lateranense Romanæ urbis Episcopo, qui est totius mundi caput, dimisisset, ipse Constantinopolim recessit, & Orientalem Sedem assumpsit. Igitur Constantinus Magnus primus Imperator, Christiani nominis propagator, Imperii Orientalis conditor, bicipitis Aquilæ auctor, moritur An. Christi 337. 2. post S. Sylvestrum Anno ætatis 68.

Imper

Imperii 31. postquam Ecclesiam Romanam ditasset. Non minorem humanitatem ostendit Justinianus I. Magnus Legumlator, qui obiit 565. & Carolus Magnus primus Germanorum Imper. Religiosorum protector obiit 840. Estque Leopold. I. in ordine 132. Romanorum Imperator. Sed, pro dolor, hoc imperium Orientale Anno 1420. cum 12. regnis, & plusquam 200. clarissimis civitatibus, capto Byzantio, ad immanem Christiani nominis juratum hostem Turcam transiisse, & Africam, Iberiam, Pannoniam mediam, Mysiam, Thraciam, Macedoniam, Illyriam, aliasque Orientis nobilissimas regiones Romanis ablatas barbarico nunc parere imperio, ac Christianos Reges, ac Principes licet potentissimos tanta inter se se divelli discordia, diffidentiaque, ut de Christi natali solo recuperando vix ulla spes affulgeat, quantumlibet, Sanctiss. D.N. Pontifex Max. *Alex. VII.* desudet, diximus in *Aurifod. nostra, in tract. de S. R. Imp. & Patrim. S. Petri*, pag. 1330. & *passim*. Occidentale verò imperium plena, & absoluta libertate per donationem Imperatorum cum urbibus, ac Provinciis Italiae

ad dominium Eccles. pertinere, quod vulgo *Patrimonium D. Petri* appellant, tradit Carol. Sigon. *de regno Ital.* l. 4. fol. 100. 107. 166. Et probat text. *in d. Nov. 7. de non alien. aut permut. reb. Eccl. c. 2.* Quid enim, ait Imp. prohibet, ne meliora det Ecclesiis, cui plurima dedit Deus habere, & multorum dominum esse, & facile dare, & maxime in Sanctiss. Ecclesiis, in quibus optima mensura est donatarum eis rerum immensitas, &c. Et infra: Utique cum nec multum differant ab alterutro Sacerdotium, & Imperium, & res Sacra à communibus, & publicis, quando omnia Sanctiss. Ecclesiis abundantia, & status ex Imperialibus munificentis, &c. Hoc notent adversarii, & vid. *leg. deprecat. 9. ff. ad l. Rhod. de iact. leg. cum multa, 7. Cod. de bon. qua lib l. perfecta, 4. C. de donat.* Illarum urbium, quæ ad Patrimonium D. Petri, seu, ut ait text. *in Novell. Constit. 9.* ut etiam *Rom. Eccles. princip. vers. Quod igitur. Ad venerandam Romanam Sedem Summi Apostoli Petri* spectant, hodie sunt quamplurimæ in Italia & Francia, ut Roma, Bononia, Ferrara, Regium, Ravenna, Avenio, civitas Castelli, Marca Anconitana, Trebatia, Romandiola, Campania, & aliæ maritimæ Provincia; & non mari-

timæ per universum imperium ex dona-
 tione Constantini acquisitum, licet per
 alios administratum. Nec dicant adversa-
 rii *Novellam* istam esse suspectam, quos re-
 futat Duaren. *lib. 1. de Sacr. Eccles. Minist.*
cap. 1. Nam reclamatur auctoritas omnium
 librorum, ut ait Rinuel. Imò sic omnia ju-
 ra de mundo passim redderentur dubia, si
 cuilibet daretur quævis corrigendi, ac ne-
 gandi licentia; Cùm pientissimus Impe-
 rator *in dict. Novell.* In honorem vene-
 randæ Sedis Summi Apostoli Petri (*ut Eccle-
 sia Romana 100. annor. gauderet præscriptio-
 ne*) in æternum specialiter dedicaverit, atq;
 consecraverit, quod Romanis (apud quos
 etiam crucifixus est. Gothof. *in l. cunctos,*
C. de Sum. Trin. ibi: *Petrum Apostolum tra-
 didisse Romanis*) tradidisset, insinuasset, atq;
 prædicasset fidem Christianam, & Romæ
 Sedem fixisset. Unde Imp. Papale dilata-
 tum est. Cæterum in causa donationis non
 omnes æquè conveniunt, & donationem
 Protestantes suspectam esse dicunt, quod 12.
 ejus diversa instrumenta proferri posse ca-
 villantur *Auct. com. ad donat. Constant. ad
 Reg. Britan.* Alii namque Sedem Imperia-
 lem, alii Rom. urbem, alii Palatium Later.

alii dignitatem Regalem, alii totum imperium Occidentale, alii Italiam concessam, ac datam scribunt. Alii quoque, referente Eusebio, Constantinum Imp. totum imperium tribus filiis divisisse, ac Constantinum Occidentalium partium, Constantium Orientalium, & Constantem interjectarum, nempe Italiae, & Illyrici Principes fecisse: Ita enim, ait Crantzius, tribuunt nonnulli Constantino Magno donationem illam Italiae, & Germaniae, & nescio quarum Provinciarum Ecclesiae Romanae factam; de qua Bart. *in Praefat. ad ff. num. 14.* Cum multa contra hanc donationem disputasset, tandem *Videte, inquit, quod Nos sumus in terris Ecclesiae. Idcirco dico, quod illa donatio valet, ut patet ex c. Constantinus, dist. 96. & c. ego Ludovicus, dist. 63. & in Aurfod.*

Et licet cap. illud proficiscatur à Bibliothecario Pontificis, ut ait Platin. *in vit. Paschalis.* Non minorem tamen meretur fidem. teste Gratiano, cum capitulum illud à Sede Apostolica sit canonizatum. Quamvis, ut ait Volater. *lib. 3. Geograph.* De donatione Romae, aliarumque civitatum, ac Provinciarum Italicarum à Rege Pipino Pontifi-

Pontifici facta, & à Carolo Magno, ejus-
 que filio Ludovico Pio confirmata. Hanc
 Ludovici donationem paulò aliter recitet,
 quàm Gratianus, qui Calabriam, & Re-
 gnum Neapolitanum includit: Nam Euge-
 nio II. qui immediatè Paschali successer-
 rat, ipsoque adhuc Ludovico Imp. vivente,
 Lotharius I filius Ludovici in consortium
 imperii assumptus à patre Romæ ex com-
 missione Papæ politiam ordinavit, & Ma-
 gistratus instituit, ut sic Ludovicus, vel Ma-
 jores ipsius Romam imperii caput Ponti-
 fici donatam stabilirent. Nec dici potest,
 donationem Ludovici ipso jure fuisse nul-
 lam, quod regiones imperii, aut Romam
 caput alienare non potuisset, *l. bene à Zeno-
 ne, C. de quadr. prescript.* Quia non erant
 regiones ab imperio, sed à Ludovico, vel
 Majoribus ejus jure gladii, aut belli acquisi-
 tæ, quas alienare, sicut Constantinus impe-
 rium donare potuit Sylvestro: Quare?
 Quia Constantinus Imperatoris nomen re-
 cusavit, & Christo imperium resignavit,
 posteaquam per lavacrum regeneratio-
 nis à lepra mundatus esset. Unde patet,
 donationes esse validas, ac proinde tum
 prædictas Provincias, tum ipsum impe-
 rium

rium Occidentale ad Sedis Apostolicæ pertinere jurisdictionem Monarchicam, plura vide *in Aurifod. verb. Papa, & Patrim.*

C A P. XV.

De Regimine S. Pontificis tum per Leges, tum per Legatos. Et de auctoritate SS. Canonum.

Postquam Constantinus Imper. Occidentale Romanorum Imperium Sedis Apostolicæ, seu, potius dicamus, Deo ejusque Vicario consecrasset, simul, omnem regimen totius Imperii, omnemque administrationem ad eum translatum esse patet *ex dictis, & tract. de orig. & progress. S. R. Imp. in Aurifod. nostra, verb. orig. &c.* Quia verò Sanctiss. D. N. Rom. Pontifex per se immediatè tantam molem respicere nequivit, sed vel per Cæsarem, & Proceres, ut *infra sub tract. de Imp.* Vel per suos Principes Cardinales, & Legatos gubernacula fieri demandavit. Ideò de his videndum, & notandum est, summa Legatorum duo esse genera: Aut enim sunt Papales, aut Cæsarei. De his vid. *Rom. Imp. in Aurifod. iur. publ.* Legatorum Sedis

Apostolicæ, seu Pontificiæ 3. sunt species, ut notat gloss. *inc. 1. de offic. Legat. in 6. Abb. inc. excommunicatis, ext. eod. Missi*, qui nec de Latere, nec nati munus Legationis à Papa suscipiunt, ut sunt Nuncii Apostolici, & Internuncii, *c. 1. de iurisdic. in 6.* Hi à Vicario Papæ distinguuntur, quod is in urbe duntaxat jurisdictionem habeat, *cap. penult. de offic. Vicar.*

Legati nati sunt, qui simul atque promoti, vel electi ad aliquam Ecclesiam ipso jure Legati sunt in sua Provincia: ut Archiepiscopus Coloniensis, qui nunc est *Maximilianus Henricus* Bavariæ Dux, & Princeps Elector, &c. Archiepiscopus Toleranus: Archiep. Magdeburg. olim ante lapsum totius Germaniæ primus, sed hodie propter hæresin ab Ecclesia segregatus, & diminutus. Cujus primatum nunc tenet Archiep. Salisburg. apud Bavariam: Archiep. Pragensis in Bohemia: Rhemensis in Gallia: Strigoniensis in Hungaria, &c. Vide Bald. *cons. 337.* Tertii sunt *Legati à Latere* Sum Pontificis, sive Eminentissimi S. R. E. Cardinales Presbyteri 28. Cardinales Diaconi 18. extra urbem in Campania maritima Episcopi 10. & Romæ 8. De quibus,

& aliis Patriarchis, vide *Aurifod. nostr. verb. Roma*. His æquiparandi sunt illi, qui etsi à Latere, sive Cardinales non sint, cum potestate tamen Legati à Latere missi sunt, qualis in hac sancta, & Imperiali Agrippinensium trium Coronarum Regina COLONIA Rheni est residens Illustriss. & Reverendiss. Princeps, ac Dominus, *D. Marcus Gallius Ecclesie Ariminensis Episcopus* ex Ducibus Albeti, & Atinæ Comitibus trium plebium superiorum in lacu Comensi, &c. SS. D. N. Alexandri P. VII. Ad Rheni Tractum, & inferioris Germaniæ partes cum potestate Legati à Latere Nuncius Apostolicus, &c.

Horum Nunciorum, seu Legatorum propria quædam sunt privilegia.

1. Quod à die discessus ab urbe usque ad diem reditus sui absolvere possint percussores Clericorum, tam eos, qui de Provincia sunt, quam qui aliunde accedunt, arg. *d. c. excommunicatis*. Ubi gloss. & Bartol. *num. 2.*

2. Quod beneficia Ecclesiastica Provinciæ, ad quam mittuntur, conferre possint. Quod aliis Legatis, sive Nunciis concessum non est, ut diximus *in tract. de benef. Eccles.*

3. Quod

3. Quod etiam in exemptos Provinciae jurisdictionem exercere possint, *c. 1. de verbor. signif. in 6.* Ubi dicitur, quod Legatus à Latere Episcoporum, & Abbatum exemptorum electionem confirmare, & his in Episcopos electis deserendi Monasterium suum licentiam dare possit. Quod aliis Legatis communi jure non convenit, ut inquit Abb. *in d. c. 1. de offic. Legat.*

Porro Legati de Latere omnia possunt, quæ Papa, agere, ut beneficia intra Legationem vacantia conferre, excommunicare, absolvere, &c. Exceptis iis, quæ in signum singularis privilegii à S. Pontifice expediuntur, ut Episcopos de loco in locum transferre, unam Ecclesiam Cathedrali alteri subicere, duos Episcopatus unire, aut unum in duos dividere, dispensare in matrimonii impedimentis, &c. Quia hæc Legatis à Latere jure communi non competunt, sicut illa, ut constat ex *cap. nisi, & seq. de elect. in 6. & cap. quod translationem, de offic. Legat.* Quare si ejusmodi potestatem sibi specialiter à S. Pontifice concessam asserant, ejus rei fidem per literas authenticas facere debent, ut ait Abb. *in c. quod translat. n. fin.* Quamvis alii contrarium

trarium sentiant, quorum sententiam proxis confirmat. Quia Nuncii Apostolici magnis gaudent privilegiis, & auctoritate Papæ, omnes Episcopi eis obedire debent. Quæ de re vide in *Aurifod. nostr. in tract. de Legat. Imp.*

Alii à Sede Apostolica ad Provinciam destinati cum ordinario officio Legati non à Latere solos Provinciales à censura Canonis absolvere possunt, & solum, dum in Provincia morantur, *d. c. excommunic.* Eo etiam jurisdictione inferiores sunt. Quod si Legatus à Latere in Provinciam superveniat, eorum interim officium, & jurisdictionis suspensa sit, *cap. volentes, de offic. Legat.* Ubi gloss. *vers. de Latere nostro.*

Deinde iidem Nuncii Apostolici, & quavis alii Delegati Papæ in causa illa particulari ipsis commissa majores sunt, & superiores ordinariis infra Papam, quia representant personam Papæ. Quare in ea causa ordinariis Episcopis & Archiepiscopis Sac. Rom. Imperii, & quibusvis aliis per totam Christianitatem præcipere possunt, & censuris etiam ad valvas Ecclesiarum affixis cohibere, si causam delegationis impedire velint, arg. *cap. sanè, de offic. ind. deleg.* Et notat

notat Hostiens. *ibid.* Abb. *in c. significasti,*
n. s. tit. eod. Nam sicut Episcopus, sive per
 se, sive per alium à se delegatum causas
 Dicoesfanorum cognoscere, loca, & perso-
 nas sibi subditas visitare potest, locorum
 Parochis etiam non requisitis: ita similiter
 & Papa seu per se, seu per alium à se dele-
 gatum Christianorum causas cognoscere,
 loca, & personas omnium Dicoesium visi-
 tare potest, Episcopis ante non requisitis:
 Neque enim potestas superioris depende-
 re debet ab inferiore, etiamsi inferior ille
 Episcopus, vel Archiep. è Ducali Serenif-
 simorum Principum prosapia prodiret.
 Quia cessat ejus jurisdictio. Ubi notandum,
 quod cum Delegatus Papæ suo munere vi-
 sitandi, v. g. Monasteria, fungitur, non pos-
 sunt Episcopi, aliique ordinarii visitatio-
 nem instituire. Quia per delegationem
 censetur ablata jurisdictio ordinarii, ut non
 possit procedere in causa alteri commissa,
 nisi appareat, delegatum contra ordinem
 juris, ac commissionis suæ procedere: Tunc
 enim resisti potest per modum defensionis,
 sicut & cuivis alteri privato, vide *Aurif. V.*
Legati. Denique sunt aliqui *Legati nati* qui-
 bus ratione particularium Eccles. suarum
 nomen,

nomen, munus, ac dignitas Apostolicorum Legatorum perpetuo competit, de quibus in *Aurifod. i. r. publ. verb. Legati, pag. 89.* & *c. 1. de offic. Leg. in 6.*

Cæterum Serenissimi, & Eminentissimi S. R. E. Cardinales ordinariam jurisdictionem & quasi Episcopalem obtinent in Ecclesiis suorum titularum, *c. querelam, de elect. & c. his qua, de maiorit. & obed. in Ecclesiam universalem nullam habent jurisdictionem, etiam vacante Sede Papali nisi specialiter amandati fuerint, Clem. Romani, de elect. & c. ubi periculum, de elect. in 6.* Ubi jubentur Cardinales, mortuo S. Pontifice, post 10. dies exactos, quantum primum omni conatu, & sollicitudine Ecclesie Pastorem eligere, & se nequaquam de alio negotio intromittere, nisi urgente necessitas incidit, ob quam necesse sit Ecclesiam ab imminente gravi periculo defendere, *d. cap. ubi periculum.*

Ex Papæ verò commissione emergentibus dubiis circa morum reformationem & in judicialibus litibus Concilia, & Pontificia jura interpretantur. An verò hujusmodi interpretationes, sive declarationes Cardinalium vim legis, an solum sententia

tentiæ doctrinalis, vel judicialis obtineant,
 pendent ex mente S Pontificis, & eas circa
 Concil. Trid. vim legis habere, diximus
in Aurifod. iur. publ. verb. ius Canon. Per
 hos itaque Legatos, Nuncios, & Ministros
 Apostolicos Papa Christianitatem defen-
 dit, eisque regimen committit, ut vigore
 Canonum, qui non minus, quàm ipsæ Cæ-
 sareæ Constitutiones, auxilii porrigunt,
 eum sint columna justitiæ, & frenum ini-
 quitatum: de quibus sic ait Imp. *Denique*
Romana, & Apostolica Sedis reverentiam,
& Principatum non tantum nos decet conser-
vare, in omnibus ei subicere, & ad eius uni-
tatem deducere omnia, & sequi in omnibus,
l. inter claras, C. de Summ. Trinit. Sed etiam
eius Sacras Regulas pro legibus habere, l. cum
Clericis, 25. C. de Episc. & Cler. l. 12. Cod. de
SS. Eccles. Omnes, inquit Impp. Valent.
& Marcian. pragmaticas sanctiones, qua
contra Canones Ecclesiasticos intervntu gra-
tia, vel ambitionis elicitæ sunt, robore suo, &
firmitate vacuatas cessare præcipimus. Et
text. in Novell. 5. de Monach. in fin. ibi: Ea,
que Sacris Regulis continentur, quas nostra se-
quitur lex. Et Novell. 6. quom. oport. Episc.
& reliq. ad ordinat. Bene autem, inquit, uni-

G versa

versa geruntur, & competenter, si rei priu-
 pium fiat decens, & amabile Deo. Hoc au-
 tem futurum esse credimus, si Sacrarum Re-
 gularum observatio custodiatur, quam iusti-
 & laudandi, & adorandi inspectores, & Mi-
 nistri Dei verbi tradiderunt Apostoli,
 Sancti Patres custodierunt, & explanarunt
 §. 7. & 8. in ead. Novell. Eo quod à prae-
 dentibus Nos Imperatoribus, & à Nobis ip-
 recte dictum est, oportere Sacras Regulas
 legibus habere. Et Novell. Const. 42. de de-
 sit. Antym. & Severi, per tot. Et Novell. Con-
 stit. 83. Vt Clerici apud prop. Episc. c. 1. Ubi
 ait: Sacras, & divinas Regulas leges civiles
 non dedignari sequi. Et l. Sacros, 45. Cod.
 Episc. & Cler. Sacros autem, inquit, Canones
 non minus, quam leges valere, etiam Nos
 volumus leges, sancimus obtinere in illis, & qui
 Sacris visa sunt Canonibus, perinde, ac si civi-
 libus inscriptum esset legibus. Et infra: Quia
 enim Sacri Canones prohibent, id etiam Nos
 per Nostras abolemus leges. Novell. 131.
 Ecclesiast. tit. c. 1. Nulli itaque fas est,
 velle, vel posse transgredi Apostolica Sacra
 praecepta, inquit D. Gregor. cap. nulli
 dist. 19. Unde evidenter apparet, quanto
 pere deferant Sacratissimi Imperatores
 Summo

Summorum Pontificum authoritati, ac regimini, non ab heri, vel nudiuftertius, sed à mille centenis annis: Quanto magis ab eo tempore, quo Rom. Imperium Occidentale per liberam Constantini M. liberalem, & Deo gratissimam donationem ad Sedem Apostolicam translatum, & per Romanos Principes, & Imperatores gubernatum est. Abeant itaque in malam crucem, qui Divi Petri Apostolorum Principis Sedi Romanae invident, & omnem authoritatem, & superioritatem Papæ auferre, & regimini seculari tribuere præsumunt.

CAP. XVI.

De Residentia Summi Pontificis.

TAmetsi Residentia Summorum Pontificum quandoq; interrupta fuerit à 7. Pontificib. Gallis, nempe Clem. V. Jo. XXI. Bened. X. Clem. VI. Innoc. VI. Urban. V. & Greg. XI. quibus natale solum dulce videbatur, dum *Avenione* in Galli Residentiam per spatium 73. fecerunt. Attamen translatio fuit Curia, & personarum duntaxat, non dignitatis Pontificatus: Iure quippe divino secundum Canonistarum,

& Theologorum communiorem sententiam, (quam piam, & probatissimam appellant Bellarm. Bensonius, & alii) Episcopatus Romani Primatus Ecclesie annexus est, ita ut aliò transferri, aut ipso carere non possit, sicque dignitas Pontificatus semper remanserit in illis Pontificibus conjunctis Ecclesie Rom. ut patet in *Clem. de iure*
 Quæ ita habet: *Romani Principes Orthodoxe fidei Professores Sacro-Sanctam Romanam Ecclesiam, cuius caput est Christus Redemptor noster, ac Romanum Pontificem eiusdem Redemptoris Vicarium fervore fidei, & clara devotionis venerantes, &c.* Unde dicitur *Ecclesiam Romanam errare non posse, Novell. 132. de interdict. Colleg. heret. & text. l. inter claras, C. de Summ. Trinit. l. cognoscere, 7. C. eod. Et Novell. 6. c. 1.* Quod intelligunt de Rom. Ecclesia, donec in Apostolica Sede permanet, non autem absolutè, & simpliciter. Quare dicunt, iure divino non esse annexum supremum Pontificatum Episcopatus Rom. sed tantum factò D. Petri, qui cum primatum à Christo accepisset, Antiochenam Sedem deseruit, & Romæ Sedem suam usque ad mortem figere voluit, ideoque docent, Eccle-

sic constitutione fieri posse, ut Summus Pontifex Sedem Romanam cum altera mutare, seu aliò transferre possit, aut etiam nulli se Sedi mancipare, ut dicatur ibi esse Romam, ubi est Pontifex, sicut dicitur ibi esse Imperium, ubi est Imperator, arg. *leg. cunctos, C. de Summ. Trinit.* Ubi liquet Divum Petrum Summum Apostolorum fuisse Romæ, ibique Sedem tenuisse Pontificalem, & *d. l. inter claras.* Ubi Romana Ecclesia appellatur *Veneranda Sedes Summi Apostoli Petri*, qui hujus Apostolicæ Sedis author est. Et dicitur *Sancta, ac Veneranda*, quia Sanctuarium reliquiarum ibi habetur, ut infra: Quod autem nefandus ille sacrilegus, & adulter M. Lutherus ejusque nepotes *Meretricem Babylonicam* appellent, non venit intelligendum de Ecclesia Rom. vel Sede Apostolica, sed de Roma Ethnica, idololatra, ac infideli.

Est itaque Sedes, & residentia S. Pontificis *Roma*, totius Orbis terrarum caput, ac Domina, non tam gloriosa olim ob amplitudinem Imperii, (quod ab Herculis Columnis, seu fluvio Tygri usque ad Euphratem, & ab Anglia usque ad Atlantem extendebatur,) quàm hodie ob ipsam Sedem

S. Pontificis, Eminentissimorum Cardinalium, Patriarcharum, ac Principum basilicata Palatia. Condita fuit à *Romulo* Anno ante natum Christ. 751. Hæc urbs tot Imperatores totius orbis dominatores tulit, tot Summos Pontifices veros Dei Vicarios habuit, & usque ad finem mundi habebit. Et ad eam omnes gentes convertentur per eandem in prædicatione Orthodoxa ante finem mundi: Hoc præviderat *Isaias* in spiritu c. 60. & seqq. dum ait: *Et venient ad te curvi, qui humiliaverunt te, & adorabunt vestigia pedum tuorum, qui detrahebant tibi, & vocabunt te civitatem Domini, &c.* vide de *Aurifod.*

Habet in ea Pontifex Max. sub se 5. Ecclesias Patriarchales, quæ sunt Ecclesia S. Io. Lateranen. S. Petri Monasterium, S. Pauli intra muros, S. Maria Major, & S. Laurentii Monast. His Ecclesiis assignati Episcopi. Primus est S. Pontif. reliqui sub eo: Ostiensis, qui Patriarcha Campaniæ, & Papatu consecrat. Huic junctus est Velletrensis, seu Valerianensis: Portuensis, sive SS. Ruffinæ & Secundæ: Sabinensis, Tusculanensis, Prænestinus, Albanensis. Eisdem Ecclesiis assignati Presbyteri Cardinales 28. Et Diaconi

ni Cardinales 18. extra urbem in Campania
maritima Episcopi 10. Agnaninus, Alatri-
nensis, Fundanus, Tiburtinus, Sagninus,
Terracinensis, Verulanus, Feretinus, Sora-
nus, Aquinus.

Habet etiam sub se Pontif. per alias orbis
ditiones 4. Patriarchales Ecclesias, qui-
bus alia plurimè subiunt Ecclesiæ, Con-
stantinopolitanam, Alexandrinam, Antio-
chenam, Hierosolymit. Sed hodie vix
umbram habent, postquam Turca ingres-
sus est. Accedit quod divina providentia
factum sit, ut Hierosolymæ urbis, ac templi
præcipua ornamenta Romam translata
sint, & in publico triumpho solemniter
circumportata: Constat enim hanc cla-
dem Iudæorum urbis, ac templi à Pro-
phetis prædictam, ac coelitus missam pro-
pter crudele facinus in Messiam illatum.
Hoc Dei admirabile consilium omnes me-
ritò considerare, ac magnis laudibus pro-
sequi deberemus; sed ornamenta, quæ ex
Ierusalem Romam translata sunt, videa-
mus. Sunt itaque 1. Lex Moysis cum velis
purpureis posita in Capitolio Iovis.

2. Mensa aurea ponderis talenti magni,
quæ stabat olim in Templo Salomonis.

G 4

3. Cande-

3. Candelabrum aureum, fimiliter Templi pars decora: Utraque posita in Templo pacis Romæ, teste Josepho *lib. 7. cap. 24. de bello Iudaico, & in Aurifod. nostra.*

4. Arca Fœderis cum Thesauro suo, id est, cum Virga Aaronis, & Tabulis Moyse adhuc Romæ servantur in Ecclesia S. Joannis de Laterano, teste Adrichom.

5. Quatuor Columnæ, & Panes propositionis, & alia Vasa Templi, ut idem testatur, Romæ ostenduntur ex victoriâ Hierosolymorum obtenta. Contigit iste Triumphus Anno Christi 72. Calendis Julii, cum S. Petrus Princeps Apostolorum Cathedram suam Romæ collocasset ante annos 28, & ante annos 3. cum Co-Apostolo suo Paulo eandem urbem sanguine suo purpuratam consecrasset, ac mirifico splendore illustrasset.

Ab eo tempore gloriosum fuit cunctis Christiani orbis Regibus, ac Principibus vidisse Romam, & SS Apostolorum limina salutasse, ipsumq; Christum Redemptorem nostrum in supremo Vicario suo Pontifice Maximo pedum osculo honorasse, utpote qui universam gubernat Ecclesiam, & gubernabit usque ad finem sæculi: sicut demor-

demonstravimus in *Aur. fodin. iur. publ.*
pag. 1555.

Olim porrò ante Electoratum Romani
Cæsares, non alibi, quàm in Romana urbe
creabantur ante Christum à populo, post
Christum à Papa cum solemnibus diadematis
impositione, & inunctione, maximè in
translatione Imperii Occidentalis, ut ubi
Caput Christianorum esset, eò & cætera
membra confluerent. Quamvis ergò Ro-
mani Pontifices de plenitudine potestatis
suar possent absolutè alibi, quàm Romæ
commorari, ut diximus supra contigisse
tempore translationis Curia Romanæ in
Galliam à Clemente V. Guascono factæ
Anno 1305. usque ad annum 1376. quo
Greg. XI. Curiam iterum transtulit in ur-
bem; sine gravissimis tamen rationibus Cu-
ria Rom. aliò transferenda non est: Tum
ut ubi est fons, & principium Sacerdotii per
D. Petrum, & terminus vitæ SS. Apostolo-
rum Petri, & Pauli, qui Romæ gloriòse oc-
cubuerunt, eorumque ossa in SS. Basilicis
summa veneratione, ac regali munificen-
tia condita sunt, ibi legitimi in officio Pon-
tificatûs successores foverent domicilium
in eadem veneranda Sede Summi Apostoli
Petri,

Petri *d. l. cunctos, Novell. 9. & l. fin. Cod. de
 his, qui veniam at at. arg. l. 1. ff. de acquir. vel
 amitt. possess.* Tum quia Summus in Eccle-
 sia Pontificatus conjunctus cum Ecclesia
 Romana, ita ut idem sit Episcopus Roma-
 nus, & Papa. Etsi, ut diximus supra, non
 omnes conveniant, an primatus jure divi-
 no ita sit conjunctus, ut quicumque est Epi-
 scopus Romanus, sit etiam jure divino
 Pontifex: Nam Bellarm. & alii existimant,
 non esse de fide, à Romana Ecclesia non
 posse separari Apostolicam Sedem, cum id
 nullibi constet, &c. Tum quia omnia ferè
 Sacra, quæ olim ad Christianam Religio-
 nem spectabant, & Hierosymis servaban-
 tur, Romam translata sunt, ut à Summo
 Dei Vicario custodiantur. Tum quia Ro-
 ma retinuit Sedem Petri, in qua successores
 sedere debent, & est communis omnium
 Patria, in qua omnes ferè Nationes propter
 sanctitatem loci, & corpora Martyrum pro-
 prias habent Ecclesias, Hospitia, Xenodo-
 chia, Sacerdotes, & ex Sacro - Sanctæ Ro-
 manæ Ecclesiæ Cardinalibus proprios illo-
 rum protectores, ac defensores: Nam præ-
 ter commune Hospitium SS. Trinitatis
 propè pontem, qui dicitur *Xisti*, à Xisto IV.
 Ponti-

Pontifice Max. in quo aliquando in magno concursu populi, decem aut quindecim millia Hospitum plus, vel minus, & cum semel tempore Iubilæi totius anni hospites in hoc Hospitali connumerati essent, inveniebatur hospitio exceptos fuisse 50000. præter Hospitium pauperum Sacerdotum peregrinorum, in quo excipiuntur per mensem, & ultra.

His accedunt Collegia nationalia:

Primum autem nationale, quod occurrit, est *Teutonicum*, seu Germanicum Virgini sub titulo *de Anima* dicatum, quod Anno 1350. originem habuit, sedente Clemente VI. & imperante Carolo IV. ex causa Iubilæi à quibusdam Germanis, qui cum prole carerent, proprias ædes Hospitalitati peregrinorum, qui è Provinciis Imp. subjectis Romam venirent, fundatum.

Secundum est *Hispanicum* An. 1450. ab Alphonso de Paradinas, & Ildefonso Tolentino in honorem S. Iac. Patroni fundatum.

Tertium est *Gallicum* S. Ludovico Regi dicatum.

Quartum est *Lusitanicum* sub Nicolao V. Pontifice Max. Anno 1450. primum edificatum, Authore Fœmina nomine

Joanna de Ulyssipone, postea verò sub invocatione D. Antonii de Padua, ad quam plurimi peregrini confluunt.

Quintum est *Anglicum* sub Bonifacio IX. An. Domini 1398. originem suam habuit Authore Ioanne Skopando Anglo, tunc urbis incola, &c.

Sextum est *Flandricum* inferioris Germaniæ à Roberto Comite Flandriæ, cum Hierosolymas sub Urbano II. An. 1194. Romam pertransiens tenderet, in subsidium peregrinorum restauratum.

Septimum est *Hispania Citerioris*, quæ hodie continet Valentiam, Aragoniæ regnum, Cataloniam, Insulas Baleares, & Sardiniam, à Castellanis primùm A. 1495. institutum, ac deinde Anno 1570. locupletatum.

Octavum Hospitium est *Hungaricum* à S. Stephano Rege fundatum: Hic enim cum Baptismatis lavacro An. Domini 987. regeneratus Hierosolymas, Constantinopolim, & Romam magno totius regni Nobilium numero comitatus inviseret, in singulis dictis urbibus Hospitia subditis suis, qui eadem loca visiterent, regali munificentia ac pietate ædificavit, Romæ quidem

dem in ipso Vaticano propè Basilicam S. Petri.

Nonum est *Bohemicum* à Spironco ex Duce primo Rege ædificatum, qui nova Majestate lætus sub Anno 931. urbem accedens Hospitium popularibus suis fundavit. Quod jam ruinosum Carolus IV. Augustus sub Anno 1397. pristino nitore restituit.

Decimum est *Suevorum, Gothorum, & Vandalorum* à S. Brigitta, cum pietatis causa Romam circa Annum Domini 1344. venisset, inter reliqua Religionis monumenta genti suæ fundatum propè Campum Floræ in iisdem, quas inhabitabat ædibus, Quod simul Suecorum est.

Undecimum est *Scotorum* Hospitium in Campo Martis, illique junctum Sacellum D. Andreae regni Patrono dicatum. Cum Mahometes octavus Turcarum Imperator, seu potius tyrannus Constantinopoli expugnata, universam Græciam, ac Illyricum illi contiguum ferro, & flamma devastasset, Romæ à tribus Illyricorum Episcopis primum fuit exædificatum Hospitium, quod postea Sixtus IV. Pontifex Max. amplissimis donavit beneficiis, templumque juxta illud D. Hieronymo sacrum fecit, idque

que honoris causa titulo Cardinalatus decoravit. Illud deinde Sixtus V. quia illi in titulum obvenerat, dejecit, ac alterum augustius è tiburtino lapide magnificentissimè à fundamentis extruxit.

Duodecimum est *Longobardicum* Hospitium, & templum D. Ambrosio Archiepiscopo Mediolanensi sacrum, quod Infubres, sive Longobardi Romæ anno Domini 1471. sub Sixto I V. Pontifice Max. fundarunt.

Decimum tertium est *Ligurum*, seu *Ianuenisium* Meriaducis Cicadae Nobilis Ianuensis Sixti I V. Pontificis Max. Quaestoris Nummularii pauperibus Nautis destinatum sub an. 1483. Quod religiosum opus valdè postea promotum fuit anno Domini 1551. à Ioanne Bapt. Cicada S. R. E. Card. qui hospitalitatem à Nautis ad omnes Ligures viros, ac mulieres peregrinantes extendit.

Decimum quartum est *Britonum Gallor.* D. Ivoni Trecorensi dicatum, ubi recipiuntur quotquot recenter Romam tam viri, quàm mulieres ea è natione veniunt.

Decimum quintum est *Indorum*, qui in hac communi omnium patria suo quoque gaudent Hospitio, quod assignavit eis in ipso

ipſo Vaticano Clem. Papa VII. cui Greg. liberaliter addidit, ut victui neceſſaria à Palatio Apoſtolicò ſplendide erogarentur, nullumque Hoſpitibus ob ingentem diſtanti- am præſcribitur manendi tempus, ſed ſi perpetuò manſerint, perpetuò aluntur.

Decimumſextum eſt *Armenorum*, qui priùs cum Indis hoſpitabantur: poſt adven- tum verò Sepher Abagari Armeni gentis ſuæ Oratoris ad Pium IV. Pontificem Max. idem Pontifex an. Domini 1564. genti Ar- menæ aſſignavit Hoſpitium propè Inſulam Tyberinam. Quod cum Pius V. ſucceſſor in Hebræorum ſepulo occluſit, Greg. XIII. ne iſdem muris Chriſtiani unà cum He- bræis continerentur, Armenos tranſtulit ad Eccleſiam S. Mariæ Ægyptiacæ non procul diſtantiem.

Decimumſeptimum eſt *Polonicum*, quod Stanislaus Hoſius S. R. E. Cardinalis Var- mienſis obtenta priùs à Greg. XIII. licen- tia Polonis ſuis unà cum Eccleſia quod vi- vens non potuit, teſtamento juſſit à funda- mentis exædificari, & Salvatori, ac D. Sta- niſlao dicari, &c.

Sunt & alia Hoſpitalia communia pro curandis infirmis, in quibus rectè ſubd: Ao

subducto numero sternuntur quotidie le-
 etuli 1500. qui invalescente morbo etiam
 solent multiplicari: Et sic omnes nationes
 habent in Sancta Romana Pontificis resi-
 dentia sua peculiaria Receptacula & Ho-
 spitia, ut Galli in Hospitio S. Ludovici, Ca-
 stellani in Hospitio S. Iacobi, Flandri seu
 Belgæ in Hospitio S. Iuliani, Lusitani in
 Hospitio S. Antonii, Insubres seu Longo-
 bardi in Hospitio SS. Ambrosii, & Caroli
 Borromæi, Ianuenses, seu Genuenses in
 Hospitio S. Iohannis Baptistæ, Armeni in
 Hospitio S. Mariæ Ægyptiacæ, Arragonen-
 ses in Hospitio Virginis de Montserrat.
 Britones, & Angli in Hospitio S. Ivo-
 nise, Dalmatæ, & Croatæ in Hospitio S. Hiero-
 nymi, Bergamenses in Hospitio SS. Bar-
 tholomæi, & Alexandri, Florentini in Ho-
 spitio propè templum S. Ioan. Baptistæ
 Senenses apud templum S. Catharinæ Se-
 nensis via Iulia, &c. Hæc & plura alia præ-
 ter Pœnitentiarias omnium linguarum de
 mundo pro confessionibus cunctarum na-
 tionum excipiendis Romæ erectas. Vide in
Aurif. nostra. Et confirmat R. P. Dominus
 SS. Trin. Carm. Disc. in suo Tract. Polemi-
 co de Anno Iubilæi.

Jure ergò meritò Rom. Pontifex, qui est orbis Caput, residet in Principe urbe Roma, ad quam convertentur omnes gentes ante finem mundi, ut fiat unum ovile, & unus Pastor.

C A P. XVII.

De differentia Jurisdictionis inter Papam, & Cæsarem.

Docet S. Bonavent. lib. de Ecclesiast. Hierarch. part. 2. c. 1. Summum Pontificem posse Imperatorem, & Reges deponere, ut qui supremam in orbe Christiano habeat potestatem, idque c. 13 & in Aurifod. iur. publ. distinctè insinuavimus, potestatem Episcoporum & ipsiusmet Papæ esse purè spirituales, sed majorem temporali, ita ut temporalis sit subjecta spirituali, non contra, ita tamen, quod Papa, ut Papa ordinariè temporales Principes eo modo, quo Episcopos non possit deponere, licet possit mutare regna, & uni auferre, & alteri conferre, tanquam Summus Princeps spiritualis, si hoc sit necessarium ad animarum salutem, tametsi non sit ipse Princeps Ec-

H

clesiæ

P
 clesia politica, qui legem civilem conde-
 re, vel abrogare possit, nisi salus populi
 aliud suggerat: Quo in genere servatur,
 quod diximus in *Auris. verb. ius Can.* Et
 tradit gloss. ad *cap. possessor, de reg. iur. in 6.*
 Quod quando de eadem re contrariae re-
 periuntur leges, Imperatoria, & Pontifi-
 cia, si materia legis est res animarum peri-
 culum concernens, abrogatur lex Impera-
 toria per Pontificiam, ut est text. *in c. fin. de
 prescript.* Ubi Papa abrogavit legem Cæsa-
 ream, quæ habetur *C. de prescript. 30. vel 40
 annor.* Etiam mala fide, quia non poterat
 servari sine peccato mortali: Quando vero
 lex civilis non concernit animarum peri-
 culum, utraque in suo foro servanda est.
 Alioquin ubi est periculum, potest Papa ad-
 sumere etiam temporalia iudicia, ut si duo
 summi Reges contendant, vel quando qui
 possunt, & debent iudicare, nolunt ferre
 sententiam, *c. per Venerabilem, qui filii sim
 legit.* Ubi Innoc. III. dicit, S. Pontificem
 solum casualiter, & incidenter exercere iu-
 risd. temporalem. Unde si Principes Ele-
 ctiores S. R. Imperii eligerent Imperato-
 rem, aut Regem infidelem, aut hæreticum
 & extraneum, Pontificis est iudicare Re-
 gen-

gem esse deponendum, vel ipsum depone-
 re, *extravag. unam Sanctam, de maiorit. &*
obed. Ubi Bonifac. VIII. probat, in po-
 testate Papæ esse utrumque gladium. Quia
 Papa per se, & propriè habet gladium spi-
 ritualem, & quia gladius temporalis subje-
 ctus est spirituali, potest Papa Regi impe-
 rare, aut interdicare usum gladii tempora-
 lis, si id necessitas Ecclesiæ requirit. Ete-
 nim Romanum Principem debere esse Ca-
 tholicum, nedum *in Aur. Bull. Caroli IV.*
Sed & text. est in l. inter claras, 8. C. de Sum.
Trin. Nov. 6. quom. oport. Episc. Nov. 132.
 Siquidem pax Ecclesiæ, & Cathol. Religio-
 nis unitas custodit Principem in summa tran-
 quillitate, *d. l. 8.* Et Imperium sustinetur per
 sanctas Ecclesias, *l. 43. C. de Episc. & Cleric.*
 Quæ potentem Imperatorem deposcunt:
 Nam ideò Leo III. Imperium transtulit
 à Græcis ad Germanos, quod Græci nullum
 auxilium laboranti Ecclesiæ Occidentali
 adferre possent. Ex quo factum est, ut li-
 cet imperatoria dignitas absolutè confide-
 rata non esset à Pontifice, sed à Deo me-
 diante jure Gentium, tamen Imperatores,
 qui fuerunt à tempore Caroli M. Pontifi-
 ci suum debeant Imperium: quod enim hæc

potestas nunc sit apud Germanos, à Pontifice est; & licet absolute non esset necessarium, ut Papa confirmaret Imperatorem, nec ut Imperator Summo Pontifici iuramentum fidelitatis præstaret: tamen à tempore translati Imperii in Germanos, utrumque requiritur, teste Innoc. III, c. *Venerabilem*, extr. de elect. & Clem. un. de iure iur. Qui enim potuit imperium Germanis conferre propter Ecclesiæ salutem, potuit etiam certas condiciones adungere, ne contingeret hæreticum, schismaticum, vel extraneum creari, vide *Aurifod.*

C A P. XVIII.

*De Fide, ac Religione S. Pontificis,
& omnium Christi fidelium.*

Ioannes Calvinus Sodomita celebrissimus, & propter cauterium, quod pro sceleribus in dorso receperat, à Fide de Catholica, & Orthodoxa alienus, Apostata in signum vindictæ ferri candentis de scelere labitur in scelus, & perfrictus frontis socius insignem calumniandi, atque mentiendi libidinem demonstrat, dicitur

lib. 4. *Instit. c. 7. §. 27.* ait, Romanum Pontificem cum Cardinalibus docere, nullum esse Deum, nullum Christum, nullam resurrectionem, verba ejus hæc sunt: *Quasi verò dubium sit, qualem Religionis speciem profess sint iam pridem Pontifices cum toto Cardinalium Collegio, & hodie profiteantur: Primum enim arcana illius Theologia, qua inter illos regnat, caput est, nullum esse Deum. Alterum, quaecunque de Christo scripta sunt, mendacia esse, ac imposturas. Tertium de vita futura, & ultima resurrectione meras esse fabulas: Iam pridem hæc ordinaria esse capit Pontificum Religio: Quid hoc mendacio mendacius?* ait Rintel. *c. 82. Jur. Rom.* Et certè, si hoc à flagitiosissimo Calvino probari posset, quod tam audacter mentitur, Papa non esset, nec Deus esset, & nemo Christianus sub Sole: *Eiusmodi quippe hereticos, ait Joan. Corasius lib. 3. Miscell. 8. num. 13. Qui ipsum Deum negant, virtutemque divinam tollunt, non vivos modò comburendos, sed & aliis exquisitis, gravioribusq; penis, & suppliciis, si quæ duriora excogitari possint, plectendos.*

Certè toti mundo palam est, S. Pontificem, ejusque sequaces, non aliter credere, quàm

quàm à Salvatore nostro, ejusque SS. Apo-
 stolis scriptum, aut traditum est ante 1600
 & ab Imp. nostro Iustiniano ante mille,
 plures annos in corpore juris expressum
 in *l. cunctos*, *Cod. de Summ. Trinit.* & in
Cathol. Ubi text. *Cunctos populos*, ait, qui
 Rom. regit imperium, in tali volumus religio-
 ne versari, qualem D. Petrus Apostolus tra-
 didisse Romanis religio usque adhuc ab ipso
 sinuata declarat, quamque Pontificem Domi-
 sum, & Petrum Alexandria Episcopum
 rum Apostolica Sanctitatis sequi claret. Ad
 in d. l. 1. n. 3. & *l. inter claras*, C. eod. Quibus
 adde *Novell. 109. de privil. dot.* Præfata au-
 tem *l. cunctos*, à Gratiano, Valentiniano,
 Theodosio Imppp. publicata circa annum
 Domini 392. Et ab Episcopo Thessalon-
 censi scribitur, Theodosium Imp. hanc
 dei suæ confessionem emisisse, simul atque
 baptizatus fuerat: Quam *l. cunctos*, qui
 coelestem vitam aspirant, sectari necesse
 est. Ubi JC. Catholici monent, ex hac *l. cun-*
ctos, colligi: Quod si quis interrogetur
 fide, sufficiat respondere, se credere, sicut
 Sacro-Sancta Romana Ecclesia, nec habet
 opus explicitè respondere de singulis arti-
 culis, nisi Rector, aut Prælatas fuerit, c. 1.

Summ

Sum. Trin. Et ibi Hostiens. qui notat, Eccles.
nunquam carere Doctoribus, *d. Nov 109.*

Est autem hæc Religio D. Petri sine du-
bio nominanda fides Christiana, Aposto-
lica, Evangelica, Romana atque Catholi-
ca, id est, quæ una est Domini, & Dei No-
stri Salvatoris JESU CHRISTI magisterio
instituta, & Propheticis, Apostolicisque
prædicationibus ubique diffusa, & Sancto-
rum per totum orbem Confessionibus ro-
borata, Patrum, atque Doctorum senten-
tiis coadunata, & nostræ doctrinæ consen-
tanea, *Rubric. ad d. l. cunctos populos, C. de
Summ. Trinit. & fid. Cathol. l. cum Salva-
torem, 6. §. 1. C. eod. & per tot. Ubi Christia-
ne fidei Symbolum, & unum Deum in Tri-
nitate, & Trinitatem in unitate veneramus:
Neque enim quarta personæ adiectionem ad-
mittit S. Trinitas.* Similiter Apostolicas, &
Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejus-
dem Romanæ Ecclesiæ observationes, &
Constitutiones firmissimè admittimus, &
amplectimur, *l. cum recta, 5. C. eod.*

Item Sacram Scripturam juxta eum sen-
sum, quem tenuit, & tenet Sancta Ma-
ter Ecclesia, cujus est judicare de ve-
ro sensu, & interpretatione Sacrarum

Scripturarum, admittimus, nec eam unquam, nisi juxta unanimum consensum accipiemus, & interpretabimur, *Novell. 12 cap. 12. & Novell. 133.* Quod si verò de quadam fidei articulo sit dubium, recurritur ad S. Pontificem, *l. nemo, 4. l. inter claras, C. de eod. l. quoniam, 33. C. de Episc. & Cler.* Nam quemadmodum Imperator solus interpretatur leges dubias, *l. 1. & leg. 9. Cod. de leg.* Ita supremus Christi Vicarius solus interpretatur leges divinas, *l. 6. C. de SS. Eccl.* Ejus enim est interpretari, cujus est condere. Vide supr. ubi quod Rom. Pont. sit Iudex controversiarum fidei.

Profitemur quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta Novæ Legis à IESU Christo Domino Nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnibus singulis, necessaria; scilicet *Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam-Untionem, Ordinem, & Matrimonium*, illaque gratiam conferre, & ex his *Baptismum, Confirmationem, & Ordinem* sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemnè administratione re-
tione

cipimus, & admittimus. Omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de justificatione in Sa-ro-Sancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplectimur, & recipimus.

Profitemur pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro vivis, & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, unâ cum anima, & divinitate D N. Jesu Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem; quam conversionem Catholica Ecclesia *Transubstantiationem* appellat. Fatemur etiam, sub altera tantùm specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi, *Trid.* Constantè tenemus, Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari: Similiter & Sanctos unâ cum Christo regnantes venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas, *Novell. 133. quomod. oport. Monach. vivere c. 3. & §. que verò. Auth. de nupt. vers. Nos igitur. gloss. ibid. ver. &*

H s

defunct.

defunct. Tandem, inquit Imp. Iustinian
consideravimus oportere defuncti anima me-
deri, &c. Quò pertinet, quod Religiosi pro
 omnium salute fundendis debeant vacare
 precibus, *l. certissime, 3. C. de Episc. aud.* De
 invocatione SS. est text. in *l. 1. C. de offic. Pra-*
fect. Prat. Afric. vers. Hoc etiam deprecante
exoramus Sancta, & gloriosa semper Virgine
& Dei Genitricis MARIE precibus, ut quic-
quid minus est Reip. nostrae, per nos ultimos ser-
vos restituat in suo nomine Deus, & dignos nos
faciat servitium eius adimplere, &c. Nov.
ut iud. sine quoquo suffrag. fiant. Rubr. insin-
randum, quod praestatur ab his, qui admittunt
suscip. coll. 2. tit. 3. Ubi Iuro ego, inquit text.
per Deum Omnipotentem, & Filium eius uni-
genitum D. N. I. C. & Spiritum S. & per
gloriosam Dei Genitricem, & semper Virginem
Mariam, & per 4. Evangelia, quae in manibus
teneo, & SS. Archang. Mich. & Gabr. puram
conscientiam, germanumq. servitium me ser-
vaturum. Et est ratio, si Sancti hic in terra
 constituti orant pro nobis & Dei providen-
 tiam nobis acquirunt, *l. 8. C. de Sum. Trinit.*
 Quanto magis in caelis, *Nov. 133. quom. q.*
Mon. c. 5. Unde par est, eorum reliquias ser-
 vari, & honorari, *l. 2. & 3. Ubi Gothof. C. de*
 SS. Ecc.

SS. Eccl. l. 1. C. de vet. iur. enucl. l. fin. C. de sepulch. violat. l. 16. C. de SS. Eccl. Firmissime asserimus, imagines Christi, ac Deip. semper Virginis, nec non aliorum SS. habendas, & retinendas esse, atq; eis debitum honorem, & venerationem impertiendam, *d. l. decernimus, 16. C. de SS. Eccl.* Indulgentiarum etiam à Christo potestatem in Ecclesia relictam fuisse, illarūq; usum Christiano populo maxime salutarem esse affirmamus.

Sanctam Catholicam, & Apostolicam Rom. Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnoscimus, Romanoque Pontifici B. Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondemus, ac juramus, *d. l. cunctos populos, C. de Sum. Trin. & fid. Cath.* Cætera item omnia à SS. Can. & Oecumenicis Conciliis, ac præcipue à Sacrosancta Trid. Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipimus, atq; profiteamur, simulque contraria omnia, atq; hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, rejectas, & anathematizatas, nos pariter damnamus, rejicimus, & anathematizamus. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam

in præfenti fponde profitemur, & veraciter tenemus, eandem integram, & inviolatam ufque ad extremum vitæ fpiritum conflantiffimè, Deo adjuvante, retinere, & confiteri, atque à noftris fubditis, vel illis, quorum cura ad nos in munere nofthro fpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in nobis erit, curaturos fpondemus, vovemus, ac juramus, fic nos Deus adjuvet, & hæc fancta Dei Evangelia. In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.

Hæc eft fides Catholica à Chrifto inflituta, & à Romano Pontifice pro aris, & focis hætenus incommotè defenfa, quam nifi quifque integram, inviolatamque fervaverit, abfque dubio in æternum peribit, dicitur in Symbolo fidei. Ab hac fide deviarunt vel impugnatione dæmonis, vel temulentia carnis, vel ambitione mundi preffi, quotquot S. Sedem Apoftolicam hoftili calamo, feu theonina lingua contemerant, ut funt: Donatiftæ, Manichæi, Novatiani, Enthufiaftæ, Huffitæ, Lutherani, Calviniftæ, Illyricani, Flacciani, Ofiandriani, Ubiquiftæ, Luthero-Calviniani, Carolftadiani, Zvvingliani, Calvinio-Papiftæ, Puritani

ritani, Schvvenckfeldiani, Davidici, Men-
nonistæ, Anabaptistæ, Stancariani, Sacra-
mentarii, Confessionistæ, Postulantes, Phi-
lippenses, Corinthii, Severiani, Libertini,
Valentinistæ, Farelliani, Campani, Sinergi-
stæ, Simonitæ, Sanguinarii, Novi Ariani, &
Samosateni, Vorstiani, Borriani, & id ge-
nus alii qui docent:

1. Homines non per bona opera, sed per
gratiam sine omni bono opere salvos fu-
turos.

2. Nulla quantumvis magna scelera, &
peccata nocere homini, qui tantum credat.

3. Deum esse causam peccatorum, ita ut
homines, si velint aliter facere, tamen non
possint.

4. Virginitatem non posse servari, & coi-
tum esse necessarium, sicut cibum, & potum.

5. Conjugium merito, & dignitate virgi-
nitatem æquare, vel etiam superare, & vir-
gines Deo dicatas nubere posse.

6. Ieiunium, & abstinentiam nihil me-
reri.

7. Opera satisfactoria non posse ab Epi-
scopis alteri applicari.

8. Sedem Apostolicam Romæ esse Ca-
thedram pestilentiæ, & meretricem Baby-
lonicam.

9. Posse

9. Possit esse veram Ecclesiam, quæ non cohæreat cum Romana. *An in inferno?*

10. Ecclesiam Catholicam non esse omnium locorum, vel temporum, & paucitatem, ac persecutionem passionum esse notam veræ Ecclesiæ: Ecclesiam veram statim ab Apostolorum temporibus latuisse, & usque adhuc invisibilem fuisse.

11. Hæreticos non debere tradi potestati seculari corripiendos, neque ad fidem cogi.

12. Non esse pro mortuis orandum, vel sacrificia offerenda.

13. Sanctorum reliquias non esse venerandas, & orationes mortuorum pro aliis non exaudiri, ac proinde frustra invocari Sanctos.

14. Veram fidem semel habitam nunquam amitti posse, & præmia beatorum esse separata.

15. Ecclesiam ex solis bonis constare.

16. Traditiones non scriptas nequaquam recipiendas, sed solum scriptum Dei verbum sequendum.

17. IESUM nascentem aperuisse vulvam Beatæ Virginis Mariæ, id est, eam carnis virginitatem in partu amisisse.

18. Cleri-

18. Clericos debere esse uxoratos: nec expedire relinquere omnia, & dare pauperibus, & ad Religionem relicto seculo properare.

19. Stata jejunia non esse solemniter celebranda, sed jejunandum, cum placuerit, ne quis videatur esse sub lege.

20. Inter Episcopum, & Presbyterum non esse discrimen.

21. Adamum perdidisse imaginem Dei, ad quam creatus fuerat.

22. Infernum nihil esse, nisi conscientiae horrorem.

23. Poenitentiam non esse secundam post naufragium tabulam, id est, non nisi per Baptismum reconciliari homines Deo, & nullum esse Confirmationis Sacramentum.

24. Nullum esse liberum arbitrium, sed omnia ex necessitate absoluta evenire.

25. Concupiscentiam verè esse peccatum, nec tolli per Baptismum, sed sopiri per fidem.

26. Mulierem posse Principatum tenere, sicut Regina Angliæ caput Eccles. Anglic.

27. In filiis fidelium non esse peccatum originale, eosque nasci sanctos, & sine Baptismo salvari: Item per quodvis peccatum

catum quamvis leve, perdi iustitiam, id est
omne peccatum esse mortale.

28. Duas esse in Christo hypostaticas
uniones, unam animæ cum carne, alteram
divinitatis cum humanitate.

29. Christum non esse hominem Omni-
potentem, id est, Christum hominem non
esse Deum, sive duas esse in Christo per-
sonas.

30. Ajunt divinitatem Christi fuisse pat-
sam, & humanitatem Christi creasse cœ-
lum, & terram.

31. In Christo esse aliquid divinæ naturæ,
& Spiritum S. esse aliquid Dei.

32. Deum sic esse triformem, ut quædam
pars ejus sit Pater, quædam Filius, quædam
Spiritus. Quomodo ergo æqualis, quomo-
do homoufios?

33. Humanitatem Christi habere omni-
potentiam, omnipræsentiam, & omnia di-
vina attributa. *O stupor!*

34. Eucharistiam non esse veram Christi
carnem, sed tantum figuram, vel imagi-
nem corporis Christi, non ipsum corpus.

35. Monasteria debere esse libera, sine vo-
tis perpetuis, sub hac forma: Voveo casti-
tatem, paupertatem, obedientiam usque
ad

ad mortem liberè, & mutare possim, quando volo. *ò luxuriosi hirci!*

36. Christi, & Sanctorum imagines non esse venerandas.

37. Monachos, & Episcopos esse Pharisæos, Episcopum Romanum in Cathedra pestilentia sive Antichristi sedere, Altaria, & imagines Sanctas frangendas, & comburendas, Ecclesias spoliandas, Sacros Calices vendendos, vel conflandos, S. Eucharistiam canibus, gallinis, & equis tradendam, Sacro Chrismate ocreas inungendas, *Pudest!*

38. Monasticam vitam esse monstrosam, & inimicam humanæ societati, & propterea nihil intentatum relinquunt, quod ad statum Religiosorum deridendum, & exhibendum, vel ad ipsos Monachos profus occidendos pertineat. Quia, ut ait Magnus Antonius apud Athanasium: *Omnes quidem Christianos diabolus odit, sed probos Monachos, Christi Virgines, nullo modo tolerare potest.*

39. Beatissimam Virginem, Dei Genitricem, ait *Borri*, esse Deam, & unigenitam Altissimi filiam, monens, ut Sacerdotes in Canone Missæ unispiratam filiam addant;

In Eucharistia & Christi, & S. Matris eius corpus esse, & ideò frangi hostiam, ut unum per particulam in Calicem immixtum significaretur inter Christum & Matrem.

40. Deitatem tertiæ personæ esse unam tertiam Deitatem spiratam: Essentiam vobis esse generatam, & filiatam: Animam Virg. Mariæ esse planè æqualem animæ Christi: Deum velle, quod Lucifer adoravit JESUM, ejusque SS. Matrem: Beatissimam Virginem esse filiam Dei ante conceptionem Verbi divini, & habere in anima identificatam Deitatem, unde de illa dicitur *Ab initio, & ante secula creata sum, & usque ad futurum seculum non desinam, &c.* Sic Quaternitatem admittat, etiam si quædam personæ adjectionem rejiciat Sanctissimam, & individua Trinitas.

Alia sexcenta à prædicto Borri, à Doctoribus, Manichæis, Novatianis, Arianis, Nestorianis, (qui docent in Eucharistia non manere corpus Christi, si servetur in altarium diem.) Joviniano, (quem Honorius Imperator utpote turpissimum Hæreticum plumbo contusum, unà cum Gregalibus damnavit exilio.) Simone Magico omnium hæreticorum Principe, Eunomio

mio, Florino, Nerone, Montanistis, Petilianis, Aerio, Vigilantio, Dioscoro, Euty-
chete, Origene, Proculo, Massalianis, Pe-
putianis, Pelagianis (qui ajunt, divinas per-
sonas esse gradu, forma, & specie differen-
tes, ô *stupidi Asiæ!*) Lampetianis, Cir-
cumcellionibus, Luciferanis mille abhinc
annis universalis Ecclesiæ judicio pro, h.e-
reticis, blasphemis, & sceleratis homini-
bus rejectis, excogitata scommata, & fi-
gmenta hic tacitè præterimus.

De Francisco Borri constat, quod is, cum
ex Hæresiarchis prædictum de *Quaternita-
te* dogma ventilare cœpisset, & aliquoties
monitus, ac correptus non desisteret;
Tandem 20. Martii 1659. ad se purgan-
dum coram S. Inquisitione sub poena ex-
communicationis latæ sententiæ citatus
sit. Verùm illo non comparente & in
fugam converso, contra ipsum processum
fuit hoc modo:

*Invocato SS. Nomine Domini N ostri
JESU CHRISTI, eiusque Gloriosissima
Matre semper Virgine MARIA in causa,
& causis vertentibus coram Nobis inter
R. D. Fiscalem huius suprema, & univer-
salis Inquisitionis ex una; & Iosephum*

Franciscum Borri indiciatum, reum, inq[ui]t[um],
 tum, processatum, contumacem, & excom[un]i-
 nicatum in materia fidei, in cuius errore
 tinaciter per annum, & ultra perseveravit
 ex altera partibus: Hac nostra sententia
 diffinitiva, pro Tribunali sedentes,
 Consilio RR. PP. Theologorum, & Canonico-
 rum Consultorum dictae Universalis Inqui-
 sitionis: Dicimus, pronunciamus, sententiamur
 & declaramus, dictum Iosephum Franciscum
 Borri propter causas dictas, &c. puniendum
 ut hereticum, & ideo incidisse in censuras Ec-
 clesiasticas, & pœnas à SS. Canonibus, Legi-
 bus, & Constitutionibus tam generalibus
 quàm particularibus adversus huiusmodi he-
 reticos positas, latas, & promulgatas: Inque-
 rum executione eum privamus omnibus hono-
 ribus, & prerogativis, eumque à foro nos-
 tro Ecclesiastico, & à nostra Sancta, & immacu-
 lata Ecclesia, cuius misericordiâ, se prorsus ve-
 didit indignum, reiicimus, expellimus, & an-
 thematizamus, & in detestationem delictorum
 eorum relaxamus eius effigiem Domino Car-
 dinali Prorectori, sive eius in criminalibus
 cario, ut in plana forma palam comburatur
 prout mandamus comburi heretica, & impia
 eius scripta. Et declaramus omnia eius bona
 mobilia

mobilia, & immobilia confiscari, & dari, qui-
 bus de iure competunt: Mandamus insuper
 Vniuersis Christi fidelibus utriusque sexus
 Viris, ac fœminis sub pœna excommunicatio-
 nis latae sententiae, ut non practicent cum di-
 cto Francisco Borri tanquam verè heretico,
 condemnato, & declarato, & quantum pos-
 sunt, impediant, ne quis mortalium cum eo pra-
 cticet, aut conuersetur, aut necessaria ei sub-
 ministret: Mandamus denique in virtute
 S. obedientiae pro maiori ipsiusmet dicti Bor-
 ri, & complicum, nec non fautorum, & rece-
 ptorum confusione, & execratione Vniuer-
 sis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Ar-
 chiepiscopis, Episcopis, & aliis Patriarcha-
 tuum, Metropolitanarum, Cathedralium,
 & Collegiarum Ecclesiarum Prelatis, nec non
 Ecclesiarum inferiorum Capitulis, & cunctis
 personis Ecclesiasticis, quatenus praefatum
 Borri arrestent, arrestatum detineant, nobis-
 que significant, donec de persona illius ulterius
 statuamus, prout etiam relaxamus Manda-
 tum executivum, ut non solum à quolibet Ma-
 gistratu seculari, & Ecclesiastico; sed etiam
 a qualibet persona privata capi, & incarcera-
 ri possit, in favorem Sanctæ fidei nostræ. Ita
 pronunciamus nos Cardinales Generales In-
 quisitores infra scripti.

F. Episcopus Portuensis Cardinalis Barberinus.

B. Episcopus Prenestinus Card. Spada.

M. Episcopus Albanensis Card. Ginettus.

F. Vincentius Card. S. Clementis, Maculianus.

C. Cardinalis Astallenfis.

E. Cardinalis Albitius.

F. Cardinalis Chifius.

J. Cardinalis Rospigliosius.

L. Cardinalis Pallavicinius.

S. Cardinalis Estensis.

Die 2. Mensis Ianuarii 1661. in Ecclesia S. Mariae super Miner. publicatum.

Quod hæc Copia cum suo transumpto Italico concordet, & fideliter translata sit fidem facimus.

Ioannes Randorff Sacris Apostolica, & Imperiali authoritatibus publicus, approbatus, & immatriculatus Notar. Iud. Aut. Scriba juratus.

L. S.

Henricus Halenius Not. pub. & Immat.

L. S.

Ioan. Casparus Ficelius, Testis.

Petrus Crabbe, Testis, &c.

Christo

Christophorus Bierbaum/ Testis.
 Carolus Stenfurt/ Testis.

De hoc Franc. Borri, aliisque similibus, vide in *Antidot. nostro Belgico contra Apostatas, Amsterodami impresso*, ubi Borriana Cacodogmata, & aliorum Tenebrionum sphalmata ad oculum demonstrantur, cum poenis & suppliciis tam veterum, quam recentium Heterodoxorum, ut his rationibus moti ad viam veritatis redire non differant.

C A P. XIX.

De Iure Pontificis constituendi Electores S. R. Imperii.

Diximus suprâ, & in *Aurifod. iur. publ.* Romanum Pontificem posse ob causas deponere Casarem, & Reges, ut patet in Ozia Rege, qui à Pontifice fuit de Templo eiectus, 2. *Paralip. 26.* Patet in Leone à Gregor. I. excommunicato, & parte imperii privato: in Henrico IV. à Greg. VII. in Othone IV. ab Innoc. III. in Lud. II. ab Innoc. IV. & Lud. IV. Impppp. à lo, XXII.

& Benedicto XII. depositis, vacavitque imperium annis 28. Lud. II. deposito, &c. Quæ fusè in dict. *Aurifod. verb. origo* traduntur, ubi simul constat, populum Romanum nunquam habuisse Imperatoris creandi potestatem, sed antiquos Imperatores vel jure hæreditario habuisse imperium, ut Octavianum, Tyberium, Cajum, &c. Vel ab exercitu fuisse creatos, ut Claudium, Vespasianum, & alios. Et fuisse hanc ordinariam consuetudinem, ut Imperator ab exercitu crearetur usque ad Carolum Magnum. Tempore Caroli Magni nullus fuit exercitus Romanorum, qui eum Imperatorem creare potuerit: Soli enim in Italia erant exercitus Græcorum, & Longobardorum, omnes Carolo infensi, nec jure hæreditario Carolus imperium habuit, sed à Sede Apostolica. Et si quam Romani habuerunt in eligendo Imperatore auctoritatem, illam prorsus amiserunt, quando imperii Sedes Constantinopolim translata fuit. Nam deinceps per annos circiter 500. id est, à Constantino Magno usque ad Carolum Magnum nihil unquam egit Senatus populusque Rom. circa Imperatorum creationem. Et sic omnes ferè Historici, &

Chro-

Chronologi conveniunt Leonem III. imperium à Grecis in Francos, Francones, seu Germanos transtulisse, idque confirmat Innoc. III. *cap. Venerabilem, de elect.* Ad eos, inquit, *ius, & potestas huiusmodi ab Apostolica Sede per venit, quæ Romanum imperium in persona Magnifici Caroli à Grecis transtulit in Germanos.* Et ibid. subjungit, Principes Germaniæ id apertè recognoscere. Ipse etiam Carolus Magnus idem fateatur, cum scriptum à se testamentum, quo filios suos hæredes imperii relinquebat, misit ad Leonem Papam, ut consensum præberet, & sua subscriptione confirmaret, teste Adone *in Chron. an. 804.* Tandè Greg. V. Pontifex Max. sanctionem, seu constitutionem edidit de Imperatore eligendo per 7. Germaniæ Principes, quæ usque ad hanc diem servatur, de quibus vide Platinam *in vita Gregorii V.* Magdeburgenses hæret. *centur. 10. cap. 10. colum. 546.* his verbis: *Gregorius suam patriam insigni aliqua dignitate ornaturus sanxit, ut penes solos Germanos ius esset eligendi Regem, qui post diadema à Romano Pontifice acceptum Imperator, & Augustus appellaretur. Suntque Electores*

constituti hi: Moguntinus, Coloniensis, &
 Trevirensis Archiepiscopi, Rex Bohemiae,
 Comes Palatinus Rheni, Saxonia Dux, &
 Marchio Brandenburgensis. Utrum autem
 id fecerit Pontifex, non aperiunt, ait *Card.*
Bellarmin. Sed si velint, jure id factum, fateri
 cogentur, Pontificem esse Imperatorem, &
 Principibus omnibus superiorem: Si non
 jure, sed tyrannicè, ut quidam stupidi Lu-
 therani Imperatori parum addicti imperite
 nugantur, injuriam facient suis Patronis,
 & Protectoribus, nimirum Duci Saxoniae,
 Comiti Palatino, & Marchioni Brandebur-
 gensi: Quid enim isti habent majus, quam
 Electoratum? At non jure habent, si is
 qui dedit, dare non potuit; dedisse autem
 Pontificem, extra controversiam est. Hæc
 ille, & eleganter: Nam in lege naturæ Mel-
 chisedech fuit Rex Salem, & Pontifex,
Gen. 14. immò etiam olim semper primo-
 genitus Rex, & Pontifex erat: Moses
 quoque Summus Pontifex, & Summus
 Princeps temporalis fuit, *Exod. 18. 32.*
& 40. &c. Ad eò ut potestatem ponendi
 & deponendi Principes privativè habue-
 rit, sicut Papa Romanus, qui Collegium
 Electorale instituit, & Principes Germa-
 nia,

niæ, qui tunc omnes ejusdem cum Ro-
 mano Pontifice Orthodoxæ Religionis Ca-
 tholicæ erant, gratiam eligendi fecit, ut
 ea non abuterentur. Agant itaque Prin-
 cipes, & universa Germania Summo Pon-
 tifici immortales gratias, quod eos tanto
 honore dignatus sit, nihilque agant, quod
 tanto Principi, ac Vicario Dei displicere
 possit, quin potius cum Sede Apostolica,
 & Domo Austriaca præ cunctis Regibus,
 ac Principibus terræ de Sac. Rom. Impe-
 rio abhinc 400. annos per Sacratissimos
 Imperatores Austriacos à Turcarum fau-
 cibus vindicato, optimè merita cordia-
 lem foveant amicitiam, confidentiam, &
 omnem, ut par est, fidelitatem. Nec
 quiequam aut illa Sacro-Sancta Sede, aut
 hac Augustissima Domo inconsulta, aut
 insalutata attentent: Nam peccant in Spi-
 ritum Sanctum, ajunt DD. *in leg. inter cla-
 ras, 8. C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.*
 Qui Imperatori, aut Papæ contradi-
 cunt: Non enim reddunt, quæ sunt Cæ-
 saris, Cæsari; nec quæ sunt Dei, Deo.
 Ne fiat, quod dicitur: *Dat Deus, & re-
 cipit sæpe, quod ipse dedit.* Et licet ho-
 die jus eligendi Imperatorem maneat

apud hæredes, utrum tamen Pontifex iustus ex causis non possit gratiam eligendi revocare, palam est in *Aurifod. iur. publ.* Ubi de Imp. Rom. agitur. Plura videre licet apud Cardin. Bellarm. *de Rom. Pont. lib. 5. c. 8.* Et in *Aurifod. nostra, verb. Ecclesia Romana, pag. 388. & verb. Rom. Pontif. p. 157.* Et in Tract. nostr. *de Episcop. Germ. eorumque potest. ac dependent. per tot.* Ubi de Sum. authorit. & potestat. Sed. Apostol. circa translationem Episcopatum multi casus expressi sunt, & cum Electorat. cumulati, quippe cui omnia beneficia de mundo cum annexis dignitatibus manualia existunt, *Aurifod. verb. Benefic.*

C A P. XX.

*De Iure Cesaris, & aliorum PP.
constituendi Papam.*

Quamvis clarum sit ex iis, quæ deduximus, Pontificum electiones retroactis temporibus diversimodè fieri solitas, aliquando à Clero, & populo Rom. *c. cum plebs, 63. dist. & c. in nomine Domini, 23. dist.* Aliquando à solo Clero, sed populo consentiente,

sentiente, *cap. nosce, 63. dist.* Aliquando ab
 Imperatore, *c. Adrianus, 63. dist. c. Agatho,*
ibid. Et hoc privilegium eligendi Pontifi-
 cem Adrianum Papam cum universa Sy-
 nodo *Carolo Magno* concessisse, volentes
 insuper, ut omnes Archiepiscopi, & Epi-
 scopi per singulas Provincias vestimentum
 ab Imperatore susciperent, *c. literis, ibid.*
 Ipsumque privilegium in personam Otto-
 nis Germaniæ Regis Leonem Papam etiam
 confirmasse, *cap. in Synodo, ibid.* Nec si Sum-
 Pontifex à Clero Romano eligebatur, sine
 Imperatoris Oratoribus, seu Legatis conse-
 crari potuisse, *cap. 1. & cap. Sancta Rom. ibid.*
 Hæc tamen Romanorum Principum privi-
 legia fuisse personalia, quæ semper absque
 consequentia in successores Principes re-
 novabantur, *d. c. in nomine Domini.* Hujus-
 modi privilegia durasse usque ad tempo-
 ra Adriani II. quo tempore talia privilegia
 remissa fuerunt, clarum est *in Aurif. nostr.*
 Nam ipse electus extitit spretis Ludovici
 Imperatoris Oratoribus, ne traheretur in
 exemplum, ut in futura Summi Pontificis
 electione Legati Imperatoris expectari de-
 berent, *d. c. Adrianus, 63. dist.* Ipsumque
 Ludovicum Paschali Papæ illi privilegio
 renun-

renunciassē, *cap. ego Ludovicus, ibid.* Et ab
inde demum elegisse, & hodie solos Sac.
Rom. Ecclesiæ Cardinales eligere, *d. cap.
in nomine Domini, 23. dist. c. licet, & cap. ubi
periculum, de elect. in 6. & in Clem. Ne Romani,
cod. tit.* Et patet in *Aurifod. nostr.* verb.
Electio, verb. Papa, &c.

Quia quidem ratione Romanorum Im-
peratoris electio totius populi consensu
tunc Senatoribus, nunc Electoribus deman-
data, & credita fuerat. Et hoc ipsum eli-
gendi jus Pontifex ipse absque consensu
universæ Ecclesiæ Cardinalibus auferre,
aliisque tribuere non posset, siquidem esset
innovare totum universalis Ecclesiæ sta-
tum, qui in Papæ, & Cæsaris electione pen-
dere videtur, secluso delicto, in *Aurif. ibid.*

Olim tamen cum Cardinales eligere co-
pissent, Cardinales Episcopi primò inter se
de ea agebant, & deinde alios Cardinales
vocabant, *d. c. in nomine Dom.* At hodie ista
prærogativa non servatur, sed omnes sunt
pares.

In aliis verò, nempe in Sedibus, & vo-
cum perscrutatione attenditur, quod Car-
dinales Episcopi habeant prærogativam.
Sunt autem Cardinales Eminentissimi, Se-
renissimi.

renissimi, & Illustrissimi Principes, & Cardines Ecclesiæ ex magnis familiis plerumque oriundi, aut permagnis dotibus præditi, Regibus æquales, & omnibus Archiepiscopis, etiam Electoribus, Episcopis, & Primatibus superiores, & sicut Imperator se habet ad Principes, & Reges: ita se habet Papa ad Cardinales. Unde patet mendacium decumanum, & palmare quorundam calumniatorum, qui vel propter hæresin damnati sunt, vel propter scelera castigati, dicentium Cardinales esse homines ex ima fæce desumptos, &c. Vide *Aurifodin. verb. Roman. Imper.* Quod si fortè Sum. Pontifex è vita discederet, nec Cardinalium quisquam Romæ existeret, quamvis hoc Deus non permitteret. Si tamen eveniret, futuri Pontificis electionem spectare aut ad Romanum Clerum, qui tunc adesset, aut potiùs ad Concilium Oecumenicum, Hostiensis existimat *in dict. cap. licet. Bald. in leg. ubi absunt, ff. de tutor. & curator.*

Aliqui putant pertinere ad Patriarchas. Sed hoc Cardinales non permitterent, qui, etsi quàm longissimè absunt, attamen audita Summi Pontificis morte
Romani

Romam properant, & accelerant, & simul omnes collecti, & congregati in ipso *Conclavi* ex ipsis Cardinalibus, non ex Patriarchis, Episcopis, aut aliis, decenter, non autem necessario, futurum Pontificem, annuente Spiritus Sancti gratia, unanimes, & concordēs votis omnibus, aut plerisque designant, eligunt, creant, confirmant, venerantur, & ut Christi Vicarium in terris adorant, teste Carerio.

Et hæc ratio eligendi Summum Pontificem per solos Cardinales est omnium optima, & merito conservanda: Nulla enim electionis forma præter istam per Cardinales diu durare potuit. Et nunquam pauciora schismata fuerunt, quàm hoc tempore. Nam Onuph. *in lib. de Pontif. Romam.* Viginti novem in Ecclesia Rom. annotavit, ex quibus 26. usque ad Alexandrum, toto reliquo tempore tria duntaxat fuisse narrantur, ex quibus etiam tribus unum solum Cardinal. vitio accidisse ferunt, nimirum illud, quod Urbani VI. tempore factum est. Nam quod Joannis XXII. accidit, ab Imp. Ludovico IV. excitatum est. Postremum verò temporibus Eugenii à Concilio Basiliensi, ut ait Alexand. Carer. *de potest. Rom.*

Pontif.

Pontif. lib. 1. c. 18. Et ratio est, quia hæc forma eligendi ex omnibus aliis bonis, & legitimis formis temperata est: Observandum est enim, ut diximus *in Aurifod. verb. Electio.* Quinque modis Episcopos eligi consueviffe.

1. Primus modus fuit, ut ipse Pontifex per se eligeret, qui modus præsertim in novis Episcopatibus erigendis, novisque Episcopis mittendis olim servabatur.

2. Secundus modus fuit, ut omnes ejusdem Provinciæ Episcopi, vel major eorum pars, postulato tamen testimonio, & consensu Cleri, & populi ejus loci, cui Episcopus dabatur, Episcopum eligerent. Eodem modo Metropolitanæ, & Patriarchæ, nec non & ipse Sum. Pontifex ab Episcopis, vel Provincialibus eligebantur. Et hic modus antiquissimus fuit, satisque diu in Ecclesia duravit.

3. Tertius modus fuit, ut Clerus, & populus civitatis eligeret, vid. *suprà.*

4. Quartus modus fuit, ut Imperatores, & Reges Rom. vel soli, vel cum Clero, & populo eligerent. Constat enim Iustinianum seniore post recuperatam Italiam noluisse quenquam creari Pontificem Romanum

K

manum

manum sine sua approbatione, sicut modo nullus creatur Cæsar sine Papæ approbatione, & confirmatione, quod servatum est usque ad Constantinum I V. qui juri suorum prædecessorum hac in parte cessit, teste *Platina*. Constat insuper, Carolo M. ut diximus supra, & *in Auris. nostr.* Jus eligendi Romanum Pontificem, aliosque Episcopos ab Adriano I. & deinde simile jus Ottoni Leone VIII. concessum fuisse. Quod fuit postea revocatum propter malas consuetudines: Nam Græcos Imperatores Imperatorum jussu Pontificem creari nolentes, ut pecuniarum summam accepissent, tãquam tyrannos anathemate percussos, & suo privilegio privatos fuisse, clarum est *in Auris. nostr. verb. Electio.*

5. Quintus modus fuit, ut soli Canonici id est, primarii Clerici Episcopum eligerent, qui modus in Germania nostra receptus est, & ferme ubiq; servatur. Sicut ergo Episcopus nec per sortes, nec per carnalem successionem, nec per solius prædecessoris nominationem, nec ad suffragia populi, nec ad suffragia totius Cleri, sed Canonici tantum duntaxat creari debet: Ita Sum. Pontifex ad suffragia primorum, & maximorum Cleri

Clero universo eligi debet. Tales sunt Cardinales: Sunt enim præcipui totius orbis Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Romanæ Ecclesiæ, vide *Aurifod. nostr. verb. Papa*,

C A P. XXI.

De amissione Pontificatus per renunciationem.

DE Papatu acquirendo hæcenus egimus, videndum nunc, an summa hæc dignitas semel quæsitâ perdi possit per renunciationem. Quamvis nonnulli existimaverint perdi non posse, tum quod sit immediatè à Deo, *cap. 1. 22. dist.* Quæ autem immediatè à solo Deo sunt, per solum Deum tolli debent, non enim virtus creata superior per virtutem creatam inferiorem tolli potest, *cap. cum inferior. de maiorit. & obed. l. nam Magistratus, ff. de recept. arbit.* Tum quod Papat⁹ sit quoddam votum, quo Papa consentiendo Papatui se Deo obligavit, à quo absolvi non potest, nisi à solo Deo, *arg. cap. 1. de vot.* Tum quia Christi Sacerdotium est in æternum. Sed simplex Sacerdos

cerdos non potest desinere, quin sit Sacerdos, etiamsi deponatur, vel degradetur, *cap. degradatio, de pœnit.* Ergò & Sum. Pontifex & Sacerd. non potest desinere esse Summus Sacerdos: Quia juri publico, quod in Papatu auctoritate, & utilitate inest, renunciare non potest, *l. ius publicum, ff. de pact. not. c. si diligenti, de for. compet.* Verùm hæc apud probanda non sunt, quia adversantur juri communi *in c. 1. de renunciat. in 6.* Neque Papæ in his, quæ ad salutem pertinent, maior debet esse libertas, quàm aliorum Sacerdotum, imò major, in quantum ab ipso veluti à capite aliorum, & Ecclesiæ universalis, ut in membris dependet, *cap. si Papa, 40. dist.* Sed aliis Ecclesiæ Pontificibus, & Prælatibus ob suam suorumque subditorum salutem permittitur, quod renuncient in talibus, notat. *in cap. nisi, de renunciat.* Causæ verò hi sunt: *Criminis conscientia, corporis debilitas, scientiæ defectus, plebis malitia, grave scandalum, & irregularitas.* In primo Marcellinus sponte renunciavit, *cap. nunc autem, 21. dist.* In 2. & 3. Coelestinus *cap. 1. de renunciat. in 6.* In 4. & cæteris Clemeus, & aliis ob evitandum schismatis scandalum renunciarunt, *c. ecce, 7. q. 1.* Unde obser-

observandum est, quod per Papatum Petro nihil amplius ordinis, vel ejus perfectionis attributum est, quàm alii Apostoli habuerunt, qui omnes a Christo Sacerdotes creati fuerunt, & sic in ordine omnes Apostoli, ac in ordinis perfectione, quæ fit per adeptionem Episcopatus, Petro pares fuerunt; Et ideò omnes Sacerdotes, & Presbyteri in charectere, & ordine Sacerdotali in conficiendo SS. Eucharistiam sunt Papæ potentiâ pares, *cap. loquitur, 21. q. 1.* Unde Papatus non est nomen ordinis, sed dignitatis, vel officii, unde characterem in anima non imprimit, sed tantum officium, vel dignitatem superaddit, *c. puto, 2. q. 7.* Concluditur itaque, quod Papa ex causa Papatus renunciare valeat, prout *Aurifod. nostr.* Luculenter probatum est.

CAP. XXII.

*An Papa possit errare, & propter
heresim, aut schisma deponi.*

AD cognoscendam vim hujus Quæstionis revocandum est in memoriam, quod diximus in *Aurif. verb. Papa.* Pontificem 5. modis considerari posse, 1. Ut est persona

K 3

persona

persona, sive Doctor particularis. 2. Ut
 Pontifex, sed solus. 3. Ut Pontifex
 sed adjuncto Consiliariorum solito co-
 tu. 4. Ut Pontifex, sed unà cum Con-
 cilio Generali. 5. Ut est Dominus un-
 versorum, & proprietarius Imperii Occi-
 dentalis. His prænотatis tum Catholici
 tum hæretici in duobus conveniunt, primo
 posse Pontificem, etiam ut Pontificem cum
 suo Cardinalium coetu, vel cum Concilio
 Generali errare in controversiis facti parti-
 cularibus, quæ ex informatione testimo-
 niisque hominum præcipuè pendent.

Secundo, posse Pontificem, ut privatus
 Doctorem errare, etiam in questionibus
 juris universalibus tam fidei, quam morum,
 idque ex ignorantia communi.

Deinde Catholici omnes in aliis duobus
 conveniunt, non quidem cum hæreticis, sed
 inter se duntaxat. 1. Pontificem cum Gen-
 rali Concilio non posse errare in conde-
 dis fidei decretis, vel generalibus morum
 præceptis. 2. Pontificem solum, vel cum
 suo particulari Concilio aliquid in re de-
 creta statuentem, sive errare possit, sive non
 esse ab omnibus fidelibus obedienter ob-
 diendum: Quia est Caput Sacro-Sancti
 Romani Imperii.

Romanæ Ecclesiæ, quæ nunquam errare potest, ut ait Imp. Justinianus *in Novell. 132. de interd. colleg. heretic.* Et text. *in l. inter claras, C. de Summ. Trinit. & fide Cathol.* Et *in Aurifod. nostr. verb. heretici.* Quibus ita positis, dictum est alibi, & dicitur *in Libello nostro de fid. Cath. & orthod. conservand.* Summum Pontificem, cum totam Ecclesiam docet, in his, quæ ad fidem pertinent, nullo casu errare posse, sed neque in præceptis morum, quæ toti Ecclesiæ præscribuntur, quia Pontifex *Petra* dicitur ratione constantiæ, & soliditatis. An autem dignitas Pontificia possit amitti propter hæresim, definitur arg. *l. 8. C. de Sum. Trinit. & fid. Cath.* Ubi patet, Papam hæreticum manifestum per se desinere esse Papam, & Caput, sicut per se desinit esse Christianus, & corporis Ecclesiæ membrum; quare posse eum ab Ecclesia judicari, & puniri.

Esset enim miserrima Ecclesiæ conditio, si lupum manifestè grassantem pro Pastore agnoscere cogeretur, *cap. si Papa, 40. distinct. cap. Anastasius, 11. distinct.* Hinc tantus est fidei favor, quod si occulta etiam sit ejus hæresis, de ipsa accusari, & deponi valeat, *gloss. in dict. capit. si Papa.*

K 4

Nam

Nam & huiusmodi delictum manifestum
 dicitur ad hoc, ut accusari possit, *c. eorum*, 11
 q. 3. Et tunc præcessoris Papæ sententia in-
 nodatur, & in Canonem latæ sententiæ in-
 cidit, *c. Achatius*, 24. q. 1. Nam Papa hæreti-
 cus minor est quolibet Catholico, *cap. si-
 mus*, 12. q. 1. Ipsoque jure Papatum amittit
 quia ut diabolus condemnandus est, *c. prin-
 cipium*, de *pænit. dist. 2.* Et duo testes suffi-
 cient, ut ait gloss. *inc. Præsul. 2. q. 4.* Et jure
 ita statutum est, quia ipse est Caput Eccle-
 siæ, unde devian-do à fide mortuus reputa-
 tur, quia justus ex fide vivit. Igitur non po-
 terit in aliis Ecclesiæ membris vitam influe-
 re, & per consequens caput corporis vivi,
 quod est Ecclesia, esse non poterit. Siqui-
 dem vitæ principium est in capite, quo lan-
 guescente, reliqua corporis membra infi-
 ciuntur, *c. verum*, 6. c. 10. Estque hæreticus
 ab Ecclesia præcisus, sicut ramus ab arbore
 sine stipite, qui continuo arefcit, *Ioan. 15.*

Et ideò de huiusmodi crimine nedum ac-
 cusatur, sed cum eum in hæresim incidisse
 constat, ipse jure damnatus est, *d. c. An-
 stasius*, & *d. c. si his*, 11. q. 2. Et ipso jure de-
 positus; Non autem ab Ecclesia de-
 ponendus, ut putabat Cajetan, *in tract. de
 author.*

author. Pap. & Conc. c. 20. Quæ opinio non
 subsistit, teste S. Apost. Paulo *in Ep. ad Tit. 3.*
 Qui jubet hæreticum post duas correptiones,
 id est, postquam pertinax manifestè ap-
 paret, vitari, quod intelligit ante omnem
 excommunicationem, & sententiam judi-
 cis, ut ibidem scribit S. Hieronymus, qui
 inquit, alios peccatores dividi per senten-
 tiam excommunicationis ab Ecclesia, hæ-
 reticos autem per se divelli, & præscindi à
 corpore Christi; quod intelligitur de hæresi
 propriè sumpta: Si verò in causa hæresis
 præsumptæ verba faciamus, veluti pro cri-
 minibus notoriis, quorum esset incorrigibi-
 lis, & pro quibus universalis Ecclesia scan-
 dalizaretur, aut quia Papa contra universa-
 lem ipsius Ecclesiæ statum ageret, tunc ipse
 à Concilio deponi non posset, tum quia pri-
 ma sedes, ut diximus supra, à nemine judi-
 dicatur, tum etiam, quia Papa autoritate
 jurisdictionis universalis Ecclesia superior
 est, *cap. cuncta per mundum, 9. q. 3.* Quare
gloss. in d. c. si Papa. Abb. in c. si venissent,
de iud. Dec. in c. significasti, de elect. Felin.
in c. nulli, de sent. excomm. Roman. cons. 522.
 Hallucinantur, ait Carerius, cum opposi-
 tam sententiam tutati fuerint. Unde patet,

duos hac de re fuisse errores; unum eorum qui docuerunt, Pontificem posse ab Imperatore judicari, puniri, & deponi, si suo munerem non rectè fungatur. Hunc errorem induxit Marsilius de Padua, *Aurifod.*

Alter est error Nili *in suo lib. de Primatu*, qui Pontificem non à Principe quidem seculari, sed à Concilio Episcoporum judicari, & puniri posse contendit.

Tertius est error, seu potius fraus, & vindicta pessimi Sodomitæ Joan. Calvini *lib. 4. Institut. cap. 7. & 19.* Et reliquorum hæreticorum, qui tam Principum, quàm Episcoporum judicio Romanum Pontificem calumniosè subjiciunt. Idem penè est iudicium de Pontifice schismatico: Nam sicut Papa hæreticus deponi potest, & ipsum Ecclesiam judicare, & punire valet, ita & schismaticus ex perseverantia mulctare poterit, quia tunc hæreticus censetur, *c. inter schismaticos, 24. q. 3.* Siquidem agit contra mentem articuli dicentis, quod una sit Ecclesia sponsa Christi sine ruga, & macula: Tum etiam quod fides in schismatico esse non possit, *cap. advocavit, 24. quest. 1.* Etsi fortè schismaticus fidem in Deum, non tamen erga Dei Ecclesiam teneat. Unde schismaticus est

est, qui ab unitate S. Romanæ Ecclesiæ se dividit atque scindit, à qua qui scissi sunt, Christo fidem debitam non videntur exhibere, à quibus ejus Passio evacuatur, atque distrahitur, *cap. loquitur, ibid.* Quod etiam illi potest accidere, qui se Summum Pontificem prætenderet, cùm alteri in Pontificatu existenti adversaretur, *cap. 1. de schismat.* Vel quando Papa Ecclesiam dividere vellet, & aliam Romanæ Ecclesiæ parem, Sedemque suam in nullo recognoscentem constitueret, vel fortè, quando duo de Summo Pontificatu contenderent, & meritò, quis foret Pontifex, dubitaretur, *cap. si quis pecuniam, 79. distinct.* Et quilibet partem Christianorum non modicam ad se traheret, & in parte Christianorum scissa, & sibi comparata diu quilibet staret, & gauderet: Nam cùm in hac sponsa unus solus, qui sit unius Sancti Petri successor, & Christi Vicarius, Ecclesiæque sponsus residere debeat: si in ea modo prædicto duo præsideant, bina capita veluti monstrum in Ecclesia constituunt, contra *capit. per Venerabilem, qui filii sint legitimi.* Et *capit. in plerisque, de offic. ordin.* Tum etiam quod ipsam Ecclesiam unicam

P. 156
 cam corrumpere videntur, ei duos, ait Ca-
 rer. Viros attribuendo, & seiplos Ecclesia
 ambos viros faciendo, unde eam non con-
 servando pudicam, & incorruptam, sed
 adulteram, veluti mulier duos viros ha-
 bens, adultera est, arguendo de carnali ma-
 trimonio ad spirituale, text. est *in cap. scilicet
 vir, q. 1.* Et quemadmodum Deum pro-
 dunt, qui societatem fraternitatis aliquam
 discordiæ peste commaculant, *cap. abijt Iu-
 das, II. q. 3.* Ita hi duo de Papatu contem-
 dentes, Ecclesiam dividentes fraternitatis
 societatem commaculare videntur, & sub-
 inde dignitatem perdere, ac omni iudiciaria
 potestate privari merentur, *c. audivimus, 2. q. 1.*
 Schismaticus enim Ecclesiam scandali-
 zat, publicumque ejus bonum pervertit.
 Unde si monitus non resipiscat, pro hujus-
 modi delicto depositum esse, ab Ecclesia
 que puniri posse clarum est.

Si enim, ut sæpe diximus, Princeps Ro-
 manus, id est, Imperator ex integro Catho-
 licus esse debeat, & Germanus, Religio
 quippe Catholica Principi Romano cordi
 curæque esse debet, & per omnia properare,
 ut crescat honor, & autoritas Sedis
 Apostolicæ, cum nihil sit, quod lumine pu-
 riore

riore præfulgeat, quàm recta fides in Principe, *l. inter claras, 8. Cod. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.* Et *Novell. 8. quomod. oport. Episc. ad ordinat. adduc.* Quod patet ex quintuplici hoc Anagrammate:

A N A G R A M M A.

*RECTA fides CERTA est, ARCET mala schismata, non est
Sicut CRET A fides, fictilis arte CARET,*

Si, inquam, Princeps maximam debet adhibere fidem circa vera Dei dogmata, & Sacerdotum honestatem, *l. un. Cod. nemini licere sign. Salvator. hum.* Si Principi cura diligens esse debet, per omnia superni Numinis religionem tueri, *Novell. 132. de interd. coll. hæret.* Cujus Caput est Sacro-Sancta Romana Ecclesia, *d. l. 8.* Quanto magis Romanus Pontifex, qui fons est Sacerdotii, & Imperii, *Novell. Constit. 9. vers. Quod igitur.* Et Summi Apostoli Divi Petri legitimus, & indubitatus successor, *d. Novell. 9. ut etiam Rom. Eccles.* Omni nævo, & macula hæreticæ, aut schismaticæ pravitatis carere, aliàs ipso Papatu privatus censeri debet? *Hinc omnes Sacerdotes Sanctæ Catholi-*

ca, & Apostolica Ecclesia, ait textus, imò omnes Christiani orbis Principes, & Reverendissimi Archimandrita Sanctorum Monasteriorum sequi iubentur Sanctitatem Pontificalem, & custodire statum, & unitatem Sanctorum Dei Ecclesiarum, quam habent ab Apostolica Sanctitatis Sede, nihil penitus immutantes de Ecclesiastico statu, qui hactenus obtinuit, & obtinet. Ita text. præclarus in d. l. inter claras, s. reddentes, C. de Summ. Trinit. Ubi quoque dicitur, statum Dei Ecclesiarum incommote permanere, nulla intercedente contrarietate. Et l. cum reeta, s. C. eod. Ubi patet, Sanctam Romanam Catholicam, & Apostolicam fidem rectam, atque irreprehensibilem esse, ac nullo modo innovationem recipere: Nos igitur, ait Imperator sequentes S. S. Apostolorum, & eorum, qui post eos, in Sanctis Dei Ecclesiis conversati sunt, dogma, iustum fore existimavimus, curis etis manifestum facere, &c. Ut hinc pateat Roman. Pontificem sub pena privationis schismaticum esse non posse, sicuti latius videre est in Aurifod. nostr. verb. Ecclesia Roman. verb. Papa, verb. Rom. Pontifex, & passim per tot. Quia itaque de Romano Pontifice S. D. N. integra volumina scripta reperiantur

riuntur, & innumeri Canones de eo proditi sunt, operæ pretium duximus ea adjungere, quæ ab Augustissimis, & Sacratissimis Catholicæ & Orthodoxæ professionis Imperatoribus pro tuendo jure S. Sedis Apostolicæ emanarunt, cui nisi quisque fideliter, firmiterque adhæserit, Catholicus dici non poterit, sed Cerebrinus opiniaſter, & Papomastyx, qui in sensu ſuo abundat, & errat, ſicut ovis, quæ periit, quia à grege ſegregata, ab ovili excluſa, ac lupo mancipata.

Denique hic obſervandum occurrit in *Aurifodina noſtra Juris publici Romanorum Pontificum plurimis in locis fieri mentionem, & à primo Pontifice, nempe S. Petro Apostolorum Principe, uſque ad modernum Alexandrum VII. de legitima ſucceſſione, & ordine quandoque moveri quæſtionem, præſertim ab iis, qui ab Eccleſia damnati, & à Deo rejecti ſunt; ne iſti ergò alios in ſimilem errorem, & livorem inducant. Voluimus hic ad majorem Sedis Apoſtolicæ exaltationem omnium Pontificum nomina juxta rei veritatem apponere.*

ORDO,

ORDO, AC SERIES

SUMMORUM PONTIFICUM
S. ROM. ECCLESIAE.

1. **S** Petrus Antiochiæ sedit annis 7. Roma^{mæ} 24. passus Anno Christi 69.
2. S. Linus Volaterranus martyrio coronatus A. C. 80.
3. S. Cletus Romanus martyrio affectus A. C. 93.
4. S. Clemens ex prosapia Imperat. martyrium gloriosum sustinuit A. C. 102.
5. S. Anacletus Atheniensis fit martyr 112.
6. S. Evaristus Bethleemites patitur A. C. 121.
7. S. Alexander I. Romanus martyrio coronatus A. C. 132.
8. S. Sixtus I. Romanus passus A. C. 142.
9. Telephorus Græcus passus est A. C. 154.
10. S. Hyginus Athen. martyr. subiit 168.
11. Pius I. Aquilejensis martyr A. C. 167.
12. S. Anicetus Syrus passus est A. C. 175.
13. S. Soter Fundensis passus A. C. 179.
14. S. Eleutherius Græcus passus A. C. 194.
15. S. Victor I. passus A. C. 203.

16. S. Ze-

16. S. Zepherinus Romanus martyr. 222.
 17. S. Calistus I. Roman. passus. 226.
 18. S. Urbanus I. Roman. martyr. 233.
 19. S. Pontianus Rom. fit martyr 237.
 20. S. Antherus Græcus passus 238.
 21. S. Fabianus Roman. martyr 253.
 22. S. Cornelius Roman. passus 255.
 23. S. Lucius I. Rom. fit martyr 257.
 24. S. Stephanus Rom. patitur 260.
 25. S. Sixtus 2. Atheniens. passus 261.
 26. S. Dionysius Græcus martyr 272.
 27. S. Felix I. Roman. passus est 275.
 28. S. Eutychianus Tuscus passus 283.
 29. S. Cajus Diocletiani Imp. ex fratre ne-
 pos martyrium subiit 296.
 30. S. Marcellinus Roman. passus 304.
 31. S. Marcellus Roman. fit martyr 309.
 32. S. Eusebius Græcus passus est 311.
 33. S. Melchiades Hispanus obiit 313. titulo
 martyr colitur.
 34. S. *Sylvester* I. Confessor obiit 335.
 35. S. Marcus Roman. obiit 336.
 36. S. Julius I. Rom. decessit 352.
 37. S. Liberius Rom. obiit 367.
 38. S. Damasus I. Hispanus obiit 384.
 39. S. Siricius Rom. moritur 398.
 40. S. Anastasius I. Roman. obiit 402.

L

41. S. In-

41. S. Innocentius I. obiit 417.
 42. S. Sofimus Græcus obiit 418.
 43. S. Bonifacius 1. Rom. decessit 423.
 44. S. Cœlestinus I. Rom. cessit è vita 430.
 45. S. Sixtus 3. Roman. obiit 440.
 46. S. Leo Magnus & I. Tuscus obiit 461.
 47. S. Hilarus Sardus decessit 467.
 48. S. Simplicius Tiburtinus obiit 483.
 49. S. Felix 2. Anicius Roman. obiit 496.
 50. S. Gelasius I. Afer decessit 496.
 51. S. Anastasius 2. Rom. obiit 498.
 52. S. Symmachus Sardus obiit 514.
 53. S. Hormisda Campanus obiit 523.
 54. S. Joannes 1. Tuscus obiit 526.
 55. S. Felix 3. aliis 4. obiit 530.
 56. Bonifacius 2. Roman. decessit 531.
 57. S. Joannes 2. Rom. decessit 535.
 58. S. Agapetus moritur Constantinop. 535.
 59. S. Silverius Campanus obiit 540.
 60. S. Vigilius Roman. decessit 555.
 61. S. Pelagius I. Rom. obiit 559.
 62. Joannes 3. Catellini filius obiit 572.
 63. S. Benedictus I. Rom. obiit 577.
 64. Pelagius 2. Roman. obiit 590.
 65. S. Greg. I. Magn. Anicius Rom. 604.
 66. Sabianus Tuscus decessit 605.
 67. S. Bonifacius 3. Rom. obiit 606.
 68. S. Bonifacius 4. Rom. obiit 608.

- 68. S. Bonifacius 4. Marfus obiit 614.
- 69. S. Deus dedit Roman. obiit 617.
- 70. S. Bonifacius 5. Campanus obiit 625.
- 71. Honorius 1. Petronii filius obiit 638.
- 72. Severinus Roman. mortuus 639.
- 73. Joannes 4. Dalmata obiit 641.
- 74. Theodorus Hierosolymit. obiit 649.
- 75. Martinus 1. Tuscus exul obiit 654.
- 76. Eugenius 1. Roman. mortuus 654.
- 77. Vitalianus Italus obiit 669.
- 78. A Deo datus Roman. obiit 676.
- 79. Donus Roman. è vita cessit 677.
- 80. S. Agatho Amonis filius moritur 682.
- 81. Leo 2. Monachus mortuus 684.
- 82. Benedictus 2. decessit 685.
- 83. S. Joannes 5. Antiochenus obiit 686.
- 84. Conon, sive Chuno Thrax obiit 687.
- 85. S. Sergius 1. Panormitan. obiit 701.
- 86. Ioannes 6. Græcus decessit 705.
- 87. Ioannes 7. Ianidega obiit 707.
- 88. Sifinnius Syrus moritur 708.
- 89. Constantinus Syrus obiit 714.
- 90. S. Gregorius 2. Rom. obiit 731.
- 91. S. Gregorius 3. Syrus mortuus 741.
- 92. S. Zacharias Policronii filius obiit 752.
- 93. Stephanus 2. Rom. decessit 752.
- 94. Stephanus 3. mortuus est 757.

L 2

95. Pau-

95. Paulus 1. Stephani 3. frater obiit 767.
 96. Stephanus 4. decessit 772.
 97. Hadrianus 1. Rom. obiit 795.
 98. S. Leo 3. Roman. vita decedit 816.
 99. S. Stephanns 5. Rom. obiit 817.
 100. S. Paschalis 1. Rom. moritur 824.
 101. Eugenius 2. Rom. obiit 827.
 102. Valentinus Roman. obiit 827.
 103. S. Gregorius 4. Rom. obiit 844.
 104. Sergius 2. à vitâ cessit 847.
 105. S. Leo 4. Rom. obiit 856.
 106. Benedictus 3. Rom. obiit 858.
 107. Nicolaus 1. Rom. obiit 867.
 108. Hadrianus 2. Rom. moritur 872.
 109. Ioannes 8. Rom. obiit 882.
 110. Martinus, seu Marinus 1. obiit 884.
 111. Hadrianus 3. Rom. obiit 885.
 112. Stephanus 5. aliis 6. Rom. obiit 893.
 113. Formosus Portuensis obiit 896.
 114. Bonifacius 6. Rom. mortuus exil.
 115. Stephanus 6. occiditur 900.
 116. Romanus 1. Marini nepos obiit 901.
 117. Theodorus 2. Roman. decessit 901.
 118. Ioannes 9. Portuensis obiit 905.
 119. Benedictus 4. Rom. moritur 906.
 120. Leo 4. ab invasore detruditur in
 carem A. C. 907.

767. 121. Christophor. J. inuasor deturbatur 907.
 122. Sergius Comes Tusculanus inuasor
 obiit 910. —
 123. Anastasius 3. Rom. obiit 912.
 124. Lando Sabinus præfuit tantum 4.
 menses. *Quam tibi vita brevis!*
 824. 125. Ioannes 10. familia Cynthia obiit 929.
 126. Leo 6. Roman. moritur 929.
 127. Stephanus 8. Roman. obiit 931.
 4. 128. Ioan 1es II. Comes Tusculan. obiit 936.
 129. Leo 7. Roman. decessit 939.
 130. Stephanus 9. Germanus obiit 946.
 131. Marinus 2. Roman. mortuus 946.
 72. 132. Agapetus 2. Roman. obiit 955.
 133. Ioannes 12. Comes Tusc. deicitur 963.
 884. 134. Leo 8. intrusus moritur 965.
 135. Benedictus 5. moritur exul 965.
 it 893. 136. Ioannes 13. Roman. obiit 972.
 exul. 137. Donus junior sedit 3. solum menses, &
 ex nimia apprehensione officii obiit.
 138. Benedictus 6. Roman. occisus 974.
 it 901. 139. Bonifacius 7. inuasor, pellitur 975.
 it 901. 140. Benedictus 6. Comes Tusc. ob. 984.
 5. 141. Ioannes de Canena Nova in carcere
 moritur desiderio Pontificatûs 985.
 906. 142. Ioannes 15. Roman. obiit 996.
 r in c. 143. Gregorius 5. Germanus Othonis Imp.
 20. Ch. L 3 conso.

- consobrinus, moritur Ann. Chr. 1003.
 144. Sylvester 2. Gallus obiit 1003.
 145. Ioannes 16. aliis 18. moritur post quatuordecim
 que menses suæ electionis.
 146. Ioannes 17. Fanassus obiit 1009.
 147. Sergius 4. vitam exiit 1013.
 148. Benedictus 8. mortuus 1024.
 149. Ioannes 20. Com. Tuscul. 1033.
 150. Benedictus 9. Com. Tusculanus 1033.
 151. Gregorius 6. Rom. resignat 1046.
 152. Clemens 2. German. obiit 1047.
 153. Damasus 2. German. obiit 1048.
 154. S. Leo 9. Com. de Dagsburg. obiit 1054.
 155. Victor 2. Germ. Episc. Eichstett 1057.
 156. S. Stephanus 9. Dux Lotharing. obiit 1059.
 157. Nicolaus 2. Allobrox moritur 1061.
 158. Alexander 2. Episc. Lucens. obiit 1063.
 159. S. Gregorius 7. Petiliani obiit 1068.
 160. S. Victor 3. Princeps Benevent. obiit 1072.
 161. B. Urbanus 2. vita excedit 1099.
 162. B. Paschalis 2. moritur 1118.
 163. B. Gelasius 2. Cajetanus obiit 1119.
 164. B. Callistus 2. moritur 1124.
 165. Honorius 2. discessit è vivis 1130.
 166. Innocentius 2. obiit 1143.
 167. Cœlestinus 2. Tuscus obiit 1144.
 168. Lucius 2. Cacciammicus obiit 1145.

169. Eugenius 3. moritur 1153.
 170. Anastasius 4. de Suburra obiit 1154.
 171. Hadrianus 4. moritur 1159.
 172. Alexander 2. Senensis obiit 1181.
 173. Lucius 2. Lucensis obiit 1185.
 174. Urbanus 3. Cribellus obiit 1187.
 175. Gregorius 8. de Mora obiit 1187.
 176. Clemens 3. Roman. decessit 1191.
 177. Cœlestinus 3. de Budonibus 1198.
 178. Innocentius 3. Comes Signiæ 1216.
 179. Honorius 3. Sabellus obiit 1227.
 180. Gregorius 9. Comes Signiæ 1241.
 181. Cœlestinus 4. Castellionæus ob. 1241.
 182. Innocentius 4. Comes Fliscus 1245.
 183. Alexander 4. Comes Signiæ ob. 1260.
 184. Urbanus 4. Trecensis mort. 1264.
 185. Clemens 4. Falcodius Gallus 1265.
 186. Gregorius 10. Vice-Com. Plac. 1276.
 187. Innocentius 5. Gallus moritur 1276.
 188. Hadr. 5. Fliscus Com. Lananiæ 1276.
 189. Joannes 20. aliis 22. Lusitan. 1277.
 190. Nicolaus 3. Ursinus obiit 1280.
 191. Martinus. 4. aliis 2. de Bria Gall. 1281.
 192. Honorius 4. Sabellus moritur 1287.
 193. Nicolaus 4. vita fungitur 1292.
 194. S. Cœlestinus 5. de Morono ob. 1294.
 195. Bonifacius 8. Cajetanus 1303.

196. Benedictus 9. Bocasinus obiit 1304.
 197. Clemens 5. Gallus obiit 1314.
 198. Ioannes 21. aliis 20. de Ossa 1334.
 199. Benedictus 10. aliis 12. Fornerius 1342.
 200. Clemens 6. Rogerius Gallus ob. 1352.
 201. Innocentius 6. Gallus obiit 1352.
 202. Urbanus 5. de Brisaco Gall. ob. 1370.
 203. Gregorius II. Gall. Rogerius 1378.
 204. Urbanus 6. Neapolitan. obiit. 1389.
 205. Bonifacius 9. Thomacellus 1404.
 206. Innocentius 7. Melioratus 1406.
 207. Gregorius 12. Cornarius resignat 1410.
 208. Alexander 5. obiit 1420.
 209. Ioannes 22. Cossa 1430.
 210. Martinus V. de Columna obiit 1431.
 211. Eugenius 4. Condelmerius ob. 1444.
 212. Nicolaus V. de Sarcina mort. 1455.
 213. Callistus 3. Borgia Hispan. obiit 1458.
 214. Pius 2. Picolomineus moritur 1464.
 215. Paulus 2. cognom. Barbatus ob. 1471.
 216. Sixtus 4. de Ruvere decessit 1484.
 217. Innocentius 8. Cibous mort. 1492.
 218. Alexander 6. Borgia Hispan. 1503.
 219. Pius 3. Picolomineus præfuit tantum
 dies 26. & mortuus est.
 220. Iulius 2. de Ruvere obiit 1513.
 221. Leo 10. Mediceus obiit 1517.
 222. Hadrianus 6. German. moritur 1523.

223. Clemens 7. Mediceus obiit 1534.
 224. Paulus 3. Farnesius mort. 1549.
 225. Iulius 3. Ioan. Maria Aretinus 1555.
 226. Marcellus 2. Cervinus sedit dies 22.
 227. Paulus 4. Carafa moritur 1559.
 228. Pius 4. Mediceus obiit 1565.
 229. Pius V. Ghislerus mort. 1572.
 230. Gregorius 13. Boncompagnus. 1585.
 231. Sixtus 5. Perrettus de Monte alto 1589.
 232. Urbanus 7. Castan. vita excedit primo
 electionis mense 1590.
 233. Gregorius 14. Sfondratus obiit 1590.
 234. Innocentius 9. Faginetus obiit 1592.
 235. Clemens 8. Aldobrand. mort. 1615.
 236. Leo 11. Mediceus præfuit 25. dies.
 237. Paulus V. Burghesius mort. 1621.
 238. Gregorius 15. Ludovisus obiit 1623.
 239. Urbanus 8. Barberinus 1644.
 240. Innocentius X. Pamphil. electus 15.
 Septemb. moritur 1655.
 241. *Alexander VII. Fabius Chisius* ele-
 ctus ad clavum Reipub. Christianæ, nunc
 claves S. Petri Proto-Papæ, & Principis
 Apostolorum moderatur, quem clemen-
 tissimus Deus tanquam verum, & indubi-
 tatum Ecclesiæ suæ Vicarium, & Prore-
 gem in suo sancto proposito, & conatu re-
 L 5 concii.

conciliandi dispersos Christianorum Re-
 gum, & Principum animos ita dirigere
 gubernare, & sospitare dignetur, quate-
 nus inter se se unites unà cum Augustissi-
 mo, & Sacratissimo Principe *Leopoldo*
 Christianorum Imperatore longe meri-
 tissimo (qui per se, & Serenissimam do-
 mum suam Austriacam plusquam 400. an-
 nos Sanctam Dei Ecclesiam, & Sedem
 Apostolicam cum tota Christianitate
 quæ aliàs, ut moraliter certi sumus, iam
 pridem ad Turcarum transisset, feliciter
 defendit) universis Christicolis nedum
 capitales inimicos propulsare, sed
 civitatem, & terram Sanctam Ierusalem
 & Constantinopolim Patriarchalem,
 Imperialem urbem recuperare valeat.

Habes hic, Benevole Lector, seriem
 omnium Sanctissimorum Pontificum,
 quibus contemplari, & mirari licet supre-
 mum illud honorum, & dignitatum fa-
 stigium tantæ esse altitudinis, & Majesta-
 tis, ut plurimis Romanis Pontificibus
 dum in Vicariatu Dei vix unum, & alio-
 rum actum suæ celsitudinis celebrassent
 aut celebraturi essent, sola consideratio
 statûs sui vitam ademerit, aut certe ab
 breviter

breviaverit, & duplo fermè plures sub eadem temporis intercapedine Pontifices, quàm Imperatores extiterint, & verè dicere possint, *Tanta est, ò Deus, tua Maiestas, cuius personam ago.* Sicut ante annos 23. dum in Aula Illustrissimi, & Reverendissimi Principis Franciæ Orientalis Ducis *Francisci* Herbipolensis & Bambergensis Episcopi commoraremur, audivimus à Cancellario Hassiæ, qui officium Legati apud Cæsarem facturus obstupuit, dicens: *Tanta est tua, ò Cæsar, Maiestas, ut loqui non possim.*

Docent multi Politici, ac præcipuè Heterodoxi, se minimè inficiari, amplissimam Pontificum Majestatem, & potestatem, verùm quæ ad Reipub. statum pertinent, Pontifices nihil habuisse, quibus Ulpianus satisfacit *in leg. 1. §. 1. ff. de iustit. & iur.* Ubi ait, omne jus patri in publicum, & privatum, vel tum ex Quintiliano, tum ex Aristotele in Sacrum, publicum, & privatum, quod idem cum Ulpiano est, quia publicum etiam in Sacris consistit: Publicum igitur est,

L 6 quod

quod ad statum Reipub. spectat, quodque, ut idem Ulp. ait *in d. l. 1. §. 1.* In Sacris, in Sacerdotibus, & Magistratibus consistit. Quomodo & Festus Pompejus scribit, *Pontificem Maximum Iudicem, & Arbitrum esse rerum divinarum, atque humanarum.* Atque ideo tanta per temporis successionem apud homines valuit Pontificum potentia, ut ab ipsis multi diversis temporibus Magistratu se abdicare, dignitatem deponere, & potestate regni, & consulari exui jussi, coactique fuerint. Quamobrem aliquando suspectam, & invisam fuisse Patriiis testatur Livius, & multi Historici, apud quos Pontifices, auguresque eorum Sacerdotia plebi communicari conqueeruntur. Eandem Pontificum potestatem cum postea Summi Imperatoris pertinere inciperent, ut eo liberarentur metu, Summo Pontificatu initiari, & omnibus Sacris inaugurari voluisse, testis est Cassius *lib. 53.*

Existimabant quippe, si Summo illo essent Sacerdotio aucti, Cæsaream potentiam, & dignitatem nulli potestati cessuram: Nam omnis Reip. administratio penes Pontificem erat. Quantam insuper poli-

politicam potestatem Sacerdotes habue-
 rint apud omnes gentes, referunt Thomas
 Bosius *de ruin. gent. & regn. lib. 2.* Ne-
 mo enim, teste Platone *in lib. de regn.* Rex
 creabatur, nisi qui Sacerdotio præditus fo-
 ret, adeò ut omnes causæ tam sacræ, quàm
 profanæ ad ipsum devolverentur. Et in
 Conventibus Germaniæ publicè habitis,
 ubi de summa rerum agebatur, Sacerdotes
 jus habuisse imperandi, & silentium indi-
 cendi tam pace, quam bello, Corn. Taci-
 tus *lib. de Morib. Germ.* scribit. Apparet
 itaque haud obscure, jus status esse potesta-
 tem à Deo datam per medium Pontificem
 ejus in terris Vicarium Principi in popu-
 los justè imperanti in bonum subditorum
 eum legibus prodeuntibus à divina, & na-
 turali ad moderandas Principis, ut Prin-
 ceps est, actiones, teste Carer. *de potest. Rom.*
Pontif. lib. 2. cap. 24. Hacque in re Itali se
 maximè extollunt super omnes Nationes,
 quod habeant Principem cœlestem, nem-
 pe Pontificem Romanum, qui per multa
 secula dederit potentissimis Regibus, ut
 primi essent inter potentissimos orbis ter-
 rarum Reges, hoc solum, quod ipsius con-
 cessu vocabantur, & vocantur *Imperato-*
res

res Romanorum, quam dignitatem sequen-
 bantur amplæ in Italia ditiones; ipse au-
 tem Pontifex pro sua Majestate, & poten-
 tia ita colatur à maximis orbis Regibus, &
 Imperatoribus, ut nemo unquam vivens à
 talibus sit cultus, quin illi obedientiam sin-
 gularem per suos Legatos semper jurent, &
 quidem è tam remotis oris missos, ut ex
 adeò longinquis nunquam ad ullum fue-
 rint hac de causa, vel ulla etiam missi. Ipse
 autem Imperatores, & Reges maximos
 folio dejecerit, deijciendique potestatem
 habeat, aliosque ad illud evexerit, ita ut
 nemo ex ulla orbis parte unquam tot, ac
 tam magnis ditionibus imperantes vel eis
 exuerit, vel ad eas promoverit, & eidem
 per tantum tempus maxima regna Tribu-
 tum solverint, quantum nulli hac in re
 evenit, opes porrò tantas inter suos partia-
 tur, quantas nullus unquam Rex, vel Im-
 perator; Ex his verò Episcopi ab ipso ordi-
 nati potentissima Imperia, ac Regna dent,
 atque ex antiquissimo tempore soliti sint
 dare, ac rursus ex his aliqui, ut possint, id
 habeant ipsius Pontificis largitione, no-
 menque & decus regium magnis Principi-
 bus largiatur. Abeant igitur moderni, in-
 sipient

sapientesque Politici, ac Hæretici, qui in-
 vidia, ambitione, & avaritia obcæcati jus
 status ad jus Pilati referunt, de quibus San-
 cti Dei ita prophetarunt: *Astiterunt Re-
 ges terra, & Principes convenerunt in unum
 adversus Dominum, & adversus Christum
 eius, Psalm. 2. Et Isaias: Infecta est terra
 ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt
 leges, mutaverunt, dissipaverunt fœdus sem-
 piternum. Verùm quid ipsa Religio dicat,
 audiamus: Sape expugnaverunt me à iu-
 ventute mea, etenim non potuerunt mihi,
 propterea induantur, qui detrahunt mihi,
 pudore, & operiantur sicut diploide confu-
 sione sua. Quia major est potentia Pontifi-
 cum, quàm detractio rebellium hæretico-
 rum, & Apostatarum.*

De Cardinalibus, Patriarchis, Primati-
 bus, Metropolitanis, Archiepiscopis, Epi-
 scopis, Abbatibus, reliquisque Cathedra-
 lium, & Collegiatararum Ecclesiarum
 Prælati, & Canonicis, &c. Vide *Indicem
 Aurifod. nostræ iur. publ. Sacri Rom. Imp.*
 Ubi universum Hierarchiæ ordinem, &
 statum sub Romano Pontifice traditum re-
 peries.

*In Nomine Domini Nostri JESU
CHRISTI, eiusque Gloriosissima Virg
Matris MARIAE soli, ac poli Reginae hono
rem, nec non Sanctae Sedis Apostolica exal
tationem haec scripta sunt, cuius me iudicio
totum quantum, omniaque mea rudi miter
vã concepta, & in lucem data scripta tota
mentis devotione submitto.*



LACO